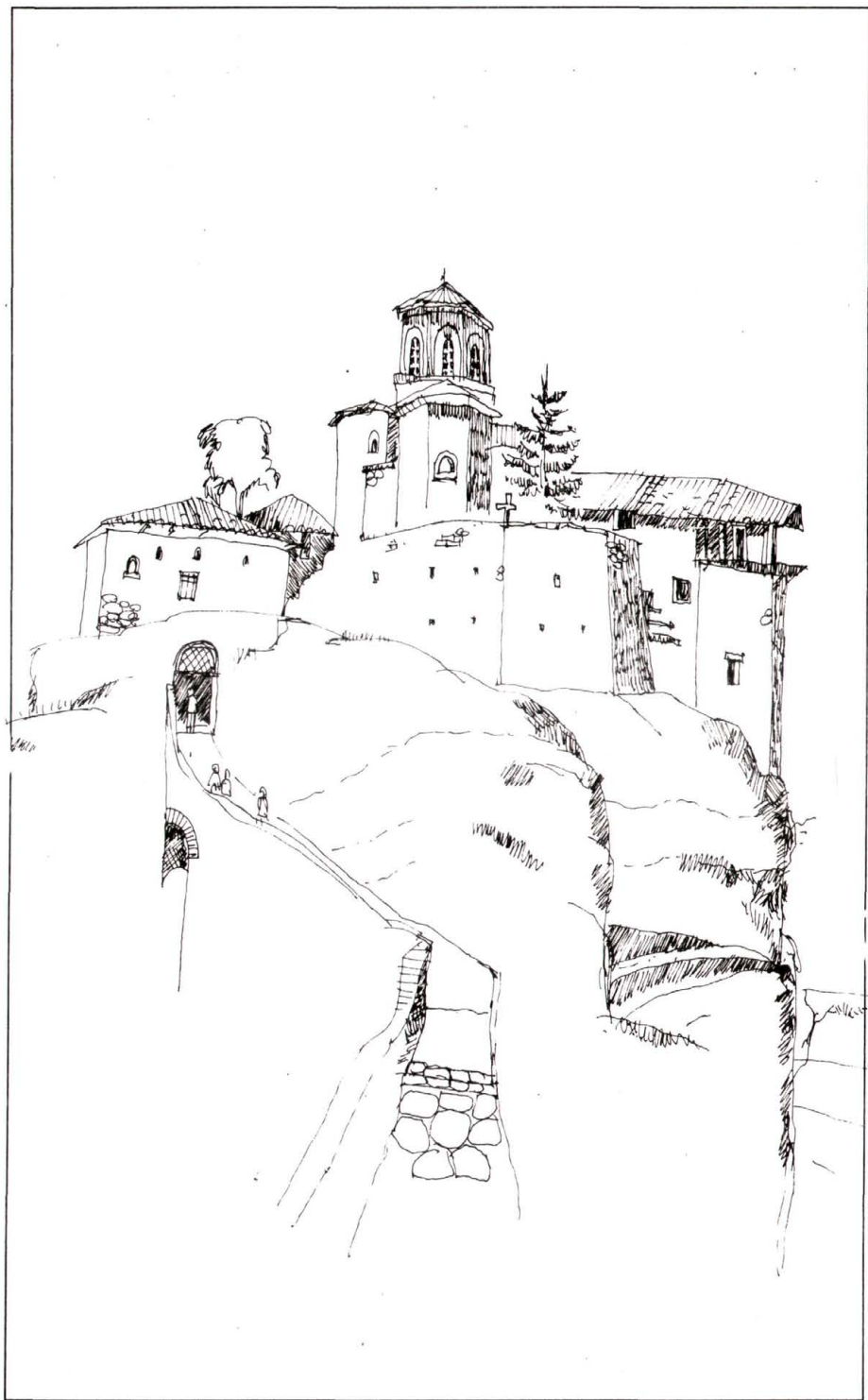

1995

könyv
könyvtár
könyvtáros

1995
július

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

1995. július

Tartalom

Könyvtárpolitika

Dr. Rózsa György: Némely másként gondolkodás könyvtárügyünk egyes kérdéseiről	3
Dr. Szögi László: Javaslatok az ELTE könyvtári munkájának fejlesztésére ...	6
Beszélgetés dr. Szögi Lászlóval, az Egyetemi Könyvtár főigazgatójával	18
Beszélgetés Bariczné Rózsa Máriával, az MKM Közművelődési Főosztálya könyvtári referensével	22
Megtartotta tisztújító közgyűlését a Könyvtári és Informatikai Kamara ...	29

Konferenciák

Lukáts János: Nemzetiségi Bibliográfia avagy egy többdimenziós magyar sajtótájékoztató rendszer kialakulása	31
<i>Pótlások a lexikonokhoz</i>	40
Hírlevél a Magyar Könyvtárosok Egyesülete tagjaihoz	56

Lapunk e számában Tóth Péter grafikai szerepelnek

From the contents

- György Rózsa*: Reflections on certain issues of librarianship (3);
László Szögi: Proposals for the development of the Loránd Eötvös University Library (6);
Interview with the official of the Ministry of Culture responsible for public libraries (22).

Cikkeink szerzői

Gyuris György, a Somogyi-könyvtár igazgatója; *Landenberger Istvánné*, az Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár munkatársa; *Lukáts János*, az OIK munkatársa; *Maurer Péter*, az OMK osztályvezetője; *Rózsa György*, az MTA Központi Könyvtára főigazgatója; *Szögi László*, az Egyetemi Könyvtár főigazgatója; *Vajda Kornél*, a 3K szerkesztője

Szerkesztőbizottság:
Maurer Péter elnök

Csaba Gabriella, Domsa Károlyné, Poprády Géza, Tóthné Környei Márta

Szerkeszti:
Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: 1054 Bp., Hold u. 6. – Telefon: 153-3763

Közreadja: a Könyvtári és Informatikai Kamara, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár

Felelős kiadó: **Poprády Géza**, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója

Készült az OSZK Nyomdaüzemében

Felelős vezető: **Burány Tamás**

Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív. **Munkaszám:** 95.192

Lapunk megjelenéséhez támogatást kaptunk a Nemzeti Kulturális Alaptól

Terjeszti az Országos Széchényi Könyvtár

Előfizetési díj 1 évre 2400 forint. Egy szám ára 200 forint

HU-ISSN 1216-6804

Némely másként gondolkodás könyvtárügyünk egyes kérdéseiről

Félreértések elkerülése érdekében, az alábbiak nem tartoznak az MKM-et érintő általános bírálatok vonulatába. Két kérdésben szeretnék észrevételeket tenni. Az egyik, kifejezetten szakmai vonatkozású, a Nemzeti Kulturális Alap működésével függ össze. A másik, egyaránt morális és szakmai megfontolásokat tartalmaz. Nem érzem feladatomnak az NKA Bizottság tagjaként belemenni olyan kérdések taglalásába, amelyek a könyvtári szakkollégiumra tartoznak. Emlegettetőül csak annyit, hogy a Könyvtári és Informatikai Kamara képviselőtestületének a Magyar Könyvtárosok Egyesületével közösen rendezett március 30-iki ülésén született hivatalos testületi állásfoglalás a mérvadó. E két szakmai fórum közös vitájában *Ambrus* Zoltánnak a könyvtári kollégium elnökének beszámolóját elemezve, pozitív volt az azóta nyilvánosságra került és az NKA elnökéhez eljuttatott értékelés. Ehhez nincs hozzátennivalóm. Ahhoz azonban igen, hogy lényegesnek tartom, hogy az olykor nem súrlódásmentesnek tűnő KIK és MKE együttműködés ez esetben harmónikus volt. Hozzászólásomban észrevételeztem, megítélésem szerint a Bizottság és a szakkollégiumok munkája között bizonyos távolság tapasztalható. Az NKA Bizottság tagjai természetesen felelősnek érzik magukat nemcsak az együttesen kialakított állásfoglalásokért, hanem óhatatlanul saját szakterületük érdekeiért is valamilyen formában fellépnek. Ez úgy hiszem nem indokol bővebb indokolást. Az már talán inkább, hogy a könyvtári rendszer a kultúra fenntartásának és fejlesztésének egyik legfontosabb bázisa egyben a *modernizáció* folyamatában is pótolhatatlan. A könyvtári rendszernek nincs alternatívája. Ez azonban az MKM állásfoglalásaiban – legalább is tudomásom szerint – ez így következményeivel együtt nem jelentkezik. Egyfelől tehát az NKA Bizottság érzésem szerint az eddigi gyakorlatában nem tudott elég orientáló támogatást nyújtani a szakkollégiumoknak, másfelől az MKM sem orientálta úgy a Bizottságot, hogy az továbbítható lett volna a szakkollégiumok részére. Úgy tűnik azonban, hogy az előbb említett távolságokhoz hozzájárul még az is, hogy vannak olyan hangok, amelyek a közművelődési könyvtárak és a kutatás műhelyeinek számító tudományos és szakkönyvtárakat nem kívánja egyforma figyelembe részesíteni. E megjegyzések szerzőjének aligha szükséges álláspontját bővebben kifejtenie, mivel éppen e folyóirat előző számában megjelent akadémiai közgyűlési tudományos osztályülésen elhangzott előadásának szövege nem hagy kétséget efelől.

Az a véleményem – és ezért idéztem, hogy legalább is előttem nem világos az MKM állásfoglalása sem –, hogy az NKA-nak a könyvtári rendszer sajátosságaihoz igazodva egyszerre kell támogatnia a tömegkulturális intézményeket és a modernizációt hordozó *tudományos információs gyűjteményeket, szolgáltatásokat*. Legalább olyan fontos a nagykönyvtárak állománya katalógusának retrospektív

gépésítése, mint más típusú könyvtárak ellátása személyi számítógépekkel, CD-ROM-mal és hasonlókkal.

A végére hagyom amivel kezdekhettem volna fenti észrevételeket: nagyon fontosnak tartom az NKA létrejöttét és remélhetően az első tanuló évek után az érintett kulturális intézmények várakozásainak még jobban meg fog felelni. Arra persze nincs mit számítani, hogy tökéletes arányok alakuljanak ki a 14 szakkollégium között, arra pedig még kevésbé, hogy a rendelkezésre álló pénzalapok tekintélyesen növekedjenek. *Összefoglalásként* az a véleményem, hogy az NKA és az általam közelebbről ismert közgyűjteményi szakkollégiumok munkája, ezen belül az engem legközelebből érdeklő könyvtári szakkollégium hasznos munkát végzett.

Ennél a pozitív összegezésnél jóval kevésbé az, amit a TFKF könyvtári alprogrammal kapcsolatban mondhatok „A felsőoktatási könyvtárak fejlesztéséért” Világbank-projekt előkészületeiről. Többévi munka után, ez év május 15–16-ára hívták össze a külföldi szakértőket és a magyar szakma képviselőit. Nem érzem feladatomban, hogy a kétnapos értekezletet értékeljem, annál kevésbé mivel teljes mértékben nem vettem benne részt.

Azt azonban nem lehet szó nélkül hagyni és itt kerül be a morál vagy az etika a megjegyzések közé, hogy megítélésem szerint morális-szakmai indíttatású hibák kísérték részben az előkészítő munkálatokat, részben a kétnapos szemináriumot. Az erre történt meghívás alkalmával írásban jeleztem az MKM illetékesének, hogy a rengeteg szakvélemény mellett még csak említésre sem került az ismereteim szerint az eddigi legátfogóbb szakmai fejlesztési program, ami a korábbi kormány Tudománypolitikai Bizottságának megbízásából készült (egyetlen napi ide-oda kiküldetés nélkül). Azt gondolom, hogy a szeminárium összefoglaló tanulmányának, amelyet profi módon adott elő az Indiana-i Egyetem könyvtárának igazgatója, azzal kellett volna kezdődnie, hogy magyar erőfeszítések során létrejött már egy „Előzetes Rendszerterv”. Ennek előkészítésében részt vettek az MKM munkatársai is. Ez a program a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros külön számaként* széleskörűen került az érdeklődők kezébe. Egy rövid bevezetővel egészen más hangulata lett volna a világbanki szakértői összefoglalónak, ha

a magyar közreműködők, akik közül néhányan a Szakirodalmi Információpolitikai Munkabizottságban is résztvettek, tájékoztatták volna az „Előzetes Rendszertervről” a külföldi szakértőket. *Öntudatosabb* is, hogy készült már egy magyar szakértők által összeállított program és ennek figyelembevételével folytathatják munkájukat a külföldi és a hozzájuk csatlakoztatott magyar szakértők. Az MKM előző minisztere – és ez igazán nem kíván *Mádl* Ferenc megsüvegelése lenni – az 1994. június 8-án hozzám intézett levelében megjegyezte, hogy az „*Előzetes Rendszerterv*” meghatározó alapja lesz az e téren szükséges kormányzati és intézményszintű cselekvési programnak. Hozzáteszem, hogy ezt megelőzően a miniszter elnökletével valamennyi tárca magasszintű képviselőivel a Tudománypolitikai Bizottság elfogadta az információpolitika alapelveit.

Lehetséges-e, hogy az MKM illetékesei és magyar szakértői nem tudtak ezekről az előkészületi munkákról? Lehetséges-e, hogy a nem hivatalos dokumentumként elkészített „*Előzetes Rendszerterv*” angol kivonatát nem ismerték (Preliminary system outline for the Implementation of the National Bibliographic Information System)? Ezt legalább odaadhatták volna akár azzal a külföldi szakértőknek, hogy ez ugyan nem egy „siker” összeállítás, *de létezik* és vegyék figyelembe ha szükségesnek tartják. Ez olyan morális hiba, hogy nem magyarázható feledékenységgel. Ezren felüli példányszámban kapott nyilvánosságot az „*Előzetes Rendszerterv*”. Ennél jóval súlyosabb az ugyancsak a morális-szakmai hiba kategóriájába tartozó néhány évvel ezelőtti *külföldi folyóirat lerendelési* (cenzúrázási) *botrány* volt. Ezt nem egy könyvtár évekig nyögte. De hát nem a könyvtárak az érdekesek ebben, hanem a *könyvtárak használói*. Hozzáteszem, hogy utólag sem vállalta senki nyilvánosan a *felelősséget* ezért a kártékony akcióért. Valótlan állítások azonban nem hiányoztak egyes szerezsen-mosdatások során. A nevek mellőzhetők. Kisebb jelentőségű hibának tartom, de ugyancsak a morális kategóriába tartozik, hogy a világbanki szakértői összefoglalóban köszönetet kifejező sorokban nem lehetett találkozni *Sóron* László nevével, akivel még hatalma csúcán írásban közöltem a vele kapcsolatos bizonyos negatív észrevételeimet. A japán segély által gerjesztett munkálatok összefoglalójában nevének meg kellett volna jelennie. Nem tudom, hogy kifejejtése mennyiben az MKM és mennyiben a külföldi szakértők mulasztása. Ezeknek mind idehaza, mind külföldön szerencséjük lehetett *Sóron* Lászlóval többször is találkozni.

Úgy tűnik, hogy amint az egyik kedves *Rejtő*-könyvben a „*Szöke ciklonban*” elhangzik, hogy *Saltsjöbaden* (svéd) nevű helység nem is létezik, hanem csak sajtóhiba folytán került a térképre, az volt az érzésem, hogy a záróelődást követni hivatott és a meghívóban jelzett vita is csak sajtóhiba volt.

Az eufórikus légkörben meg sem indított vitára egyedül jelentkeztem. Elismerve az előkészítő munkálatok szakmai érdemeit, megjegyeztem és itt a szélesebb nyilvánosság előtt is megismételek egy Platon-i utalást (Berend T. Iván egyik előadásából vettem át). Eszerint a növénytermesztésben két dolog rendkívül fontos: a növény ápolása és a talaj megválasztása ahova ültetik. Kivirulhat, de gyom is lehet belőle. Úgy vélem, hogy a kétnapos szeminárium és az előkészítő munka főképp a növényápolásról szólt és *nem vette figyelembe a talajt*. Ezt úgy is mondhatnám, nem világították meg a *centrum* és a *periféria* közötti különbségeket. Már pedig a növényápolók olyan közegből jöttek, amelynek az egy főre eső nemzeti jövedelme sokszorosa a talajmenti országnak. Ez viszont döntően

hat bármely külföldi támogatás realitására, megvalósíthatóságára. Annyit jegyzek még meg fentiekkel kapcsolatban, hogy a *TMT* 1994. 10. számában *Horváth Tiborral* írt ismertetőnk az „Előzetes Rendszerterv”-ről a *LISA* 1995. évi 5779. szám alatti tételében regisztrálta, nemzetközileg sem volt tehát hozzáférhető. Azt hiszem nem tévedek nagyot, ha azt gondolom, hogy a szakmai megfontolások mellett a morálisaknak is van szerepe. Ezért ezen írás zárszavaként csak annyit, hogy senkit személyében nem kívántam érinteni, de közügynek tartom az említett „folyóiratrendelés-lemondás” és a jelenlegi „feledékenység” nyilvános említését a jövőbeni hasonló mulasztások elkerülése céljából.

Dr. Rózsa György

javaslatok az ELTE könyvtári munkájának fejlesztésére

I. Előzmények

Egyetemünk könyvtári munkájának fejlesztése, egy működőképes könyvtári hálózat kialakítása immár öt esztendeje folyamatosan foglalkoztatja az egyetem különböző vezető testületeit és illetékes szakembereit. Az Egyetemi Tanács 1991. március 25-i ülésén tárgyalta a „Reformfeladatok az ELTE könyvtárügyében” címet viselő előterjesztést, amely összefoglalta a már akkor is halaszthatatlannak tartott szemléletbeli és részben gyakorlati változtatási javaslatok lényegét. Az Egyetemi Tanács ezen az ülésen megszüntette a már célszerűtlennek tartott Karközi Könyvtári Bizottságot, és az általános rektorhelyettes vezetésével egy ad hoc bizottságot küldött ki a részletes javaslatok kidolgozására.

Miután 1991 őszén már várható volt, hogy az ELTE-n is bevezethető lesz egy korszerű számítógépes integrált könyvtári rendszer, szűkebb szakmai testületek alakultak, részben az ELTE ún. „könyvtári politikájának” kialakítására. Ez utóbbiban a SOTE Központi Könyvtárának igazgatója is résztvett, tekintettel arra, hogy a két egyetem közti együttműködési szerződés a könyvtári és levéltári tevékenység összehangolását is tervebe vette. 1992 januárjára elkészült az ELTE könyvtári politikájáról szóló összefoglaló, amelynek előremutató alapelveivel ma is egyet lehet érteni, így alapját képezheti az Egyetem hivatalossá váló könyvtári koncepciójának.

Ugyancsak 1992 februárjára készült el az a javaslat, amely az ELTE könyvtári hálózatának működési rendjére és a könyvtári munka egyes elemeinek egységes szabályozására vonatkozó konkrét tervezeteket tartalmazta. E szabályzatokat az Egyetemi Könyvtár külső és belső szakemberek bevonásával készítette el és részletesen egyeztette. 1992 márciusában még érkeztek ehhez az anyaghoz észrevételek, de Egyetemi Tanács elű terjesztésére már nem került sor.

1993 októberében felmerült az Egyetemi Könyvtár és az Egyetemi Levéltár szorosabb együttműködésének kérdése, s ennek kapcsán ismét napirendre került

az egységes könyvtári hálózat problémája. Egyetemünk általános rektorhelyettese ez ügyben körkérdést intézett a karokhoz és a csak 1994-ben beérkező válasszokból annyi egyértelműen kiderült, hogy egy hatékony egységes egyetemi könyvtári hálózat kialakítását minden kar, és azokon belül a fontosabb könyvtárak egységesen támogatják, de nem teljesen ugyanazt értik alatta.

1994 folyamán megkezdődött az évek óta várt integrált könyvtári rendszer telepítése előbb a BTK Központi Könyvtárába, majd 1995 márciusában végre az Egyetemi Könyvtárban is (az ELTE-vel társult SOTE-n és a Miskolci Egyetem Központi Könyvtárában is most folyik a rendszer telepítése és üzemeltetésének előkészítése). Az Egyetemi Könyvtár főigazgatói tisztjére kiírt pályázat elnyerése után az Egyetemi Tanács arra kötelezett, hogy 1995 áprilisáig terjesszem elő az egyetemi könyvtári munka fejlesztésére vonatkozó javaslataimat.

Ilyen hosszú előkészület után azt hiszem, nyilvánvaló, hogy fel kell használni az eddig elvégzett fáradságos és hasznos munkák pozitív részleteit. Ugyanakkor változtatások is szükségesek, mert új helyzet állt elő, amennyiben már nem csak beszélhetünk egy leendő integrált könyvtári rendszerről, hanem elkezdhetjük annak próbaüzemelését, azt remélve, hogy 1996 elejétől már folyamatosan működhet.

II. Helyzetkép

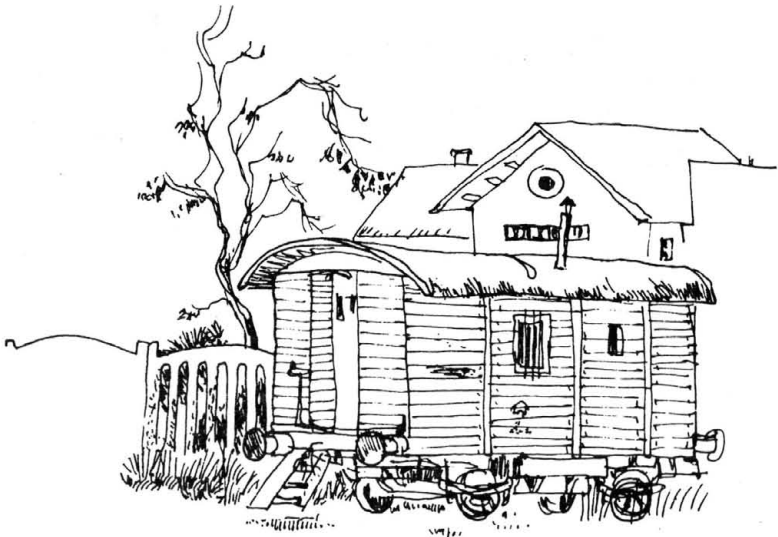
a) Az Egyetemi Könyvtár:

Az Egyetemi Könyvtár Magyarország egyik legértékesebb, óriási hagyományú s hatalmas történeti értékkel bíró könyvtári gyűjteménye, amelynek kezdetei még egyetemünk alapításánál is korábbra nyúlnak vissza, hiszen a nagyszombati jezsuita rendháznak már az universitas alapítása előtt jelentős könyvgyűjteménye volt. A Budára költözött egyetem könyvtára 1780. augusztus 10-én Magyarországon elsőként kötelezpéldány jogot kapott, és ezt először 1867-ig meg is tartotta.

A Könyvtár állománya több mint 1,4 millió könyvtári egység. A tulajdonában lévő kódexek, köztük Corvinák, ősnymtatványok, továbbá antiqua gyűjteménye az ország kulturális örökségének fontos része. 1875-ben elkészült impozáns épülete Budapest egyik fontos műemléke, látványossága. Az elmúlt évszázadban az épület állaga fokozatosan eromlott. Az elmúlt 10 évben megkezdődött teljes rekonstrukciója, amelynek során megújultak az épület ún. nyilvános, olvasószolgálati részei, de a raktárak és munkahelyek egy része még felújításra vár, csakúgy, mint az épület belső homlokzata.

Az Egyetemi Könyvtár helyzete nem hasonlítható más, campus rendszerű univerzitások központi könyvtáraihoz. A rendkívül széttagolt, sok telephelyű egyetemen a könyvtári hálózat is igen tarka, így az intézmény már korábban sem volt valódi központi könyvtár. A Könyvtár országos szakkönyvtári feladatot lát el a filozófia, középkori történelem, pszichológia, vallástudomány szakirodalmának gyűjtésében.

Az elmúlt években folyó rekonstrukció, a belső költözködések, a szervezeti bizonytalanság hatására az Egyetemi Könyvtár munkájában jelentős visszaesés történt a vezetők és a munkatársak minden igyekezte ellenére. A feldolgozás

óriási, több mint 30 ezer kötetes elmaradást halmozott fel az 1970-es évek eleje óta, amelynek ledolgozása korszerű módszerekkel is éveket vesz igénybe. Mindez a használhatóság rovására megy, hiszen az olvasók régen beszerzett könyvek meglétéről sem szerezhetnek tudomást, s az újdonságokhoz is csak igen nagy késéssel juthatnak hozzá.

A rekonstrukcióval kapcsolatos nehézségek miatt csökkentek az intézmény hazai és nemzetközi kapcsolatai, csak részben folytatódtak kiadványsorozatai, s ez egyfajta bezártságot, elszigetelődést eredményezett, melyből éppen a jelzett javaslatokkal megpróbált kitörni, de ez eddig csak kis mértékben sikerült.

A Könyvtár Kézirat- és Ritkaságtárának gyűjtőköre részben átfedésben van – pl. személyi hagyatékok esetében – az Egyetem Levéltárával, itt is a gyűjtőkör racionálisabb meghatározására van szükség. Az 1950 előtti könyvanyag nyilvántartásának hiányosságai egy átfogó, de óriási terhet jelentő leltározás szükségességét vetik fel. E munkához a számítógépes leltározásnak, illetve a retrospektív adatfeldolgozás és rekatalogizálásnak együttes lehetőségét is fontolóra kell venni.

Az Egyetemi Könyvtár nem válhat múzeumkönyvtárrá, hanem az ország legrégibb és legnagyobb egyetemén egy valódi hálózati központ szerepét kell játszania. Egyszerre kell kétféle elvárásnak eleget tennie: egyrészt óriási kulturális értékeire „kincseire” vigyázva megőrizni a hagyományos értékeket és ellátni a klasszikus könyvtári feladatokat, másrésztől bevezetni a modern informatika legújabb módszereit és eszközeit, s az új szakirodalmat már ezekkel az eszközökkel bocsátani a kutatók és olvasók rendelkezésére. Ebben a vonatkozásban pedig a gyűjtőkör bizonyos változtatására is szükség van, hiszen az egyetem valamennyi karán és egységében oktatott és kutatótt tudományterületek felé kell nyitnia legalábbis a modern adathordozók és adatbázisok tekintetében. Ehhez elkülönített központi pénzügyi ELTE forrásra lenne szükség.

Az Egyetemi Könyvtár jelenleg az alábbi eszközökkel rendelkezik a számítógépes rendszer elindításához: *számítógépek* (PC-k, egyéb eszközök) *üzemben* lévő: 486-os 11 db, 386-os 8 db, 286-os 8 db – összesen 27 db; *raktáron*: 386-os 3 db

(2 Mb RAM), 386-os 5 db (17" mon.), 386-os 4 db (DTK gép) – összesen 12 db. (össz. 39 gép); *Software-k* (programok): 1 db Novell Ntware 2.12 for 5 users, 1 db ORACLE adatbázis kezelő, fejlesztési rendszer (6.0 v.), OS/2 op. rendszer, saját fejlesztésű Oracle-alapú programok a gyarapítás és a dokumentumfeldolgozás feladatainak ellátására, DOS 5.0, DOS 6.2, MS Windows 3.1 magyar, MS Office Pro magyar (WinWord 6.0, Excel 5.0, Acces 2.0, Powerpoint), Recognita OCR program, és DOKTAR dokumentum archiváló programcsomag.

Minden változtatás alapfeltétele a valóban az egész egyetemre kiterjedő integrált könyvtári rendszer működtetése. Ennek megléte esetén azonban nagymértékben meg kell változtatni a tanszékek, intézetek, karok hagyományos, könyvtárral kapcsolatos gondolkodásmódját, filozófiáját. Tudomásul kell venni, hogy az egyre növekvő árak és az állandósuló pénzhiány nálunk gazdagabb országok egyetemlein sem engedik meg, hogy a beszerzéseknél ne vegyenek figyelembe összegytememi szempontokat, hogy a feldolgozott anyagról ne legyen egységes, bárki által elérhető nyilvántartás, központi katalógus, és a nehezen megszerzett könyv- és folyóiratállomány ne legyen mindenki számára hozzáférhető.

E kérdésekkel egyidőben rendezni kell az Egyetemi Könyvtár és az Egyetemi Levéltár kapcsolatát, mely utóbbi egyben a Budapest – Gödöllői Egyetemi és Főiskolai Levéltári Szövetség központja, amelyhez a régió 21 felsőoktatási intézménye kapcsolódik. Hasonlóképpen megoldandó az egyetem legkülönbözőbb szervezeti egységeiben őrzött, vagy éppen kallódó tárgyi forrásainak összegyűjtése, szakszerű nyilvántartásba vétele, és egy kisebb állandó kiállítás (Egyetemi Múzeum) létesítésének problémája. Tisztázandó ezen egyetemi közgyűjtemények szervezeti kapcsolódása is.

Az Egyetemi Könyvtárnak – meggyőződésem szerint – nyitnia kell először a régió, azaz a főváros más egyetemi könyvtárai felé, különösen azok irányába, melyekkel már kiépített informatikai hálózat köti össze.

b) Az ELTE könyvtári hálózata

Az Egyetemi Könyvtár hálózati szerepe soha nem volt egyértelműen szabályozott, megfelelően feladatai sem pontosítottak. Rendkívül eltérő az egyes könyvtárak helyi ellátottsága, az állomány feltártsága, a szolgáltatások színvonala. Mivel nincs katalógusunk az egész állományról, az oktatók és hallgatók elől nagymennyiségű szakirodalom, információ tűnik el. A tanszéki könyvtárak katalógusai szakszerűtlenek. Leginkább szembetűnő a szervezetlenség, a széttagoltság, az együttműködés hiánya, különösen az egységes leltározás, egységes feltárás, egységes kölcsönzési rend tekintetében.

Az Egyetemi Könyvtár állományán kívül Budapest legnagyobb universitásának könyvtárai mintegy 2,2 millió dokumentumot, bibliográfiai egységet őriznek.

A különböző típusú és nagyságrendű könyvtárak (szakcsoportí, tanszéki, tanszékcsoportí, kari, intézeti, iskolai és kollégiumi) az ELTE 28 telephelyén találhatóak.

A gyakori átszervezés miatt rendkívül nehéz a könyvtári állományok összesítése. Régi leltárkönyvek elvesztek, több könyvtárban újraleltározás folyik, rendre

elmaradnak az esedékes állományrevíziók. A hiányok feltáratlanok maradnak, több könyvtár leltárában hiányoznak a rendszeres év végi összesítések.

1994 szeptemberében az ELTE-n 117 könyvtárat tartottunk nyilván. 107 könyvtár 3 kar valamelyikéhez tartozik, 10 könyvtár kari szervezeten kívül működik.

A Karokon a dékánok mellett működő tudományszervezési csoportok vagy kari könyvtári bizottságok valamelyest összehangolják a külföldi könyv- és folyóiratrendelést, de igazán átgondolt beszerzési politikáról nem beszélhetünk, mivel a nagyobb könyvtárak számtalan forrásból önállóan is gyarapítanak, még ott is, ahol nincs könyvtáros.

Az ELTE-en nem alakultak ki minden szempontból erős, irányító jellegű kari könyvtárak. Kivétel a TFK Könyvtára, amely a kívánalmaknak minden szempontból megfelel. Újabbban ilyen törekvései lennének az AJTK kari könyvtárának is; ezeket azonban a személyi és pénzügyi feltételek hiányában nem tudja megvalósítani.

1. A Bölcsészettudományi Kar könyvtárai

A kari ad hoc könyvtári bizottság 1994 nyarán készített részletes felmérést a Bölcsészettudományi Kar könyvtárainak helyzetéről, és készítette el fejlesztési javaslatait. Éppen ezért az összesen 1,22 millió egységet kitevő kari könyvtári állományt csak röviden jellemezzük.

Legfrissebb felméréseink szerint a BTK-n 45 kari szervezeten belül működő könyvtár van számos helyen szétszórva. Közülük a legjelentősebb a BTK Központi Könyvtára, mely az Ajtósi Dürer soron működik, korszerű épületben. Állománya meghaladja a félmillió kötetet, s ezzel az egyetemen a második legnagyobb könyvtár. A gyűjtemény elsősorban modern társadalomtudományi jellegű, ezen belül a jelenkori történelem országos jellegű szakkönyvtára, amely befogadta a campuson működő nyelvi szakok könyvtárait is. A BTK Központi Könyvtára nevével ellentétben – jogosítványok és feltételek hiányában – összefogó, irányító hálózati feladatokat nem végez, de működése nagy jelentőségű az egyetemi könyvtárügy megújítása szempontjából.

Tekintélyes könyvtárral rendelkezik több intézet is. Ilyen a Magyar Irodalomtörténeti Intézet, a Magyar Nyelvészeti Könyvtár, a Központi Olvasóterem. A Történeti Könyvtár 100 000 kötet fölötti állományával országos jellegű tudományági szakkönyvtárrá vált. A fenti könyvtárak szakszerűen feltárt állományukkal, nagy befogadóképességükkel a hallgatók kiszolgálásában kiemelkedő, kulcsfontosságú szerepet töltenek be.

Jónéhány nyelvi tanszék, amely nem az Ajtósi Dürer soron nyert elhelyezést, külön könyvtárral rendelkezik.

A Francia Nyelvi és Irodalom Tanszék Könyvtára az Amerikai úton, az olasz, spanyol, francia, portugál tanszékek könyvtárai a Múzeum krt-i felújított épületben működnek, hasonlóan az Orientalisztika Tanszékcsoport könyvtárához.

Az ELTE-n oktatott többi nyelvészeti tanszéki állománya a Piarista közben (török, orosz, szláv, lengyel, finnugor, román, latin, görög) található. A pszichológusok könyvtára az Izabella utcában van elhelyezve.

2. Az Állam- és Jogtudományi Kar könyvtárai:

1965-ben, mikor az ÁJTK-án megalakult a Kari Könyvtár, már léteztek a nagy tanszéki gyűjtemények. Az ÁJTK Kari Könyvtára az 1972-ben készült SZMSZ-e szerint 1965-től a tanszéki beszerzéseket beletárolja és feldolgozza, ezekről központi katalógust készít. 22 tanszéki könyvtár tartozik ide. Egy-két kivételtől eltekintve (pl.: Római Jogi T., Polgári Jogi T. könyvtárai), a tanszéki könyvtárak rendezetlenek, anyaguk részben feltáratlan.

Az 1965 előtti állományokról csak részleges adataink vannak, hiszen a tanszéki leltárkönyvek sok helyen elvesztek, a katalógusok hiányosan maradtak fenn. Minteg 30-50 ezer kötetre lehet becsülni a tanszéki könyvtárakban rejlő régi anyagot, melyben muzeális dokumentum és értéktelen anyag is egyaránt előfordul. Folyóiratokat mindenütt beszereznek, de nem rendszereznek, nem tartanak nyilván. Általában még a bekötött folyóiratokkal sem történik semmi, se leltárakba, se katalógizálásra nem kerülnek. Néhány kivételtől eltekintve a tanszéki gyűjtemények a hallgatók elől teljesen zártak.

Jelenleg az ÁJTK Kari Könyvtárában átépítés, korszerűsítés, területbővítés miatt csupán ideiglenes olvasóterem működik a hallgatók tanulmányi szempontjai szerint válogatott kézikönyvtári anyaggal.

Az új beszerzéseket már Microis is alapú program segítségével gépen is feldolgozzák.

A 150 személyesre tervezett olvasóteremben a dokumentumok nagyobb része szabadpolcon lesz, a raktárhelyiségek kérdése – az e célra tervezett pinchhelyiségek szigetelési problémái miatt – jelenleg megoldatlan.

3. A Természettudományi Kar könyvtárai:

A TTK-n 37 kari szervezeten belül működő könyvtár van. A kar könyvtárait összefogó, irányító kari könyvtár nem jött létre. A TTK könyvtárak összállománya mintegy fél millió kötet. A *Kémikusoké* a legnagyobb: több, mint 100 000 kötet. Jelenlegi elhelyezésük rendkívül kedvezőtlen. Az 1989-es költözésnél állományuk mintegy felét kénytelenek voltak szekrényekbe zsúfolva, ömlesztett állapotban hátrahagyni a Múzeum körúti régi épületükben. A tanszékcsoporti könyvtár helye eleve kicsi, csupán a nagyértékű folyóiratállomány egy része fér el. A könyvállományokat zömmel a tanszékek helyiségeibe tudták elhelyezni.

A *Fizikus Tanszékcsoport könyvtárának* 40 000 kötete jelenleg már a dugig tömött raktárakban sem fér el.

A *Matematikai Könyvtár* országos jellegű tudományági szakkönyvtár, amely óriási forgalmat bonyolít le. Raktáraikban még van hely a gyarapodásra, de a helyiségek állaga siralmas.

Az *Informatikai Tanszékcsoport Könyvtára* az új helyén is raktározási gondokkal küzd; a *Földrajzi Könyvtárnak* óriási lemaradásai vannak a retrospektív feldolgozó munkában.

A *Biológus Tanszékcsoport* 14 könyvtára egymástól függetlenül, elszigetelten működik, elaprózva az anyagi és személyi erőket.

4. A Tanárképző Főiskolai Kar könyvtára

A TFK Kari Könyvtára klasszikus központi könyvtár minden tekintetben. Itt a tanszékeken csupán kézikönyvtárak vannak. Minden munkafolyamat az újszerűségektől kezdve a tanszékekre való átadásig a Kari Könyvtárban történik. Az 1975-ben alakult Kari Könyvtár menedzsere saját könyvtárainak, az állományfejlesztésre kapott összeget egyben kapják és kezelik, amelyeket évről-évre alapítványi támogatásokkal toldanak meg. Ugyanakkor a Könyvtár elhelyezése nem megfelelő, a Kazinczy utcai 40 férőhelyes olvasóterem már 1991-ben is szűknek bizonyult. 1992-től saját finanszírozásból és pályázati pénzek segítségével lendületes gépesítésbe kezdtek. Ma már minden könyvtári munkafázist hálózati rendszerben működő számítógépeken végeznek. Az ELTE könyvtárai közül elsőként tértek át a vonalkódos kölcsönzési rendszerre. Állománya már meghaladja a 100 000 kötetet.

5. A karokon kívüli egységek könyvtárai:

A szociológusok könyvtára többszöri költözés után végleges helyet kapott. Állománya nagyrészt feltáratlan, katalógusai töredékesek. (Szociológiai és Szociálpolitikai Intézet és Továbbképző Képző Központ Könyvtára).

Az egyéb ELTE intézmények könyvtárai közül a gyakorlóiskolák könyvtárai elhelyezési gondokkal küszködnek, a Körösi Csoma Sándor Kollégium Könyvtára, a hosszan tartó esti nyitvatartás miatt nem kap megfelelő könyvtárost.

Intézkedési javaslatok

a) Az Egyetemi Könyvtárban

Az Egyetemi Könyvtárban 1995 tavaszán véglegesen telepíteni kell a Dynix – Horizont integrált számítógépes rendszert, amelybe konvertálni kell az eddigi kísérleti számítógépes feldolgozás meglévő adatbázisát, majd nagy erőket kell mozgósítani a feldolgozási munka gyorsítására. A DH rendszer üzemserű működtetését 1996 elején már meg kell kezdeni. Ehhez az Információtechnológiai központtól, illetve a Hálózati Központtól az eddiginél sokkal intenzívebb támogatást kell kapnunk és ki kell alakítani a működtetés szabályait. 1995 folyamán az érintett munkatársak szervezett formában, tanfolyamokon és egyéni gyakorlással ismerkednek meg a rendszer működésével. E cél érdekében a Könyvtár gépteremben gyakorlótermet alakítunk ki, ahol nemcsak a dolgozók, de később a hálózathoz bekapcsolódó könyvtárak munkatársai is megtanulhatják a DH használatát. Megkezdjük a gépterem tűzvédelmi és biztonsági rendszerének kiépítését, valamint a padlástérben kialakított munkahelyek nélkülözhetetlen klimatizálását. Ezt már a korábbi felújítások során meg kellett volna tenni.

Az Egyetemi Könyvtár ELTENET hálózatba kötése megtörtént. A Hálózati

Központ (HK) részéről történt néhány észrevétel a könyvtár számítógépes hálózatával kapcsolatban. Így például a pincében lévő router szünetmentesítése megoldandó. Ezt a Műszaki Osztályal együttműködve végeztetjük el, csakúgy, mint a gépterem biztonságos áramfelvételének megoldását. Legalább egy repeater-t ki kell cserélni SNMP menedzselhetőre. Ezt a HK-vel történt megbeszélés után kell megtenni. A hálózati kábelezés hiányosságait az S+H Kft. 1995 március végéig szünteti meg. A hálózat bővítése során újabb csatlakozási pontok felszerelése lesz szükséges, melynek kivitelezését a Hálózati Központtal kell egyeztetni.

A DH működtetésének technikai (hardver) feltételeit az egyetemi HK-nak kell biztosítani 1 fő állandó könyvtári kirendelésével. Az Egyetemi Könyvtárban az eddigi Informatikai Csoportot fokozatosan tovább kell fejleszteni, előbb 1 fő programozó matematikus-informatikus alkalmazásával (ez már megtörtént), később lehet, hogy további bővítésre is szükség lesz.

Megkezdjük olyan adatbázisok vásárlását (CD-ROM), amelyekkel a tájékoztatás új formáit alakíthatjuk ki. El kívánjuk érni, hogy ezek az adatbázisok a hálózat (ELTENET) más pontjairól is elérhetők legyenek.

Az Egyetemi Könyvtár hálózati és módszertani csoportját meg kell erősíteni létszámban, de különösen jogosítványokban. Az eddigi tanácsadó szerep helyett – különösen az igen kicsiny, bizonytalan helyzetben lévő tanszéki könyvtárakra vonatkozóan – pontosabban körülhatárolt intézkedési joggal kell felruházni. Mindennek feltétele az Egyetem könyvtári hálózatra vonatkozó SZMSZ-ének korszerűsítése, az egyetemi könyvtári hálózati munkáról 1992 elején már kidolgozott egységes szabályzatok hatályba léptetése.

A leendő Egyetemi Könyvtári Bizottságban el kell végezni e szabályzatok újabb, utolsó egyeztetését, s azokat az ET, illetve Rektor Úr elé kell terjeszteni.

Meg kell kezdeni az egységes egyetemi közgyűjteményi koncepció megvalósítását. Ennek érdekében szükséges az EK Kézirattára és az Egyetem Levéltára gyűjtőkörét pontosan elhatárolni. Ugyancsak létre lehet hozni egyelőre az EL keretében egy múzeumi részleget, amely alapja lehet egy hivatalosan megalapítandó Egyetemi Múzeumnak. Ehhez az anyagot össze kell gyűjteni, feldolgozni, s csak később kérhető a hivatalos minisztériumi elismerés. Ennek megléte esetén javasolható az EK SZMSZ-ének módosítása, és a Könyvtár, Levéltár és Múzeum hivatalos egyesítése, vagy szorosabb szervezeti együttműködésének kidolgozása. Addig a jelenlegi helyzetet célszerű fenntartani.

Az EK külföldi könyv- és folyóiratrendelését az eddiginél sokkal határozottabban kell összehangolni a gyűjtőkörileg hasonló hálózati könyvtárakkal. E könyvtárak között világosan el kell határolni a gyűjtőköri illetékességet. Ki kell dolgozni e könyvtárak összehangolt gyűjtőköri szabályzatát. Ezt az összehangolást 1995 második félévében meg kell kezdeni.

A TTK Oktatástechnikai Csoport Médiatára és az EK, valamint az EL hangarchívuma és videotékája között pontosítani kell a feladatok megosztását, és az Egyetemi Médiatár gyűjtőkörét és gyarapítási módját az egyetem vezetésével egyetértésben az EK, az EL és a TTK közötti megállapodásban kell rögzíteni.

A Kézirat- és Ritkaságtár feladatkörét a régi, 1800 előtti könyvvállomány hagyományos feldolgozása és feltárása irányába kell kibővíteni és gyorsítani a különleges értékű állományrészekről kézirattári és egyéb segédletek kiadását.

A Feldolgozó Osztály feladata így a modern könyvvállomány online számító-

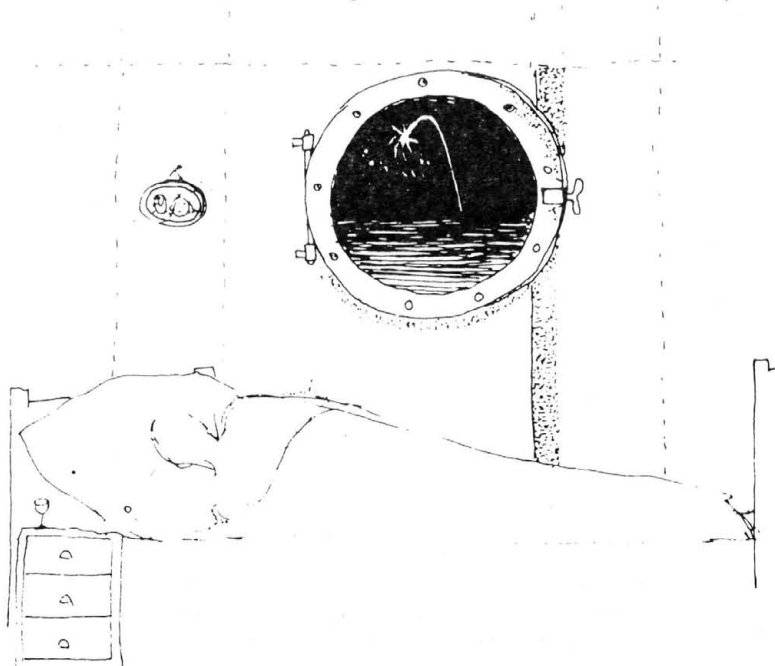
gépes feldolgozása lesz. Ezzel együtt tervezzük a szakozó munka változtatását. Részt veszünk az országos, egységes tárgyszólista kidolgozásában, melyet a hálózat részére is hozzáférhetővé teszünk.

Az egész könyvtári rendszer zavartalan működésének alapfeltétele, hogy 1995 szeptemberében megkezdődjön a könyvtári rekonstrukció IV/2. üteme, amely még könyvtári munkahelyeket érint (pl. Szerzeményi Osztály), így csak ennek befejezése után dolgozhatnak egyes osztályok végleges helyükön. A rekonstrukciós ütem indításáról konzultáltunk az Egyetemi Főigazgatóval és a Műszaki Osztály képviselőivel, és a munka megindítására előzetes ígéretet kaptunk.

b) A könyvtári hálózattal kapcsolatos javaslatok

Szükségszerű a túlzottan széttagolt könyvtári hálózat fokozatos, az egyetemi rekonstrukcióval, költözködésekkel összhangba hozott átcsoportosítása, esetenkénti integrálása. A legcélszerűbb nagyságrend a tanszékcsoporti, intézeti vagy ennél nagyobb könyvtár, ahol garantálni lehet és kell szakképzett könyvtáros(ok) alkalmazását s az egységes feldolgozó munka végzését. Ezeket a könyvtárakat be kell kapcsolni az integrált könyvtári rendszerbe. E könyvtárak a karok szervezeti keretében működnének változatlan feltételekkel, de új könyvtárvezető kinevezésekor az EK főigazgatója egyetértési joggal rendelkezne. E joggal az EK főigazgatója az Egyetemi Könyvtári Bizottság véleményének kikérése után élhetne.

Ezen bizottság feladata az új helyzetben a hálózati munka és a fejlesztések összehangolása, a beszerzési politika lehetőség szerinti egységesítése, s a ráruházott mértékben az erről való döntés. A bizottságnak nem az egyetem legfelsőbb vezetőiből kellene állnia, hanem megfelelő felhatalmazással bíró könyvtári, in-

formatikai és pénzügyi szakemberekből. A bizottságot 1995 júniusáig kellene életrehívni. Kezdetben csak az integrált könyvtári rendszer kiépítésével és működésével kapcsolatos kérdések tartozzanak hatáskörébe. A rendszer kiépítésével és feltöltésével párhuzamosan fokozatosan nagyobb hatáskörrel ruházhatnák fel a karok, illetve az egyetem vezetése. A rendszer feltöltésével egyidőben létrejön az egyetemen központi katalógusa, amely a rendszer minden pontjáról elérhető lesz. Az új könyv- és folyóiratbeszerzéseken túl a külföldi könyv- és folyóiratállomány adatait kell visszamenőleg – kidolgozandó ütemterv szerint – be táplálni a központi katalógusba.

Meg kellene vizsgálni, hogy a legkülönbözőbb karokon és intézetekben melyek azok a kevésbé használt folyóiratok, periodikák, melyek kiválthatók központi beszerzéssel, esetleg adatbázisok megvásárlásával. Az EK-nak a modern adatbázisok tekintetében valódi központi könyvtárrá kell válnia, itt kell elhelyezni a bármely tudományterületről vásárolt adatbázisokat. Az EK szervezi más budapesti könyvtárakkal az ilyen vásárlások összehangolását, természetesen nemcsak saját keretéből, hanem a karokkal anyagilag együttműködve. Mindez a későbbiekben az anyagi eszközök egy részének koncentrációját is jelentené, valamint ésszerű, takarékosabb beszerzési politika kezdeményezését, de csakis fokozatosan és a mindenkori tapasztalatok utáni szükséges módosítások alkalmazásával.

A bizottság lehetséges összetételére az alábbi javaslat nyerte el az előzetes tárgyalások során a többség támogatását:

Egyetemi Könyvtári Bizottság

1. az EK mindenkori főigazgatója, a bizottság elnöke
2. az EK mindenkori főigazgatóhelyettese
3. a BTK Központi Könyvtárának igazgatója
4. a BTK dékánja által kijelölt tanszékcsoporti könyvtár vezetője
5. az AJTK Kari Könyvtár igazgatója
6. a TTK dékánja által kijelölt tanszékcsoporti könyvtár vezetője
7. a TTK dékánhelyettese
8. a TFK Központi Könyvtár igazgatója
9. az ELTE Információtechnológiai Központ képviselője
10. az egyetemi főigazgató által kijelölt pénzügyi szakértő
11. a HÖK képviselője

Megalakulása után a bizottság megalkotja saját működési szabályzatát, de döntési kompetenciáját csak az Egyetemi Tanács változtathatja meg.

Az egyes karokon elképzelhető és hosszabb távon megvalósítandó változtatási javaslatainkat az alábbiakban részletezem:

Állam- és Jogtudományi Kar

A fejlesztés lehetséges változata sértetlenül hagyná az AJTK integritását, de fokozatosan (4-6 év alatt) és a személyi feltételek biztosításának függvényében megszüntetné a karon belül a tanszéki könyvtárak teljes önállóságát. Az egyes

tanszékek költségvetésében központilag és határozottan el kell különíteni a könyv- és folyóiratvásárlásra fordítandó összegeket. A tanszéki könyvtárak letéti könyvtárként működnének, és a kari könyvtár (egy karon belül működtetett) kölcsönzési rendszerrel lehetővé tenné ezek anyagának használatát. Az átépítés befejezése után a kari könyvtárban elkezdenének a DH programmal dolgozni. Korszerűsíteni kell a kari könyvtár belső szervezeti rendjét ill. működését, és a területbővítéssel arányosan növelni kell személyi állományát. A tanszéki könyvtárakat – tanszékcsoportok szerint – szakképzett könyvtárosokkal kell működtetni, és meg kell fontolni annak a lehetőségét, hogy e könyvtárosok szervezetileg a kari könyvtárhoz tartozzanak. A szükséges szervezeti változtatások után fokozatosan feldolgoznák a tanszékek 1965 előtti állományát is. Egy saját hálózati könyvtárosuk felügyelné a letéti könyvtárak működését, különös tekintettel az állományvédelem biztosítására. Az Egyetemi Könyvtár feladata lenne a Kari Könyvtár segítése a gépésítés beindításában, és az alközpont hálózati munkájának módszertani segítése.

Bölcsészettudományi Kar

1. Szoros kapcsolat kialakítása célszerű az Egyetemi Könyvtár, a Történeti Könyvtár, a Filozófiai Tanszékcsoport, a BTK központi könyvtára, a kari központi olvasó között. Ezen belül a létrehozandó Egyetemi Könyvtári Bizottság döntései alapján határozhatók meg az együttműködés formái.

2. Meg kell fontolni a már meglévő tanszékcsoporti könyvtárak fejlesztését a gyűjtőkörileg hasonló, de még önállóan működő tanszéki könyvtárak szervezeti összekapcsolásával. A tanszékeken lehetőleg csak tanári kézikönyvtárak maradjanak.

Ezen egységekben összehangoltan történjen a szerzeményezés, a feldolgozás, s az adatbevitel. A tanszékeken terminálok elhelyezésére kerüljön sor.

A tényleges átszervezés a BTK várható költözése során valósuljon meg, a felújítási terveket a Műszaki Osztály kötelezően egyeztesse az Egyetemi Könyvtári Bizottsággal.

3. A Piarista köz esetleges kiürítése után a BTK-n lehetőleg egy campus – egy nagyobb könyvtár – elvét kellene megvalósítani, így az Ajtósi Dürer sori kari központi könyvtár mellett a Múzeum körúton is egy nagy állományú kari könyvtár jöhetne létre, melyeknek egymáshoz és az EK-hoz való viszonyát a megvalósulás fázisában szabályozni kell.

4. A BTK-n működő jelenlegi különböző tanszéki és tanszékcsoporti könyvtárak addig továbbra is az EK hálózati felügyelete alatt működjenek.

Természettudományi Kar

A Természettudományi Kar könyvtárai esetében a legideálisabb megoldás egy természettudományi kari könyvtár létrehozása Lágymányoson, amely a tanszéki, tanszékcsoporti könyvtárakból alakulna ki, közös folyóiratállománnyal rendelkezne, s a tanszékeken csak letéti könyvtárak maradnának.

Itt történhetne a központi szerzeményezés, feldolgozás, adatbázisépítés, s ez lenne elérhető valamennyi tanszéki könyvtár számára. A leendő építési terveket ennek szellemében bírálhassa meg az Egyetemi Könyvtári Bizottság. A mai realitások figyelembe vételével a várható költözések során legalább fizikailag kerüljenek közel egymáshoz a helyet változtató tanszéki könyvtárak.

A meglévő tanszékcsoporti könyvtárak esetében ezekhez a könyvtárakhoz lehetne kapcsolni a tanszékcsoporton belül még önállóan működő tanszékcsoporti könyvtárakat.

Első lépésben azonban célszerű lenne tanszékcsoporti könyvtárak létrehozása a Geológiai Tanszékcsoportban, a Környezetfizikai Tanszékcsoportban, a Biológiai Tanszékcsoportban. A hálózatra ezek legfontosabb egységei kari döntés alapján már most is rácsatlakozhatnak. A tanszékcsoporti könyvtárakban történjen minden könyvtári munkafolyamat, a tanszékeken tanári kézikönyvtárak maradjanak cserélhető állománnyal.

Ezeket a könyvtárakat kell bekapcsolni a DH rendszerbe, s elérhetővé kell tenni a tanszékek számára. A hálózathoz való csatlakozás kötelezettségvállalással jár, az Egyetemi Tanács által elrendelt szabályokat kötelezően be kell tartani és saját keretből is be kell szerezni bizonyos eszközöket, mivel a hálózati központ (EK) nem tud mindenkit ellátni a megfelelő berendezésekkel.

A tanszékcsoporti könyvtárakhoz kapcsolódóan szakolvasó termeket célszerű létrehozni, amelyek hallgatói könyvtárak lennének kézikönyvtárral, folyóiratokkal, kölcsönözhető könyvanyaggal; jegyzetekkel és oktatási segédletekkel. Az egyes tanszékek a rendszer feltöltéséhez vegyék igénybe a felsőbb éves informatika szakos hallgatókat, sőt őket más karokon és tanszékeken is lehetne alkalmazni.

Célszerű lenne egy közös letéti raktár kialakítása a helyhiánnyal küszködő könyvtárak ritkán, vagy kevésbé használt állományegységeinek megőrzésére. Ez szolgálhatna alapul egy leendő kari könyvtár megteremtéséhez.

Tanárképző Főiskolai Kar

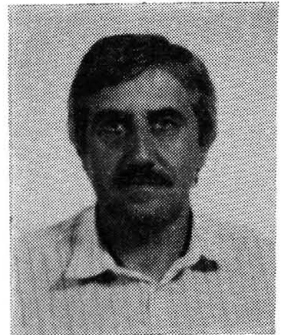
A kar könyvtára az ÁJTK-hoz hasonlóan kari központi könyvtári funkciót lát el a továbbiakban is. Az egyetemfejlesztés tervezése során meg kell oldani a könyvtár elhelyezési körülményeinek javítását. A kart és könyvtárát be kell kapcsolni az ELTENET hálózatába, mert ennek hiányában nem tud résztvenni a kialakuló integrált könyvtári rendszerben. Az UNIX hálózat bevezetését a TFK-n is meg kell oldani.

Budapest, 1995. március 30.

Dr. Szögi László

Beszélgetés dr. Szögi Lászlóval, az Egyetemi Könyvtár főigazgatójával

– Főigazgató úr, az az imponáló szakmai javaslatcsomag, ami előttünk fekszik, azt jelzi, hogy megindult valami az Egyetemi Könyvtárban. Nyilván nagyon fontos, hogy az Egyetemi Tanács ezt az anyagot megvitatta és elfogadta. A továbbiakban ennek az előterjesztésnek kapcsán szeretnék kérdéseket föltenni, először azonban hadd kérjem meg arra, hogy saját magáról mondjon néhány szót. Hadd ismerjék meg a 3K olvasói azt a tudóst és szakembert, aki új életet fog hozni az Egyetemi Könyvtárba.

– Gyakorlatilag húsz éve dolgozom már az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. A Bölcsészkaron végeztem történelem-levéltár szakon, és kezdetől fogva az egyetemi és egyéb levéltárakban dolgoztam. 1975-ben lettem tanársegéd a Történeti Segédtudományok tanszéken, az azóta elhunyt Sinkovics István professzor mellett, akit igen tiszteltem és nagy tanáregyenységnek tartottam. 1975-ben lettem az Egyetem Levéltárának igazgatója. Időközben mintegy tíz budapesti egyetem levéltárában is végeztem feldolgozási munkákat. Mivel az egyetem Levéltára és az Egyetem Könyvtára között mindenkor igen szoros volt a kapcsolat, az előbbi igazgatójaként magam is szoros kapcsolatba kerültem az Egyetemi Könyvtárral, jól megismerhettem annak munkáját, de persze munkatársait, vezetőit is. Itt egy kis kitérő következik. 1990-től több mint három éven át a Művelődési és Közoktatási Minisztériumnak a tudományos ügyekkel foglalkozó főosztályán dolgoztam, a felsőoktatással, az egyházi felsőoktatással kapcsolatos kérdések tartoztak rám. Amikor tavaly meghirdették az Egyetemi Könyvtár főigazgatói posztját, elsősorban azért vállalkoztam – igaz hosszas töprengés után – a megmérettetésre, mert úgy gondoltam, megvalósíthatom régi elképzelésemet az egyetemi gyűjtemények, könyvtár, levéltár és múzeum integrálására. Ehhez – mint az eddigiekből talán kiderült – megvoltak az előismereteim, megvoltak a tapasztalataim is. A pályázatot megnyertem.

– Nehéz terep volt? Sokan pályáztak?

– Meglepően kevesen. Tulajdonképpen nem is értem, hogy az ország egyik legjelentősebb könyvtárának vezetésére milyen kevesen érezték elhivatottságot.

– Főigazgató úr tudós, kutató. Vajon le kell-e majd mondania a tudományos munkásságról, a kutatásról a hivatali kötelemek miatt?

– A történettudományok kandidátusa vagyok, fő kutatási területem a magyar és az európai felsőoktatás újkori története, bizonyos értelemben a művelődés- és egyháztörténet. Oktató munkám mellett eddig mindig kutattam is. A disszertációm a Pest-Buda-i felsőoktatás és a külföldi egyetemjárás történetét dolgozza

fel a francia forradalomtól a szabadságharcig terjedő időszakban. Nagyon sokat kutattam külföldi archívumokban, könyvtárakban, levéltárakban. Kedvenc témámmá a peregrinációkutatás vált, ennek a francia forradalom utáni története szinte teljesen feltáratlan. Szerencsés pozícióból dolgozhattam, nagyon sok nem nyilvános gyűjteménybe is eljuthattam. Az elmúlt években kiadtam mintegy tíz könyvet, köztük olyan forráskiadványokat, amelyek a külföldi egyetemekre járók adatait tárják föl. Van mintegy 60-70 a témában publikált cikkem, tanulmányom. Hogy tudok-e kutatni mostani posztomon? Hát az elmúlt fél évben igen keveset sikerült csak. Nagyon sok itt a feladat, a megoldásra váró probléma. Ezért hát kevés az időm. Az estéimet, a szabadságomat fordíthatom csak kutatásra.

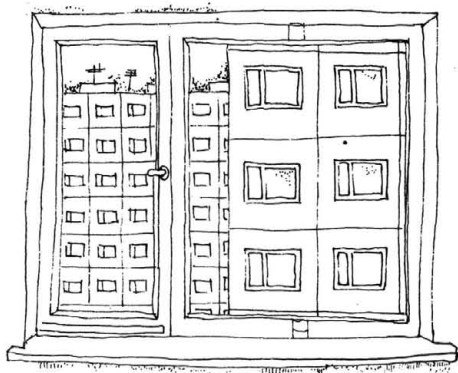
– *Az előttünk fekvő előterjesztés igen szépen, kiegyensúlyozottan fogalmaz, nem hártja a hiányosságokat, felgyűlt problémákat előző korszakokra, ám az azért kiderül belőle, hogy bizony sok elmaradást kell behozni az Egyetemi Könyvtárban.*

– Sok információm volt előzetesen is az Egyetemi Könyvtárról, de persze idekerülve értek nem éppen kellemes meglepetések is. Az eltelt félév után már nem látom olyan sötétnek a helyzetet, de azt persze nem tudhatom, mennyi idő kell majd az elmaradások pótlására. Az egyik legnagyobb gond a feldolgozó munka óriási lemaradása. Harmincezer kötet nincs feldolgozva. Találtam olyan, 1975-ben beérkezett könyvet is, amely még mindig nincs meg a katalógusban. Ez valóban tűrhetetlen állapot. Persze az is igaz, hogy a könyvtár tíz-tizenkét éve az állandósult átmeneti állapotban van. Készül a rekonstrukcióra, folyik épp a rekonstrukció, várja a következő rekonstrukciós fázist stb. Mindez sok mindent megmagyaráz, de azért a harmincezer kötetre nincs mentség.

A másik alapvető probléma, hogy a könyvtár, amely a legjelentősebbek közé tartozik, egy nagy hagyományú, klasszikus szisztémában működött. Időközben a könyvtártudomány, a könyvtári rendszer túlhaladt ezen a szisztémán, ezen a klasszikus rendszeren. Magyarország legtöbb egyetemi könyvtára áttért az új, a korszerű módszerekre, mi megmaradtunk a régienél. A váltás nem egyszerű. Kevesen voltak itt, még ma is viszonylag kevesen vannak, akik értenek az új módszerekhez. Megvásároltuk Amerikából a Dynix – Horizont integrált számítógépes könyvtári rendszert, az ehhez csatlakozó könyvtárak közül mi voltunk az utolsók. Belépésem után egy hónappal megkezdtük a munkálatokat, ma már be vagyunk kapcsolva a nemzetközi láncba, a rendszer telepítve van, a munkatársakat elkezdtük tréning-programokkal bevezetni a rendszer használatába. Meg kell mondanom azt is, hogy az amerikai cég sem áll a helyzet magaslatán, nem komplett rendszert kaptunk, vannak még hiányok. De a jövő év tavaszán beindul az üzemszerű működés.

– *Úgy is, mint az Egyetemi Könyvtár régi híve és használója, őszintén, szívből gratulálok! Nem lehetett könnyű ezt elérni. Kikre támaszkodott az új rendszerre való áttérés során? Miért, hogyan döntöttek a Dynix – Horizont mellett?*

– Ez már eldőlt, amikor idekerültem. A FEFA pályázatán közös projekttel indult az Egyetemi Könyvtár, a SOTE Központi Könyvtára és a Miskolci Egyetem Könyvtára. Nekem csak az az aggályom, hogy a legtöbb magyarországi egyetemen más, egymástól is különböző rendszerek működnek. Persze sohasem volt annyi pénz, hogy ezt együtt, egységesen lehetett volna megoldani. Így azután, ha egymás rendszereibe be akarunk lépni, külön szoftvereket kell vásárolnunk, alkalmaznunk. Ami pedig a tanácsadókat, a „súgókat” illeti? Természetesen szük-

ségem van szakértő tanácsokra, hisz magam bölcsész vagyok. De segített igen sok régi könyvtáros kolléga, hisz sokan vannak, akik igen járatosak a modern adatbázisok terén. Mivel azonban a könyvtárban nem volt alkalmazott matematikus vagy informatikus szakemberünk, az egyik első dolgom volt, hogy érintkezésbe léptem az ELTE TTK megfelelő tanszékével. Onnan sikerült megnyerni egy kollégát, aki ma már a könyvtár egész informatikai rendszeréért felelős. Szükség lesz ennek kapcsán persze bizonyos belső átalakításokra is, de ezek nagyságrendjét ma még nem tudom. Meg kell várni, amíg a rendszer üzemszerűen működni kezd.

Persze azért az Egyetemi Könyvtárban nem old meg mindent a számítógépes rendszer. Az Egyetemi Könyvtár azért jóval több, mint egy modern szakkönyvtár. Itt hatalmas értékek vannak, kéziratok, kódexek, ősnymtatványok, hihetetlenül értékes régi kiadványok stb. Ezeknek is megvan a maguk feldolgozási-feltárási rendszere, ezt semmiképpen sem szabad felrúgni, sőt erősíteni kell. Az új rész, mondjuk az 1800 utáni anyag az persze retrospektíve feldolgozandó, hogy elérhető legyen online katalógussal. Vettünk CD-ROM bázisokat is, ki kell majd építeni egy hálózatot, hogy az egyetemen mindenütt elérhetőek legyenek.

– *Az Egyetemi Könyvtár régi munkatársai azt szerették mondani, hogy a könyvtárnak van egy világméretekben is számottevő, szinte a teljességet reprezentáló 17–18. századi anyaga, van egy igen derekas, komplett 19. századi tudományos anyaga és egy meglehetősen csonka, hiányos 20. századi gyűjteménye. Azoknak a könyveknek, amelyek a 20. századi részből hiányoznak, illetve amelyeket ide frissiben meg kellene venni, az ára ma már szinte csillagászati. Hogyan oldható meg, hogyan alakítható ki valamilyen jó beszerzéspolitika?*

– Mindenekelőtt szeretném ezt az említett, valóban ragyogó, gazdag, nemzeti kincset jelentő 17–18. századi anyagot elkülöníteni a könyvtáron belül. Ma még ugyanis egybe vannak osztva az újabb munkákkal. Az újabb századok kapcsán pedig nagyon szigorú beszerzéspolitikát kell érvényesíteni. Nemcsak fölhatalmazást kaptam rá, de valósággal utasítást, hogy messzemenően össze kell hangolni beszerzéseinket nemcsak az egész egyetemen, de a társegyetemekkel, társintézményekkel is. Ezen a héten ülök le tárgyalni a bölcsészkar könyvtárak vezetőivel, és igen konkrét elképzeléseim vannak. Ide, a központi könyvtárba kell be-

szerezni a drága, fontos munkákat, hisz itt érhetőek el a legjobban, és diplomokra nincs lehetőség.

– *Milyen a viszonya a könyvtár fenntartóival, gazdáival? Megértik Önt? A gondjait, az igényeit? Támogatják?*

– Azt szokták mondani, hogy az új embert kezdetben mindenki támogatja. Később ez megváltozhat. Elég szerencsétlen pillanatban lettem a könyvtár főigazgatója, hiszen jöttek csőstül a megszorító intézkedések, elvonások stb. De ennek ellenére egy igen jelentős beruházással indíthattam, az említett integrált rendszerrel. De ehhez persze a háttérrel is meg kellett teremteni. A tetőtér légkondicionálását, a biztonsági rendszerek kiépítését, a megfelelő bútorok beszerzését, a világítási és elektromos rendszer korszerűsítését (a régi már életveszélyessé vált). Mindezt elkezdhattuk, csinálhatjuk. Ígéretem van arra is, hogy ősztől folytatódhat a rekonstrukció. Van két olyan osztályunk, amelynek egyszerűen gyalázatos az elhelyezése, baj van a raktári szárnyakkal, a folyóiratfeldolgozóval. Szóval nem a szépség miatt rekonstruálunk. Igazán nem mondhatom, hogy a rektortól, az egyetem vezetésétől nem kaptam meg a kellő támogatást.

– *Az Egyetemi Könyvtár – úgy tűnik – nem az egyetemisták könyvtára. Ők a Széchényibe kénytelenek járni, azt lepik el vizsgaidőszakokban, szinte-szinte már ostromállapotot teremtve a nemzeti könyvtárban. Mindig így lesz?*

– A Széchényi Könyvtár mégiscsak a legnagyobb, legimpozánsabb, legnagyobb befogadóképességű könyvtár. Úgy tűnik, nincs is ellenére, hogy befogadja az egyetemistákat. Az is érhető, hogy szeretnek odajárni, hisz kitűnő, óriási szabadpolcos kézikönyvtára van, én is szívesen kutatnék ott. Azt viszont önkritikusan meg kell mondanom, hogy az Egyetemi Könyvtár még nem elég nyitott. Nem nyitott a diákok felé sem, de nem nyitott a szakma és a külföld felé sem. Az utóbbi évtizedekben nemzetközi kapcsolatai szinte a nullára redukálódtak. Sokan azért is fordultak el tőle, mert folyt a rekonstrukció, sokszor volt bezárva. Én a meghatározottabban az új férőhelyek híve vagyok. Az elveszített használókat, látogatókat szeretnénk vissza csalogatni. Szeptemberben megnyitjuk a szakolvasókat, ezek készen is vannak már, de egyelőre a saját dolgozóinkat kell ott elhelyeznünk. Tehát ősztől lesz egy, a korábbinál lényegesen nagyobb szakolvasóterem, kéziratári kutatóterem, egy külön folyóiratolvasó. Mintegy huszonöt százalékkal fog bővülni a férőhelyek száma. Persze abszolút számban ez sem sok. De azért többen jöhetnek ide. Egyébként vizsgaidőszakban, tán mondanom sem kell, mi is a zsúfolásig tele vagyunk.

De nyitni szeretnék egyéb vonatkozásban is. Külföldön mindig azt láttam, hogy az egyetemi könyvtárak az egyetemek kulturális centrumai. Kiállításokkal, rendezvényekkel. Én is ki szeretném nyitni a könyvtárat.

– *E sok újításnak, megélelénkült munkának, reformtevékenységnek vannak-e személyzeti vonatkozásai?*

– Úgy gondolom, ez a pezsgés kedvére van a munkatársaknak. Természetesen segíteni is szeretném őket. Külföldi utakkal is, publikációs lehetőségekkel is, az új módszerek-gyakorlatok elsajátíttatásával is. Akik nem igazán hajlandók a reformokban részt venni, azoknak persze figyelmeztetni fogom: az Egyetemi Könyvtárban dolgozni kell!

– *Főigazgató úr, köszönöm a beszélgetést!*

Vajda Kornél

„Az egyik legfontosabb feladat
az esélyegyenlőség biztosítása”

Beszélgetés Bariczné Rózsa Máriával, az MKM Közművelődési Főosztálya könyvtári referensével

A 3K áprilisi számában kérdeztük meg Kerekes Lászlót, mikor és ki lesz a könyvtárak, értelemszerűen a közművelődési könyvtárak „felelőse” a főosztályon. A főosztályvezető helyettes akkor így válaszolt: „Még nincs felelőse a könyvtári terülemnek. Éppen azért nincs még, mert vannak vele szemben elvárásaink, kívánalmaink, elképzeléseink, amelyeknek nem olyan könnyű megfelelni”. Hát lehet, hogy nem könnyű, de azért nyilván lehetséges. „Született” ugyanis felelős Bariczné Rózsa Mária személyében, akit még akkor kértünk fel bemutatkozásra, „programbeszéd” megtartására, amikor még nem lépett munkába, új helyén még frásziala sem volt kijelölve. Programját, koncepcióit azonban már rég kiérlelte. (Ha ilyenje nem lett volna, fel sem kérjük munkatársnak.) Az új munkatársat Szolnok megyében sokan ismerik, de az MKE-tagoknak sem kell sokáig kotorászniuk emlékeikben, hogy felidézzék alakját. Mi azért megkérdeztük tőle; ki ő és merre van hazája?

– Első szakképesítésem 1977-ben szereztem az I. István Közgazdasági Szak-középfiskolában, Budapesten: eredetileg *pénzügyi ügyintéző és képesített könyvelő* volnék. S bár a továbbiakban végig humán területen dolgoztam, a mai napig is hálás vagyok az iskola és a kollégium tanárainak azért a szemléletért, amit a 4 év során átadtak nekünk.

Esztergomban a tanítóképző főiskolán 1980-ban végeztem. 2 évig *tanítottam* Békés megyében, Dévaványán, ezután Szolnokra költöztem és munkába álltam a Verseyhy Ferenc Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárában. Pedagógusként alkalmaztak a könyvtári és tananyag-kiegészítő foglalkozások vezetésére (óvodásoktól nyolcadikosokig), de emellett természetesen kölcsönöztem, tájékoztattam, könyveket pakoltam, éppen úgy, mint a többi *könyvtáros*. Feladatul kaptam a gyermekkönyvtár zenei állományának rendbetételét is. A többszáz lemez feldolgozásának eredményét a könyvtár kötetben megjelentette (Hanglemezek a VFMK gyermekkönyvtárban: analitikus katalógus. 1984). A gyermekkönyvtárban kapcsolódtam be az *olvasótáborok* szervezésébe. Előbb gyermekeknek, majd – Kamarás István vezetésével – fiatal könyvtárosoknak szerveztünk „alkalmakat az együttgondolkodásra” (ezt tartottuk a táborok lényegének). (E táborokról – Diplomásból értelmiségi címmel – 1992-ben jelent meg egy krónikaszerű összegzés.) Közben elvégeztem a nyíregyházi tanárképző főiskolán a könyvtáros kiegészítő szakot.

1984-ben felkértek a Szolnok megyei közművelődési könyvtárak körében végzendő vezető szakfelügyelői feladatok ellátására. 6 évig jártam a megyét, igyekeztem legjobb tudásom szerint elősegíteni a könyvtárosok munkájának és a könyvtárak működési körülményeinek javítását. Szakfelügyelő társaimmal együtt javaslatokat, koncepciókat dolgoztunk ki a fenntartók számára. A részanyagok összegzéséhez természetesen meg kellett ismernem a könyvtárak társadalmi-gazdasági környezetét, s tisztában kellett lennem a művelődésügy egészére vonatkozó jogszabályokkal is.

1990-ben megválasztottak a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete* megyei szervezete elnökének. Szponzori, önkormányzati és pályázati támogatásokból hamarosan sikerült „talpraállítani” az egyesületet, amely (megfelelő anyagi háttérrel) országos visszhangot keltő rendezvényeket is szervezett. Még 1989-ben felvettük az *ELTE BTK* könyvtár kiegészítő szakára. A 2. év elvégzése után évet halasztottam. Családi okok miatt ugyanis (kislánnyal, 1991-ben) Ceglédre költöztem.

Itt a városi könyvtárban helyezkedtem el: kölcsönöztem, tájékoztattam, kezdem a szakmát előlről (és „alulról”). Szerencsémre a könyvtár hamarosan vásárolhatott egy számítógépet, s elkezdhettem a számítógépes adatbázisok kialakítását (*PRESSDOK*, *KARTOTEK*, *TESTAR* stb.). Befejezhettem az egyetemet, szakdolgozatomat Bod Péterről írtam (ehhez még 1990-ben – a Magyarok a Magyarokért Alapítvány támogatásával – tanulmányúton végigjártam a jelentős erdélyi könyvtárakat). Igyekeztem beilleszkedni a város életébe. A helyi televízió-nak riportokat, a helyi újságnak cikkeket, keresztrejtvényeket készítek. Az elmúlt évben megjelentettük a Ceglédi Kalendáriumot, melynek egyik szerkesztője voltam.

1994 januárjától a *polgármesteri hivatal* művelődési és sport csoportját vezetem. Letettem a közigazgatási alapvizsgát, tapasztalatokat szereztem a hivatal és az önkormányzatok működéséről, lehetőségeiről.

1990-ben Miniszteri Dicséretet kaptam. 37 éves vagyok.

– *Hát annyinak nem látszol. De hogyan jutott eszedbe, hogy jelentkezz Kerekes úrnál?*

– Nem nekem jutott eszembe. Ő keresett meg engem, és bár a felkérés nagyon megtisztelő volt, zavarba is hozott. Én nem tudok úgy dolgozni, hogy bejáró legyek, hogy arra figyeljek, mikor indul a vonatom. Azt pedig tudjátok, hogy Striker Sándor mit mondott? („Csak budapesti vagy pestkörnyéki illető jöhet szóba: nem tudunk lakást biztosítani. Az elvárásaink meglehetősen nagyok, viszont anyagi lehetőségeink szerények.”) De természetesen tájékozódni is kívántam. Hiszen másfél éve nem foglalkoztam könyvtárakkal és nem tudtam, mi a helyzet. Striker és Kerekes urak nyilatkozata ugyan nagyon tetszett, de azért megkérdeztem jónéhány könyvtárost, hogyan is állnak a dolgok jelenleg. Megemésztette-már a szakma a könyvtári osztály „szétverését”. Hiszen igen sokan ilyenként, traumaként élték át a történeteket. Egymástól függetlenül azt fogalmazták meg informátoraim, hogy ezen a „traumán” már túl vannak. A fontos az lenne, ha végre akadna valaki, aki képviseli a minisztériumban a közművelődési könyvtárak érdekeit, szempontjait. Hogy melyik főosztályon van az illető, az a dolog meritumát tekintve közömbös.

– *És hogyan képzeled el ezt a képviseletet. A Striker-Kerekes interjú szinte kijelölte, tájolta a helyedet. Ők azonban nagyobb perspektívából nézik a terepet. A te*

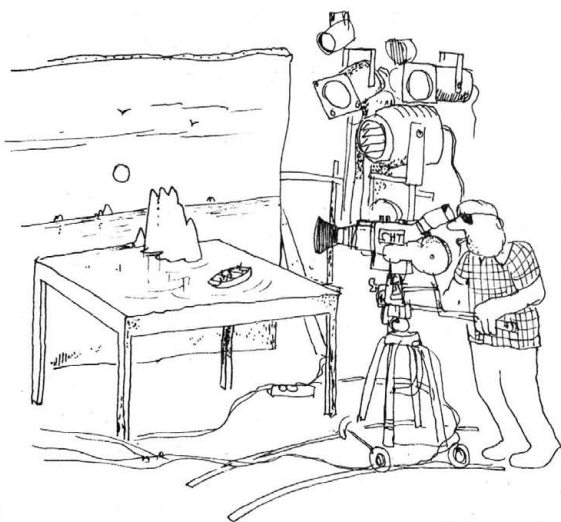
dolgod talán az lenne, hogy a magad posztja felől tágítsd a kereteket. Címzavakat kérdezzünk. Önkormányzati könyvtárak...?

– Az önkormányzatok által fenntartott könyvtáraknak egyik legfontosabb feladata az *esélyegyenlőség* biztosítása lenne. Ehhez természetesen nemcsak saját állományukat használják fel, hanem közvetítenek az olvasók és a *szakkönyvtárak*, vagy *felsőoktatási könyvtárak* között. Ez a közvetítés hosszú ideig a gyakorlatban kimerült a könyvtárközi kölcsönzéssel. Kötetkatalógusok, lelőhelyjegyzékek alapján csak kevés helyen tájékoztattak. Most az on-line kapcsolatok kiépítéséről ábrándozunk (s történnék is komoly előrelépések ennek megteremtésére), de közben oda jutottunk, hogy nincs pénz a könyvtárközi kölcsönzés postaköltségére. E példa is azt jelzi, hogy könyvtárosainknak minél előbb át kell gondolniuk alap- és kiegészítő (vagyis: ingyenes és térítéses) szolgáltatásaik körét, valamint a könyvtári hálózatokban betöltött szerepből adódó „munkamegosztás” (a feladat ellátását szolgáló költségek fedezetének) kérdését. A számítógépek fokozatos terjedésével ugrásszerűen nőtt azoknak a könyvtárosoknak a száma, akik értik és tudják, hogy az olvasók gyors és pontos kiszolgálásának érdekében hogyan használhatják fel (és ki) a számítógépes feldolgozás eredményeit. A szakkönyvtárakban már évtizedekkel ezelőtt elindult ez a munka, s többnyire a UNESCO által támogatott MIKROISIS programot (és ennek változatait) alkalmazták. A közművelődési könyvtárakban csak a nyolcvanas évek végén teremtődtek meg a számítógépek alkalmazásának feltételei. A FSZEK kezdeményezésére – és az MKM támogatásának köszönhetően – előnyös feltételekkel „szállhattak be” a TESTLIB kialakításába. Ennek befejezése és minél előbbi üzemeltetése mindannyiunk érdeke, hiszen az önkormányzati könyvtárak nem tudják megvásárolni az egyetemi könyvtárak által telepített nyugati szoftvereket (ill. ezek adaptációit), de a TEXTLIB alkalmazásával felzárkózhatnak (és partnereké válhatnak) az egyetemi és szakkönyvtárak szolgáltatásaihoz. Fontos lenne, hogy az IIF program keretében legalább a megyei könyvtárak fejlesztésére is sikerüljön szándékokat és fedezetet találni.

– *Fenntartók, működési feltételek?*

– *A fenntartó önkormányzatokról:* a rendszerváltás után rémhírek keringtek (pro és kontra) a lobbizás különleges eseteiről, a közművelődési könyvtárak kiszolgáltatottságáról. Erről Pest megyéből tudok összegző információt közölni: „a települések 20%-ában a könyvtárnak szinte minden kérését teljesítik (kapnak számítógépet, gyorsmásolót, az inflációhoz igazodó dologi és szakmai támogatást, nagy részük nem érdemtelenül.); 50%-ában szigorú beosztással, mértéktartó fejlesztéssel, nagyobb megrázkódtatás nélkül vészelik át a nehéz időszakot. A maradék 30%, ahol vegetálnak a könyvtárak. Alig, vagy egyáltalán nincs fűtés, csökken, majd eltűnik a beszerzési keret, hónapokra bezárják az intézményt, ill. állandóan össze akarják őket vonni. Ebben a kategóriában sajnos még városi könyvtárt is találunk (Dabas, Ráckeve).” Valószínűnek tartom, hogy a %-os arány a többi megyében is hasonlóan alakulhat. A „kezdeteknél” alapvetően megrendült a talaj a megyei könyvtárak alatt, s ha ezt a feszültséget elvileg oldotta is az önkormányzati tv-ben előírt megyei kötelezettség, az tény, hogy a mai napig sem sikerült megoldani pl. a könyvtári hálózatok kérdését (az együttműködési körökről már nem is beszéllek).

A megyei könyvtárak tájékoztatóiból elsősorban arra következtethetünk,

hogy ezek az intézmények többnyire az ún. „vegetálós” könyvtáraink közé tartoznak. Jelentős adóssággal kezdte az évet a győri és a salgótarjáni könyvtár (mindkettő elfogadható indokkal). Az 1995. év költségvetésének tervezését – tudomásom szerint – az összes költségvetési intézményben az 1994. évi *terv* (és nem teljesítés) számsorai szerint kellett elkészíteni. A beszámolókból nem derül ki egyértelműen, hogy a jelzett kevesebb összegek mihez viszonyíthatók. Általános az a vélemény, hogy az intézmény költségvetésének 70-80 (Pécsen 90?!) %-a bér és bérjellegű kiadás (+TB). A megmaradt kb. 20%-ból kellene az általában rossz fűtés-, világítás- stb. technikával ellátott épületeket működtetni és lehetőleg emelni a beszerzési keretet. Nagy aggodalmat jelent, hogy az év eleji energiaáremelés kompenzálásáról az állam csak a szociális, egészségügyi és közoktatási intézményeknél gondoskodott. Számomra is meglepő volt, hogy a megyei könyvtárak beszerzési keretei között óriási különbségek vannak. Tény, hogy ezek a könyvtárak különböző szintű alappal és állománnyal kezdték meg működésüket, de úgy gondolom, hogy napjainkban állományuknak kb. azonos szintű szolgáltatást kéne biztosítani az olvasóknak az ország minden területén, ez pedig megközelítőleg azonos nagyságrendű beszerzési kereteket feltételezne. „Jó példakal” is találkozhattunk azért: emelték a beszerzési keretet pl. a Főv. Szabó Ervin Könyvtárban (15 millióval), a Baranya Megyei Könyvtárban (1,5 millióval). Mint fentebb említettem: megoldatlan a könyvtári hálózat kérdése. A Somogyi-könyvtárból 3 módszertanos állást építettek le az év elején, a Baranya Megyei Könyvtárnak pedig nincs gépkocsija sem. Az önkormányzati tv. alapján a megyei önkormányzatok elvileg különböző szolgáltatásokat biztosítanak a megye települései számára. E szolgáltatások tipikus példája lehetne a módszertanos könyvtárosok foglalkoztatása. Hiszen pont ott lenne rájuk a legnagyobb szükség, ahol a helyi önkormányzat nem képes a könyvtárat működtetni. Az az elmélet tehát, amely azt mondja, hogy a települések fizessék meg ezt a szolgáltatást, soha nem fog működni.

Összegezve: a könyvtárak működési feltételeinek biztosítását eddig nagymér-

tekben meghatározta a könyvtár vezetőjének lobbizása, hogy sikerül-e a költségvetési kereten túl egyéb támogatást is elérnie. Napjainkban azonban úgy látom, hogy az önkormányzatok lehetőségei is beszűkültek, a lobbizásnak egyre kevesebb szerepe lesz. A politikának kell eldöntenie, hogy országos szinten óhajt-e preferenciákat adni pl. a már többször említett esélyegyenlőség megteremtéséhez. Ehhez idézet az UNESCO közművelődési könyvtárakról szóló kiáltványából (1994.): „A demokrácia alapeszméinek megvalósításában közreműködő közművelődési könyvtár *a helyi tájékoztatás központja*, amely használói számára az ismeretek és az információk minden fajtáját könnyen hozzáférhetővé teszi. Szolgáltatásait úgy kell nyújtania, hogy ezekhez korra, fajra, nemre, vallásra, nyelvre vagy társadalmi állásra való tekintet nélkül mindenki egyenlően hozzájusson. Legyen *elvszerűen ingyenes*. Mint nyilvános intézményt, *az állami és a helyi kormányzatnak kell pénzügyileg fenntartania*. A közművelődési könyvtárat, amelyért a helyi és az országos közhatalom visel felelősséget, külön törvénykezés, továbbá az információ és a kultúra minden szintjét érintő, hosszú távra kialakított stratégiák segítsék. *Szolgáljon kapuként* az országos könyvtári és információs hálózathoz, amelyet a nemzeti, a regionális, a tudományos és a szakkönyvtárak együttműködése teremt meg.”

– *Szakszervezeti könyvtárak?*

– A TEKE számadatai szerint még jelentős számú *szakszervezeti közművelődési könyvtár* is működik. Ezek működési feltételeiről nincsenek információim. Ahol léteznek, ott jól kiegészíthetik az adott települések könyvtári ellátását, ezért szükségesnek tartom számbavételüket, s a fenntartótól független együttműködés segítségét. (Ugyanígy vonatkozhat ez a különböző kisközösségek, egyházak, honvédség stb. által fenntartott gyűjteményekre is, melyekkel lakossági szolgáltatást is biztosítanak.) A szakszervezeti könyvtárak gyűjteményeit – ahol nem vállalják a további fenntartást – meg kell menteni a szétszórattástól, kiárusítástól. (Pl. Békés megyében a Megyei Könyvtár vette át az állományt, könyvtárosokkal együtt, Cegléden az önkormányzat megvásárolta a kb. 45 000 könyvet és felajánlotta a városi könyvtár és az iskolai könyvtárak számára stb.). Mindez természetesen a fenntartók tárgyalásán múlik, a minisztérium esetleg közvetíthet pl. az Önkormányzatok Szövetsége és a szakszervezetek képviselői között. A beszámolóik között a salgótarjáni megyei könyvtár vezetője potenciális „ellenfélként” írja le a szakszervezeti könyvtár létét: a város – ha esetleg átveszi az állományt – „kivonulhat” a megyei könyvtár fenntartásának részbeni finanszírozásából. Ott a város 65%-os részesedése – a többihez képest – magasan tűnik, szorgalmazni kellene a megyei fenntartási kötelezettségének teljesítését, s tárgyalni a szakszervezeti könyvtár sorsáról.

A szakszervezeti könyvtárak állományait sikerrel lehetne felhasználni a gombamódra szaporodó, méregdrága tandíjjal működő, különböző levelezős felsőfokú, vagy egyéb képesítést adó tanfolyamok, posztgraduális képzések könyvtári háttéréhez. Ezek többsége ugyanis (s ez főképp az ún. kihelyezett tagozatokra jellemző) a szakirodalmi háttér megteremtésének mégcsak látszatára sem törekszik. (A hallgató ott és úgy készül fel, ahol tud, s ez leginkább a városi és megyei könyvtáraknál csapódik le fokozott igényként.) Lehetséges hogy már a minisztériumon belül, a főosztályok közötti tárgyalásoknak is lehetne eredménye ez ügyben (gondolok itt pl. a működési engedélyben kikötendő könyvtári háttérre).

– *Iskolai könyvtárak?*

– Fenntartója csak közvetetten az önkormányzat, de a lakosság könyvtári el-látásának feltérképezéséhez ismernünk kell működésük körülményeit. Az 1978-as tanterv óta az iskoláknak komoly könyvhasználati ismereteket kellett volna meg-tanítaniuk a gyermekeknek. Erre felkészített pedagógusok, megfelelő könyvtári állomány, katalógusok stb. hiányában gyakorlatilag nem került sor, pedig a tan-tervi követelmények teljesítésében nagy szerepet vállaltak a közművelődési könyvtárak gyermekkönyvtárai is. Az 1993-as közoktatási törvény erőforrásai és a NAT alapelvei megerősítették, ill. fokozták az iskolai könyvtárakkal szembeni elvárást, melynek az iskolai könyvtárak – véleményem szerint – továbbra sem tudnak megfelelni. Fontos lenne, hogy a könyvtárosok és az oktatásügy képvise-lői reálisan mérjék fel az elméletileg helyesen kidolgozott követelmények telje-sítésének lehetőségeit. Az önkormányzatok ugyanis nem lesznek képesek egy településen belül a községi/városi könyvtárt is és az iskolai könyvtára(ka)t is szin-ten tartani, ill. fejleszteni. Mindez óriási leszakadást jelenthet azoknak a gyere-keknek, akiknek egyszerűen nem tanítják majd meg a NAT informatikai és könyvtárhasználati ismereteit, hiszen itt már nemcsak egy-két szótár, lexikon vagy a katalógus használatáról lenne szó, hanem egy probléma megoldásához szükséges releváns információk megszerzésének a módszereiről, technikájáról. Ezek elsajátításának mértéke pedig alapvetően meghatározhatja a gyermekek továbbtanulási esélyeit, egzisztenciális lehetőségeit.

– *A művelődés „egyéb színterei”?*

– Egy kistélepülés, vagy egy kisváros közéletének kialakításában a könyvtáros meghatározó szerepet játszhat. A helytörténeti, helyismereti kutatások publiká-lásától kezdve a gyermekek nyári táboroztatásáig számtalan olyan tevékenység sorolható fel, amelyre elvileg más intézmény, vagy helyi közösség is vállalkozhat-na (ill. vállalkozik is), de a könyvtár – általában ezekkel együttműködve – részt vesz a programok lebonyolításában. A könyvtárnak ez a funkciója felerősödött a rendszerváltás után. Egyrészt az önkormányzatok előtt bizonyítani kellett a könyvtár szükségességét, s ezt látványos, sokszor az egész települést megmozgató rendezvényekkel a legkönnyebb elérni. Másrészt számtalan egyesület, baráti kör, klub alakult, akiknek tagjai (főként, ha már előtte is könyvtárhasználók voltak) szívesen kértek helyet a könyvtárban. Fontos szempont az is, hogy a könyvtáros mindig gyűjteményére támaszkodva igyekszik elébe menni a potenciális igények-nek, s a helyi önkormányzatok kialakulásával felértékelődött a helyi információk szolgáltatása. Ez viszont folyamatosan csak úgy biztosítható, ha a könyvtáros kiterjedt és kiegyensúlyozott kapcsolatrendszerrel rendelkezik (helyi sajtó, isko-lák, műv. ház, egyházak, pártok stb.). A települési könyvtárak ún. közművelődési tevékenysége tehát nem „pótcselekvés” és nem más szervezetek, intézmények feladatainak átvételéről van szó, hanem a könyvtár állományából, a fenntartók elvárásaiból és az olvasói igényekből adódó feladatok ellátásáról.

Az „együttműködés” speciális esetét jelentik az összevont intézmények, ame-lyek – tapasztalatom szerint – kevés esetben jelentettek ideális megoldást. Elvi-leg működhetnének jól is, de a gyakorlatban még kevés pozitív példát láttam. Itt a kooperáció ugyanis hivatalból kötelezettséggé válik, s nem az egyes rendezvény, vagy akció (tehát nem a tartalom!) határozza meg a munkamegosztást, hanem általában a gazdasági szempont, vagy az összevont intézmény vezetőjének prio-

ritási elképzelése. Leginkább az okozza az intézmények közötti feszültséget, hogy a könyvtáros saját munkája terhére lesz köteles segíteni az iskolának és a művelődési háznak, őt viszont nem tudják segíteni, hiszen az állomány gondozása, a katalógusépités stb. szakértelmet igényel. A tájékoztató anyagokban Bács-Kiskun megyéről találtam részletes kimutatást az összevonásokról. Mind az öt településen (Nemesnádudvaron és Jászszentlászlón) a kölcsönzések száma, amely sejteti, hogy gyakorlatilag megszűnhetett (nincs adat, hogy miért) az új dokumentumok beszerzése. Érdekes adatsort találunk Soltvadkert esetében, ahol az olvasók száma közel 100 fővel csökkent, de a látogatás és a kölcsönzés gyakorisága kiugró emelkedést mutat. Valószínű, hogy új szolgáltatás (pl. video-film-kölcsönzés) bevezetéséről van szó, amely lehet, hogy az összevonás eredményeként került kialakításra. Összegezve: a tapasztalatok szerint a könyvtárakat hátrányosan érintik az összevonások, de mindezt természetesen egy-egy intézménynél (mérlegelve a tárgyi és személyi feltételeket), helyben a fenntartónak kell (és lehet) eldöntenie. A szakma felelőssége, hogy felhívja a figyelmet pl. a fentiekben említett esélyegyenlőség megteremtésének fontosságára, s hogy ehhez nem mindegy, milyen szintű könyvtári szolgáltatást biztosítanak az adott településen.

– *Imponáló program, de hogyan látsz hozzá a végrehajtásához?*

– Mindenekelőtt tiszteletemet tenném a megyei könyvtárak igazgatóinál. Velük szeretnék először beszélni. Szeretném, ha meghívnának összejöveteleikre. Persze találkozom velük a Vándorgyűlésen is. Ennek a témája amúgy is a fenntartókkal való kapcsolat, a fenntartás mint olyan. Az alapkérdések kerülnek szóba, szerencsés indításnak ígérkezik. De persze felveszem a kapcsolatot minden érdekelttel. Szeretném, és törekedni fogok rá, hogy jó kapcsolataim legyenek a „régii” könyvtárosztállyal. Említettem az IIF programot. Természetesen *Csaba Gabival* kell beszélnem. Bizonyos az is, hogy – egyedül lévén – szükségem lesz a KMK által nyújtható anyagokra, felmérésekre, faktografikus információkra, értékelésekre, értelmezésekre. Tudom, hogy megalakult az Országos Könyvtárügyi Tanács. Mivel nekem előterjesztéseimet, javaslataimat a szakma nézeteivel, állásfoglalásaival kell szembesítenem, azokhoz képest kialakítanom, természetes, hogy e Tanácshoz fogok fordulni. No és – nyilvánvaló – az MKE és KIK grémiumaihoz. Hiszen senki sem az én egyéni véleményemre kíváncsi, hanem a szakma állásfoglalásaira, amelyeket – persze – nekem kell képviselnem, legyen szó akár a könyvtári törvényről (annak a közművelődési könyvtárakat érintő részeiről), akár az önkormányzati vagy a közalkalmazotti törvény módosításairól, végrehajtási utasításairól. Szóval azokról a dokumentumokról, amelyek hosszú távon meghatározzák a közművelődési könyvtárak feltételrendszerét.

– *A Striker-Kerekes interjújának a címe is az volt, hogy „az olvasó álljon a középpontban”. Te mit mondanál az olvasókról?*

– Volt egy UNESCO idézetem. Úgy tűnik, mintha az olvasók ismernék. A könyvtárosok azt hiszem – akkor járnak el bölcsen, ha szövetségesükké teszik az olvasót szakmai terveik megvalósításában is. Hiszen e szakmai tervek kivétel nélkül azt szolgálják, hogy „az olvasó álljon a középpontban”.

– *Köszönjük a beszélgetést.*

Maurer Péter – Vajda Kornél

Megtartotta tisztújító közgyűlését a Könyvtári és Informatikai Kamara

1995. május 25-én közgyűlést tartott a Könyvtári és Informatikai Kamara.

A közgyűlés meghallgatta és elfogadta *Zalainé Kovács Éva* elnöki beszámolóját, melyben ismét hangsúlyt kapott, hogy a kamara a továbbiakban is két különböző területen kívánja kifejteni szakmai érdekképviseleti munkáját, azokon a területeken, melyeknek megváltoztatása hozzájárulhat a könyvtárak megfelelőbb, a jelen és a jövő körülményeihez igazodó munkájához, ezek pedig:

- a könyvtári környezet alakítása
- és a könyvtárakban szükséges szemléletváltás támogatása.

Az első cél érdekében a kamara szorgalmazza a könyvtárakat érintő jogszabályok megszületését, illetve részt vesz azok előkészítésében (szerzői jog, kötelezpéldány szolgáltatás, könyvtári törvény stb.), hozzájárul az államháztartási reform szakértői munkájához és a könyvtárakat érintő költségvetési kérdésekhez.

A másik cél érdekében minden módon és formában próbálja megismertetni a könyvtárakkal a korszerű és hatékony könyvtári technikák, a könyvtári management módszereit.

A beszámoló kiemelte, hogy az elmúlt időszakban pozitív irányban mozdultak el az MKE és a KIK kapcsolatai. Több közös szakmai rendezvényt is tartott a két szervezet, közös állásfoglalást alakított ki a könyvtárügyet érintő legfontosabb kérdé-

sekben, és a jelenleg az előkészítés fázisában lévő nagy munkában, az „Összefogás a könyvtárakért” című akció megszervezésében is közreműködik az MKE.

Az elmúlt év jelentős eredménye volt az októberben Lakitelken megrendezett könyvtári marketing és management tanfolyam, amelynek anyaga könyvben is megjelent, és ami nem zárult le ezzel, mert a kollégák kérésére regionális tanfolyamokat is szervezett és szervez a kamara a továbbiakban is.

A KIK-nek jelenleg 213 tagja van, ebből 96 a Városi, 75 a Tudományos és Szakkönyvtári, 20 a Megyei és 22 a Munkahelyi Tagozatban.

A Városi Tagozat ebben az időszakban foglalkozott a közművelődési könyvtárak finanszírozási kérdéseivel, a számítástechnikai fejlesztés problémáival, a Megyei Tagozat a központi szolgáltatások helyzetével, a könyvtárközi kölcsönzés és a kötelezpéldány szolgáltatás kérdéseivel, továbbá megvitatta az új könyvtárirányítási szisztéma buktatóit a minisztérium főosztályvezetőjével. A Tudományos és Szakkönyvtári Tagozat elsősorban a kötelezpéldány szolgáltatás, a folyóirat előfizetések és a felsőoktatási törvény kérdésköreit vitatta meg. A Munkahelyi Tagozaton belül a sajátos könyvtári kérdések kerültek előtérbe, nevezetesen, hogy az ipar átalakulása során hogyan menthető meg a könyvtári rendszer, vagy milyen új funkciókkal bővíthet a könyvtárak tevékenység-

ge. A megyei tagozatok közül a Bács-Kiskun megyei tagozat legnagyobb fegyverténye a kamarai és a regionális management tanfolyam megszervezése volt. A Vas megyeiek az elmúlt évben is folytatták hagyományosan jó együttműködésüket. A Pécs-Baranyai tagozat is megtartotta szokásos szakmai rendezvényeit és szervezője volt egy sikeres könyvtári management és marketing tanfolyamnak.

Az egyes tagozatokon belül is sor került idén a tisztújításra. A Megyei Tagozatban *Simon Zoltán* helyét *Kiss Gábor*, a Zala megyei Deák Ferenc Megyei Könyvtár igazgatója vette át. A Városi Tagozat új képviselője *Kocsis István* lemondása után *Müller Imréné*, a soproni Széchenyi István Városi Könyvtár igazgatója lett, helyetteseinek újraválasztották *Pintér Bélát* és *Krasznahorkai Gézát*, a dunántúli illetve az alföldi területek képviselőjében. A Munkahelyi Tagozatban, miután *Kenyéri Kornélia* ezentúl egy másik tagozat munkájában vesz részt, az új képviselő *Pádár Lászlóné* lett, a Szakszervezetek Nógrád Megyei Könyvtárának igazgatója. A Tudományos és Szakkönyvtári Tagozat új-

raválasztotta eddigi képviselőjét, *Domsa Károlynét*, az Akadémiai Könyvtár főigazgató-helyettesét, valamint a felsőoktatási könyvtárak képviselőjét, *Fonyó Istvánnét*, a Budapesti Műszaki Egyetem Könyvtárának megbízott főigazgatóját. A megyei tagozatoknál is az eddigi képviselők kapták meg ezúttal is a tagság bizalmát: *Ramháb Mária*, a kecskeméti Katona József Megyei Könyvtár igazgatója (helyettese *Asbóth Miklós*, a kalocsai Nagy Lajos Városi Könyvtár igazgatója) és *Papp Gyula*, a körmendi Városi Könyvtár igazgatója. Baranyában nem került sor új választásra, a képviselő továbbra is *Szabolcsiné Orosz Hajnalka*.

A beszámoló után *Zalainé Kovács Éva* bejelentette mandátuma lejártát, majd a közgyűlés elfogadta az alapszabály szükségessé vált módosításait, végül pedig sor került a vezetőség megválasztására. A megjelent kollégák nyílt szavazással, nagy többséggel ismét *Zalainé Kovács Évát* választották meg a kamara elnökének, az időközben bevezetett főtítkári posztra pedig ugyancsak nagy többséggel *dr. Skaliczki Juditot*.

Nemzetiségi Bibliográfia avagy egy többdimenziós magyar sajtótájékoztató rendszer kialakulása

A nemzetiségek jelenléte valójában végigkíséri a magyar történelem ezerszáz esztendejét. Már a honfoglaló magyarság, a IX. század végén, amikor a Kárpát-medencét választotta hazájául, számtalan etnikai csoportot, népet és néptörédeket egyesített magába. Új hazájában is több olyan népcsoportra talált, akik az övétől eltérő nyelvet beszéltek, másféle kulturális hagyománnyal és hiedelemvilággal rendelkeztek.

Hogy a magyarsággal együtt érkező csoportok és a Kárpát-medencében talált népek nyelve, kultúrája olyan érték, amelyet tisztelni kell és megőrizni érdemes, erre már az államalapító I. (Szent) István király felhívta országga és utódai figyelmét az Intelmekben.

A Kárpát-medence népei egy évezreden keresztül megőrizték és ápták nyelvüket még akkor is, ha a hivatalos okiratok latin nyelven keletkeztek és a történeti források döntő többsége is évszázadokon át latinul maradt ránk. A nemzeti nyelvű írásbeliség ugyan már a középkor végén vagy az újkor elején megjelent, a nemzettudat azonban csak a XIX. század folyamán válik valóságos társadalmi mozgatóerővé. A nemzeti és nemzetiségi mozgalmak, az önállósodási törekvések (tehát mindaz, amit „nemzetiségi kérdés” összefoglaló néven ismerünk), az elmúlt másfél évszázadban válik világszerte és markánsan Közép- és Kelet-Európában is megkerülhetetlen politikai tényezővé.

Közép- és Kelet-Európában (szorosabban véve: a Kárpát-medencében) sohasem alakultak ki homogén nemzetállamok, a különböző nemzeti, nemzetiségi, etnikai csoportok át-meg átszövik egymást. A Kárpát-medence teljes területét kitöltő történelmi Magyarország több nép és etnikai csoport számára jelentett hazát, az I. világháború után az Osztrák-Magyar Monarchiát feldaraboló Trianoni Békeszerződés csak a politikai határokat húzta meg máshol, a létrehozott új államalakulatok ugyanúgy löbbszemzetiségű területek voltak. Következésként a magyarságnak közel egyharmada került az anyaországon kívülre, idegen országok fennhatósága alá, Európa legnagyobb nemzeti kisebbségét hozva létre.

A nemzetiségi kérdés megnyugtató vagy legalább elfogadható rendezésére vagy megoldására az eltelt hetvenöt év alatt a térségben alig történt számottevő kísérlet. Sem az erőszakos beolvasztási, sem a kitelepítési kampányok nem vezettek, nem vezethettek eredményre. A nemzetiségi kérdés megoldatlanságának a keserű következményeit mi sem mutatja jobban, mint a Szovjetunió vagy Csehszlovákia széthullása vagy az utódállamokra bomlott egykori Jugoszlávia évek óta tartó polgárháborúja.

1945 után Kelet- és Közép Európa ún. „szocializmust építő” államaiban a nemzetiségek helyzetének alakulását a központosított politikai akarat határozta

meg, amelynek legfőbb célja volt a nemzetiségi létben kifejeződő egyéniséget eltüntetni, vagy legalábbis nem tudomásul venni. Az asszimiláció brutálisabb vagy kevésbé brutális eszközökkel folyt – az egyes országok történelmi hagyományainak vagy ideológiai irányvonalának megfelelően.

A közép- és kelet-európai országokban ugyan az egyes „elfogadott” nemzetiségeknek voltak kulturális szervezetei, ezek azonban a mindenkori központi hatalom készséges kiszolgálói voltak, akiknek a megléte nem az egyes nemzetiségek valóságos politikai vagy kulturális érdekeit, hanem sokkal inkább a külpolitikai propaganda érdekeit szolgálta. Amit ebben az időszakban ezekben az országokban „nemzetiségi politikának” neveztek, az többnyire a felülről diktált és a szervezeti segítséggel végrehajtott folyamatos asszimiláció volt.

Az 1980-as évek közepétől azonban ez a folyamat lefékeződött, sőt helyenként a visszajára fordult. Az asszimiláció lelassult, egyre többen fordultak érdeklődéssel a származás ősi gyökerei felé, az identitás keresése során nemcsak személyek és családok, de egész falvak és régiók élesítették újjá etnikai, nemzeti hagyományait. Ez a világszerte érezhető törekvés azonban nem volt zökkenőmentes. Nemcsak a hatalom bizalmatlanságával kellett szembenézni (bár ez a hatalom Közép- és Kelet-Európában sokfelé meggyengült, a bizalmatlanság esetenként szűnőben volt), hanem azzal a körülménnyel is, hogy a megszakadt hagyományt nehéz volt folytatni vagy újra megteremteni.

Magyarországon a II. világháborút követő években sok német eredetű lakost kitelepítettek az országból (számuk több tízezerre tehető), Csehszlovákiával lakosságcserét hajtottak végre, amely szintén a meglévő etnikai viszonyok megváltoztatásával járt. Az 1950-es évek elején Jugoszláviával feszültté vált a Szovjetunió vezetete szocialista országok viszonya, ennek következtében a magyarországi délszlávok évtizedeken át óvakodtak attól, hogy nemzeti identitásukat megfogalmazzák. A közel félmillió magyarországi cigányság jelentős része is áldozatul esett a holocaustnak, majd szociális helyzetüket többszöri látványos kampány keretében igyekeztek javítani – minimális eredménnyel. Ideológiai bizalmatlanság figyelte és gyakran retorziók követték a határon kívül rekedt magyarság politikai és szellemi önmegvalósítási törekvéseit is.

Magyarországon e nemzeti kisebbségek sehol sem alkotnak összefüggő populációt, bár vannak települések, amelyekben a lakosság számarányának a nagyobb felét önmagukat nemzetiséginek vallók alkotják. Így a Dunántúl délkeleti részén (Tolna és Baranya megyében), az ország nyugati határszélén (Győr és Vas megyében), a főváros agglomerációs körzetében, sőt a keleti hármashatárszögben is nagyobb számban élnek németek (szatmári svábok). A délkeleti országrészben (Békés megye) számottevő a szlovák kisebbség, cigány lakosságot pedig mind a 19 magyar megye lakosai között találunk.

A nemzetiségek számának pontos megállapítása gyakran nehézségbe ütközik. (A nemzetiséghez tartozás nem olyan egyértelmű adat, mint a végzettség vagy az életkor.) A tíz évenként tartandó népszámlálások ingadozó adatai arról vallanak, hogy sok nemzetiségi származású lakosban máig élnek azok a korábbi félelmek a politikai következményektől, amelyek arra intették, hogy ne vallja meg anyanyelvét, nemzeti identitását. Ugyanakkor kétségtelen tény, hogy sokak számára a társadalmi változások (faluról városba költözés, a helyi közösségek felbomlása, urbanizáció) gyengítik a kötődést a korábbi nyelvi-etnikai közösségekkel és az

asszimiláció irányába hatnak. Ez a tendencia mind a hazai nemzetiségekre, mind a határon túli magyarságra érvényes, bár az összefüggő nemzetiségi régiók mindenhol ellenállóbbnak bizonyulnak.

Érdeemes vázlatosan áttekinteni a magyarországi németiség számarányának változását a népszámlálások adatainak a tükrében. Külön felmérés tartalmazza az anyanyelv és külön a nemzetiség adatait, a kettő gyakran erősen eltér egymástól, aminek politikai és asszimilációs okai egyaránt vannak. A II. világháború utáni első népszámláláskor (1949-ben) Magyarországon mindössze 2600 fő vallotta magát német nemzetiségűnek (ez a rendkívül alacsony szám elsősorban a félelem számlájára írandó, amelyet a megelőző években elszenvedett szovjet kényszermunkatáborok és magyar kitelepítések emléke keltett), német anyanyelvűnek ugyanakkor 22 ezer vallotta magát. 1960-ban 8600 a német nemzetiségűek száma és 50 ezer a német anyanyelvűeké. 1980-ban 11 ezer a nemzetiségüket vállaló németek száma, viszont csökkent az anyanyelvüket beszélőké (31 ezer). 1990-re a két adat közelít egymáshoz: 30 ezer fölé emelkedik a magukat német nemzetiségűnek valló magyar állampolgárok száma és 37 ezerre a németet anyanyelvként beszélők csoportja. A nemzeti identitástudat tehát napjainkban erősödőben van és talán a korábbi évtizedek félelmét is feledteti. Ugyanakkor az anyanyelvismeret és -használat adatait célszerű óvatosan kezelnünk. A német pedagógusok, népművelők, könyvtárosok jelzései szerint legjobb esetben is (magyar és német) kétnyelvűségről van szó, a Magyarországon hagyományos sváb nyelvhasználat inkább az idősebb nemzedék egymásközötti érintkezési eszköze lesz. A fiatalok az (irodalmi) németet inkább „kiemelt idegennyelvként” tanulják, amiben persze segít az otthoni nyelvgyakorlás lehetősége, de az igényesebb német nyelvű tudományos és szakirodalom olvasása a legtöbbjük számára nehézséget okoz.

A nemzetiségek magyarországi helyzetének rendezésében fontos állomást jelentett a törvényi szabályozás 1993-ban, amely 13 magyarországi nemzetiséget ruházott fel a joggal, hogy saját politikai szervezetet, oktatási és kulturális intézményt valamint saját sajtót működtessen és állandó műsoridőt kapjon a magyar tömegkommunikációs eszközökben. 1994 őszén, a helyhatósági választások során nagy számban alakultak helyi és országos nemzetiségi önkormányzatok.

A nemzetiségi politika jelentőségét ma Magyarországon sem alábecsülni, sem túlbecsülni nem szabad, a nemzeti identitás megvallásának lehetősége hozzájárulhat az állampolgárok megfelelő politikai közérzetének a kialakulásához, kibontakozó kultúrájuk pedig az ország szellemi sokszínűségét gazdagítja.

A budapesti székhellyel működő Országos Idegennyelvű Könyvtár évtizedek óta megkülönböztetett figyelmet fordít a nemzetiségek helyzetének a kutatására. Kezdetből ez az intézmény látta el a nemzetiségi települések könyvtárainak a módszertani felügyeletét (a megyei központi könyvtárak mellett működő ún. nemzetiségi báziskönyvtárakon keresztül), tájékoztatta őket a külföldi könyvkiadás legújabb termékeiről és segítette könyveszerzési munkájukat is. Ezt a funkciót ma is ellátja – a változó körülmények figyelembe vételével.

A nemzetiségekkel foglalkozó sajtókutatás iránt az igény először az 1970-es évek derekán fogalmazódott meg. A könyvtár ekkor egymás után tette közzé a nemzetiségek életével és tevékenységével foglalkozó összefoglaló, retrospektív

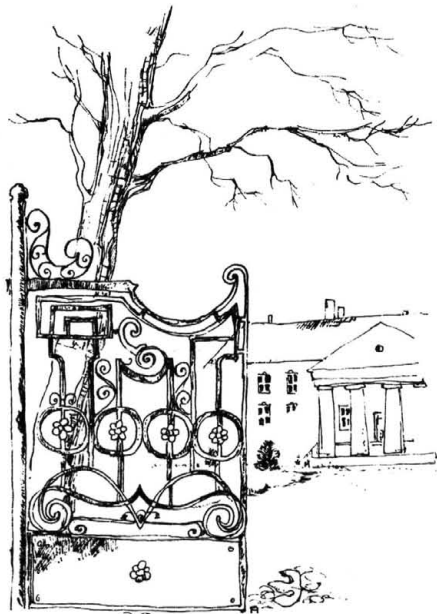
köteteket (a magyarországi németek, illetve a szlovákok, a románok, a délszlávok 1945 és 1975 között). Ezek a kötetek azóta a magyarországi nemzetiségi kutatás alapdokumentumai lettek. Igény mutatkozott azonban a folyamatos tájékoztatásra is, ahol az egyes nemzetiségek gondjai és eredményei párhuzamosan, egyetlen kötetben kerülnek nyilvánosságra. 1985 és 1991 között évente jelentek meg a hazai magyar és idegennyelvű sajtó nemzetiségi témájú cikkeit feltáró bibliográfiai kötetek. 1991-ben végre lehetőség nyílt komplexebb és műszakilag modernebb feldolgozó apparátus megteremtésére. A hazai nemzetiségek és etnikai kisebbségek kutatása mellett megindult a határokon túli magyarsággal foglalkozó sajtó vizsgálata és bibliográfiai rendszerezésére, sőt a világ (elsősorban természetesen Európa) nemzetiségi helyzetének a tanulmányozása is. Egyúttal lehetőség nyílt a számítógépes feldolgozás és tárolás megteremtésére is.

Mindenek előtt azt kellett pontosan meghatároznunk, hogy milyen felhasználói kör számára készítjük az adatbázist, a hagyományos könyvformájú bibliográfiát, és hogy célszerű-e a számítógépbe táplált anyagmennyiséget CD-ROM formájában is közzétenni. Dokumentációs állományunkat elsősorban a nemzetiségi kérdés kutatói használják, de merítenek belőle a nemzetiségi politika helyi és országos döntéshozói, valamint az írott és az elektronikus tömegkommunikáció szakemberei is. Többször kérték a segítségünket szociológusok, néprajzkutatók, történészek, helyismereti szakértők, sőt nemzetiségi pedagógusok, irodalom- és könyvtárosok is.

A feldolgozásba bevont folyóiratok körét folyamatosan bővítettük, számuk ma már meghaladja a 200-at. A Magyarországon és a határokon túl (elsősorban a szomszédos országokban) megjelenő magyar nyelvű napi- és hetilapok, politikai irodalmi és tudományos folyóiratok mellett egyre nő a figyelt idegennyelvű sajtótermékek száma is. A hazai nemzetiségek sajtója mellett a szomszédos országok periodikus és szaksajtója, a vezető európai napilapok, a nemzetiségi témával foglalkozó szakfolyóiratok cikkei és tanulmányai egyre nagyobb számban szerepelnek adatbázisunkban. 1992-ben a számítógépes feltárára (illetve a bibliográfiába) került cikkek száma meghaladta a 4000 darabot, 1993-ban ez a szám már a 8000 felé közelít.

Az 1992. év anyagát két kötetben tettük közzé: az elsőt a magyarországi nemzetiségekre vonatkozó anyag képezte, a másodikat a határokon túli magyarságra és a világ etnikai kisebbségeire vonatkozó szakirodalom. A második kötet azonban sokkal terjedelmesebbnek bizonyult, azonkívül logikailag sem tűnt célszerűnek az egybegyűjtött anyag fenti szempontú széjjelválasztása. 1993-tól az anyagot félévenként tesszük közzé (bízván abban, hogy mindkét félévben közel azonos cikkmenyiséget kell rendeznünk), a megjelenő kötet azonban mind a hazai, mind a külföldi anyagot tartalmazni fogja, így a használóknak módjuk nyílik a közölt tartalmak összehasonlítására is.

Az egyes cikkeket – a bibliográfiákban megszokott módon – egyszerűsített címleírás formájában, tételszámozva tettük közzé, amelyhez a forrás megjelölése járul. A címleírás a valódi szerzőkön kívül (számuk legfeljebb három lehet) szerzőként tünteti fel és kezeli az interjúalanyokat és az interjúkészítőket is, a cím végén ilyenkor az „interjú” műfajmegjelölést használjuk. A címfordítástól eltekintettünk, ez – tapasztalataink szerint – inkább megzavarja az olvasót, mintsem

segíti. Ehelyett a következő kötetekben már minden címléírás végén feltüntetjük a publikáció nyelvét és az ország kódjelét, amelyben megjelenik.

A címléírást a tárgyszavak egészítik ki. A sajtóadatbázis számítógépes programja egy-egy címléírás mellett 8 tárgyszó, 3 földrajzi hely, 5 intézmény és 10 tárgyként említett személy nevének említését teszi lehetővé. Az egyes cikkek után a tárgyszavak teremtette információs lehetőséget a következőképpen igyekszünk kihasználni:

- 1) *a nemzetiség neve*, amellyel a téma kapcsolatos (erre legfeljebb három pozíciót használunk el, ha ennél több tárgyszót igényelne, összefoglaló elnevezést keresünk. Pl.: szlávok, délszlávok, törzsi népek. Ha egy ország valamennyi nemzetiségét érinti a téma, a felsorolás helyett a „nemzetiségek” tárgyszót használjuk.)
- 2) *a cikk témája* (pl.: anyanyelvhasználat, hagyományörzés, oktatás, sajtó, etnikai tisztogatás, ellentétek, ideggyűlölet stb.)
- 3) *időbeli megjelölés* (ha a cikk az egész magyar történelemre vonatkozik: 10–20. század, vagy: 1920 után, vagy lehet akár napi pontossággal: 1992. október 12–14.)
- 4) *rendezvények, fesztiválok, konferenciák* (az események földrajzi helye és a rendezés dátuma.)
- 5) a cikkben említett jelentősebb *személyek neve* (legfeljebb 10).
- 6) a cikkben említett *földrajzi helyek neve* (település, megye, régió, ország, vagy földrész).
- 7) a cikkben szereplő *szervezetek, intézmények neve* (illetve ezek rövidítése is).

(Valamennyi szempont általában nem jelenik meg egy cikkben belül, ha mégis – a tárgyszavazó találatkonyságától függ, hogy minél kisebb legyen az információvesztés.)

A bibliográfia használhatóságát valójában a tárgyszórendszer biztosítja. Mivel a tárgyszavakat is betűrendben közöljük, ezért (legalább is egyelőre) eltekintünk a tárgyszavak strukturálásától, valamiféle teaurusz-szerkesztéstől. Tárgyszavainkat lehetőleg a forrásokban (tehát a sajtóközleményekben) előforduló alakban használjuk, a leggyakoribb szinonimákat összegyűjtöttük és utalórendszert készítettünk belőlük, amelyet beledolgoztunk a tárgyszórendszerbe.

A tárgyszórendszer összeállításánál számos problémával kellett megküzdenünk. A legfőbb gondot a nemzetiségi szakterület logikai határainak a megállapítása jelenti. Állandó éber, szakmai ellenőrzést igényel, hogy pl.: az etnikai tisztogatástól különválasszuk a polgárháborút, vagy a menekültügyet, a nemzetiségi politikától a diplomáciát, vagy a nemzetiségi hagyományőrzéstől a folklórt (ez utóbbiak ugyanis a bibliográfia érdeklődési körén kívül esnek). Adatbankunkba bizonyára így is több olyan tétel került be, amelyet szigorúbb vizsgáló a szociológia, a segélyezés vagy az oktatáspolitikai területére utalt volna.

Hogy a tárgyszórendszert (s ezen keresztül az egész adatbankot) idegennyelvű kutatók számára is hozzáférhetővé tehesük, elkészítettük a tárgyszavak német és angol nyelvű mutatóját. Mivel a magyar nyelv rendszere meglehetősen különbözik a másik két nyelvtől (pl. a birtokos szerkezet sorrendjében, az egybe- és különírásban), ezért a munka különösen nagy körültekintést igényel, a lehetséges szinonimák és szóvariánsok összegyűjtése valójában inkább összehasonlító nyelvészeti és nem bibliográfiai feladat (s különösen nem nemzetiségi). A háromnyelvű (magyar-német-angol) utalórendszer egyelőre kéziratban van, folyamatos korrigálást igényel, terveink szerint a bibliográfia 1994. évi kötetéhez már pdfűzetként mellékelhetjük.

A tárgyszórendszer ugyan egységesnek és állandónak tekintjük (hiszen ez a feltétele, hogy az újabb kötetek zökkenőmentesen épüljenek be az előzőkbe), mégis a nemzetiségi kutatás újabb fogalmak, kifejezések tárgyszavainak a felvételét teszi szükségessé. Más fogalmak elavulnak, átalakulnak, tehát a tárgyszóátlomány – mint afféle szervesen felépülő rendszer – folyamatos változásban van.

Az 1992. évi nemzetiségi bibliográfia kb. 480 tárgyszót használ. A tárgyszavakat a bibliográfia második részében, a tárgyszómutatóban betűrendben tesszük közzé. A tárgyszavak után mindazoknak a címeknek a tételszámát tüntettük fel, amelyek az érintett tárgyszót tartalmazzák.

A tárgyszavak megterhelése is gyakran jelent problémát. A szerkesztőkben gyakran vetődik fel a kérdés, „érdemes-e” olyan tárgyszóbenntartani a bibliográfiában, amelyet mindössze egyetlen cikk érintett a tárgyévben (ezeket ilyenkor más, rokon tartalmú tárgyszóhoz igyekszünk beilleszteni), de még inkább a túlságosan megterhelt tárgyszavak okoznak gondot. A magyarok, Magyarország, Erdély tárgyszavak, a nagyobb lélekszámú magyarországi nemzetiségek (németek, szlovákok) és a szomszéd országok neve többnyire túlterhelt (akár 100-nál több tétel azonosítási számát is találhatjuk alatta), hasonló a helyzet a „nemzetiségi ...” jelzős szerkezetű tárgyszavakkal.

A témára utaló tárgyszavakon kívül a mutatórendszer többi része sem volt problémamentes. A bibliográfiában szereplő személyeket széjjelválasztottuk szerzői indexre és névmutatóra. Az előbbi a valódi szerzőket (valamint a riportalanyokat és az interjúkészítőket) tartalmazza, az utóbbi a cikkben témaként említett (legfeljebb tíz) személy nevéért. A nemzetiségi szerzők, politikusok, alko-

tók névalakja meglehetősen nagy változatosságot, következetlenséget mutat, különösen akkor, ha cirillbetűs nyelvből latinbetűsre írjuk át. Lehetőleg a szerző (vagy említett személy) anyanyelvének a névhasználatát követtük. Elhunyt személyek esetében közöljük a születés és a halál évét is.

A földrajzi nevek rendszerezése sem volt problémamentes. A települések (falvak, városok) neve után minden esetben feltüntettük az ország azonosító betűjelét, amelynek területén a település jelenleg található. Azoknak a helységeknek az esetében, amelyeknek történelmileg kialakult magyar neve van, ezt a nevet használjuk (pl.: Kolozsvár és nem Cluj vagy Klausenburg). Ahol több idegen névalak párhuzamosan szerepel, ott a hivatalos helységnévvel tüntettük fel az azonosító számot, de a másik névformáról utaltunk erre (pl.: Lemberg, ld: Lvov). A földrajzi nevek között előfordulnak nem-közigazgatási elnevezések is (pl.: Dunamente, Szudéta-vidék, Duna-Tisza-köze), ezeket a szövegben szereplő alakban – lehetőleg egységesítve – szerepeltettük.

A mutatórendszer utolsó nagy fejezete a szervezetek, intézmények mutatója, itt kaptak helyet a nemzetiségi kérdés magyar, külföldi és nemzetközi szervezetei, alapítványai, egyesületei. Igyekeztünk az eredeti nyelvű elnevezést felderíteni, illetve a hivatalos magyar elnevezést használni. A rövidítések feloldása is gyakran okoz gondot, ezekről lehetőleg utalunk a feloldott névalakra.

A bibliográfia 1992/I. kötete (kb. 1200) címszó egyetlen közös betűrendben hozza a magyarországi nemzetiségek sajtódokumentációját. A tárgyszavak alapján ugyan minden téma, szerző és földrajzi hely megtalálható, mégis a szerkesztők úgy gondolták, a következő kötethez legalább is valamiféle „előrendezés” volna szükséges. Az 1992/II. kötetben (a határon túli magyarság sajtóirodalmá) különválasztottuk a magyarság egészére vonatkozó, általános cikkeket (193 tétel), a szomszédos országok magyarsága főcím alatt országonként tárgyaljuk (dél-szláv államok 323, Románia 900, Ukrajna 138, Szlovákia 260, Ausztria mindössze 35 tétel). Szomszéd országokon kívül élő magyarsággal 58 tanulmány foglalkozik, míg a világ etnikai kisebbségei – valójában ez a fejezet a legtágabb és ez tartalmazza a legtöbb anyagot – 1168 tételt, tanulmányt foglal magába. A Magyarországon kívüli világ egyetlen fejezetbe osztása talán kaotikus megoldásnak tűnik, az országokénti széjjelbontás viszont inkább anarchiát okozott volna, mintsem eligazítást.

A Nemzetiségi Bibliográfia jelenlegi formája, logikai felépítése és tipográfiai kialakítása még bizonyára nem a végleges. A szerkesztők elképzelése gyakran nem egyezik azokkal a javaslatokkal, amelyekkel a felhasználók lepnek meg bennünket. A változtatás igényét legtöbbször a társadalmi-politikai körülmények változása hozza magával. Reméljük, hogy ez a változás nemcsak a mi bibliográfiánk szerkezetét fogja áttekinthetőbbé és logikusabbá tenni, hanem a közép- és kelet-európai nemzetiségek sorsát is.

Lukáts János

(Elhangozott Lipcsében, 1995 május 24-én, az Arbeitsgemeinschaft der Bibliotheken und Dokumentationstellen der Ost-, Ostmittel- und Südosteuropaforschung (ABDOS) 24. továbbképzési és tájékoztató ülészakán.)

*Az alábbi program
nem restaurátor konferencia programja!*

Az állományuk állapotáért felelősséget érző, annak javításáért tenni akaró

KÖNYVTÁROSOK SZÁMÁRA

rendezi

az IFLA Konzerválási Szekciója

az Országos Széchényi Könyvtárban, aug. 15–17. között.

Használja ki a lehetőséget, és vegyen részt a konferencián!

**„Könyvtári állományvédelem és restaurálás a 90-es években”
Az IFLA Konzerválási Szekció előkonferenciájának
ELŐZETES PROGRAMJA**

Augusztus 15.

Délelőtt: Nemzeti könyvtárak – az ellentmondások feloldásának lehetőségei

Poprády Géza, OSZK: Könyvműzsum vagy nagy tudományos könyvtár? – a nemzeti könyvtárak dilemmája

Wim D Vos, Belgium, Királyi Könyvtár: Az eltűnő jövő krónikája: konzerválás, restaurálás és állományvédelem a belga Királyi Könyvtárban

Marc Walckiers, Belgium, A Könyvtári Együttműködés Európai Alapítványa: Időálló (tartós) papírok: mítosz vagy realitás, divat vagy szükségszerűség?

Francisca Hernández, Spanyolország, Nemzeti Könyvtár: A mikrofilmek spanyol nyilvántartási rendszere

Yannick Maignien, Franciaország, Nemzeti Könyvtár: Digitális könyvtár: új állományvédelmi gyakorlat a nagyobb hozzáférhetőség érdekében

Diane Nester Kresh, USA, Library of Congress: Állományvédelmi tervezés a 21. századra

Délután: Megelőző állományvédelem és helyreállítás katasztrófák után

George W. Cooke, USA, Franklin Lake Public Library: A helytörténeti anyag gyűjtése és állományvédelme New Jersey-ben

Olga Skvortsova, Orosz Tudományos Akadémia Könyvtára, Szentpétervár: A könyvtárak biológiai ellenőrzése (szabályozása)

Irina M. Belyaeva, Orosz Tudományos Akadémia Könyvtára, Szentpétervár: Megelőző állományvédelem az OTAK-ban

Peter Schwerdt, Németország, Battelle Intézet: Vízől károsodou papírfanyagok fagyaszva-szártása – beszámoló a katasztrófa utáni helyreállítás gyakorlatáról

Svetlana Uspenszkaja, Orosz Tudományos Akadémia Könyvtára: Környezeti kutatások az OTAK raktáraiban a tűz után

Augusztus 16.

Délelőtt: Tömeges konzerválási módszerek és dilemmák

Colin P. Smith, Nagy-Britannia, Rentokil Ltd.: Új fejlemények a szabályozott légekör technológiákban (rovarok irtása közömbös gázokkal)

Richard Spatz, USA Preservation Technologies Inc.: A Bookkeeper savközömbösítő eljárás technológiája és jelenlegi helyzete

Ulrich Behrens, Németország, Battelle Intézet: *A Battelle tömeges semlegesítési módszere*
Joachim Liers, Németország, Deutsche Bücherei: *A Battelle tömeges semlegesítési kezelésének alkalmazása a lipcsei DB-ben*

John Havermans, Hollandia, THO Papír- és Kartonkutató Intézet: *Levéltári anyagok tömeges semlegesítése. A Battelle és a DEZ (dicuil-cink) eljárások összehasonlítása*

Astrid Ch. Brandt, Franciaország, Nemzeti Könyvtár: *A törékeny papír kezelésében a mechanikai vagy a kémiai megerősítés-e a jövő?*

Délután: Nemzetközi és regionális törekvések az állományvédelemben és a hozzáférhetőség könnyítésére; állományvédelmi és restaurátori képzés

Abdelaziz Abid, Franciaország, UNESCO: *A Memory of the World (A világ emlékezet) program*

Marie-Thérèse Varlamoff, Franciaország, Nemzeti Könyvtár: *Az IFLA Állományvédelmi és Restaurálási magprogramja*

Ralph W. Manning, Kanada, Nemzeti Könyvtár: *Az IFLA Konzerválási Szekciója*

Yola de Lusenet, Hollandia: *Hidak építése – a múlt megőrzése a jövő számára: az Európai Állományvédelmi és Hozzáférhetőség Bizottsága (European Commission on Preservation and Access) szerepe*
Susan Schwartzburg, USA, Rutgers Egyetem Könyvtára: *Könyvtárosok állományvédelmi képzése a továbbképzés keretében*

John Feather, Nagy-Britannia, Loughborough Egyetem Informatikai és Könyvtári Tudományok Tanszéke: *Állományvédelmi képzés: szükségletek és lehetőségek*

Carlo Federici, Olaszország, Istituto centrale per la patologia del libro és Velencei Egyetem: *Milyen könyvrestaurátorok legyenek a harmadik évezredben?*

Augusztus 17.

Délelőtt: Állományvédelem, restaurálás és restaurátorképzés helyi és országos szinteken Közép- és Kelet-Európában

Galina Kiszlovszkaja, Oroszország, Idegennyelvű Irodalom Könyvtára: *Állományvédelem orosz könyvtárakban: jelen helyzet, tendenciák és törekvések*

Valerij Zaharov, Orosz Tudományos Akadémia Könyvtára, Szentpétervár: *Számítógépes információs rendszer kifejlesztése restaurálási és állományvédelmi célokra*

Jana Odvárková, Cseh Köztársaság, Nemzeti Könyvtár: *A Cseh Nemzeti Könyvtár gyűjteményi gondozásának fejlesztésére tett főbb lépések*

Jozef Hanus, Szlovák Köztársaság, Nemzeti Levéltár: *Tartós papírok a Szlovák Köztársaságban – előállításuk, tulajdonságaik és felhasználásuk*

Kastaly Beatrix, OSZK: *Könyvrestaurátorok képzése Magyarországon*

Délután: Látogatások az OSZK és a Magyar Országos Levéltár restauráló műhelyeiben

A konferencia alatt látható lesz a

„Gyűjteménykonzerválás: kötésjavító megoldások a szegedi Somogyi-könyvtárban”
című videofilm, amit dr. Csúri Károlyné készített.

A konferencia nyelve: angol

Részvételi díj: 5000 Ft.

További információt, jelentkezési lapot és befizetési csekket az alábbi címen lehet kérni:

Kastaly Beatrix
Országos Széchényi Könyvtár
Budapest V. Hold u. 6.
Tel.: 111-8052; 131-6956
Fax: 132-7598

Kult-Turist Kft.
Budapest V.
Stollár Béla u. 3/b.
Tel.: 269-1221
Fax: 131-9768

Pótlások a lexikonokhoz

A Magyar és nemzetközi ki kicsoda, 1994. c. kötet bevezető lapjain sok halálozási adatot közöl kiegészítésként a korábban megjelent hasonló (KK4, MKK, MNKK-92) összeállításokhoz. Ám ezek az adatok nemcsak ide pótlandók, hanem több más lexikonhoz is. Ezért úgy gondoltuk, célszerű ezt a pótlást is közzétenni, megkönnyítve ezáltal a kézikönyvek naprakészen tartásának munkáját. Összeállításunk ugyanolyan rendszerű, mint a Könyvtárosban, valamint a 3K-ban korábban megjelent előzményei. Sajnos itt jóval több a kérdőjel, a bizonytalan adat az adott forrás hiányosságainak következtében, bár Landenberger Istvánné áldozatos munkával igyekezett elérni a különböző követségeket, szövetségeket stb., s így több helyütt is pontosítani tudott.

A föntiek miatt sok esetben kénytelenek vagyunk körülbelüli adatokat szerepeltetni: a föltételezett hónap, nap számát, illetve a helyet kérdőjellel. Máskor a halálozás helyeként – adat híján – a tágabb környezetet, országot neveztek meg.

RÖVIDÍTÉSEK

†	Halálozás
AHSZ	Akik a hírekben szerepelnek. 1989.
AKL	Akadémiai kislexikon. 1989–1990.
AIKL	Alapismereti kislexikon. 1988.
BL	Biológiai lexikon. 1975–1978.
BLKF	Biológiai lexikon. Kiegészítő füzet az 1–4. kötethez. 1987.
BRZL	Brockhaus-Riemann zenei lexikon. 1983–1985.
DKA	Díjasok és kitüntetettek adattára. 1984.
FL	Fotólexikon. 1963.
FOL	Fejlődő országok lexikona. 1968.
HKJ	Huszedik század külföldi írói. 1968.
KÁA	Kossuth-díjasok és Állami Díjasok almanachja, 1948–1985. 1988.
KBL	Koegler, Horst: Balett lexikon. 1977.
KK3–4	Ki kicsoda? 3. átd. kiad. 1975. és 4. átd. kiad. 1981.
KKI	Közgazdasági kislexikon. 4. bőv. kiad. 1987.
KKMF	Ki kicsoda a mai magyar filmművészetben? 1983.
KKMGY	Ki kicsoda a mai magyar gyermekirodalomban? 1988.
KKT	Ki kicsoda a történelemben? 1990.
KKZÉ1–2	Ki kicsoda a magyar zenei életben? 1979. és 2. bőv. kiad. 1988.
KL	Kislexikon. 1968.
KMÍK	Kortárs magyar írók kislexikona, 1959–1988. 1989.
KMSZ	Kortárs magyar színészlexikon. 1991.
MAÉ	Magyar agrártörténeti életrajzok. 1987–1989.
MAEP	A magyar antifasiszta ellenállás és partizánmozgalom. Kislexikon. 1987.
MÉ	Művész életrajzok. 1985.
MEIL	A magyar emigráns irodalom lexikona. 1990.
MÉL	Modern építészeti lexikon. 1978.
MFGA	Seregély György: Magyar festők és grafikusok adattára. 1988.
MIL	Magyar irodalmi lexikon. 1963–1965.
MINL	Mindenki kislexikona. 1974.
MKK	Magyar ki kicsoda, 1990. 1990.

MKL	Művészeti kislexikon. 1973.
ML	Művészeti lexikon. 1965–1968.
MLE	Magyar Larousse enciklopédia. 1991.
MML	Munkásmozgalom-történeti lexikon. 2. jav., bőv. kiad. 1976.
MNKK-92	Magyar és nemzetközi ki kicsoda? 1992.
MTAA	A Magyar Tudományos Akadémia almanachja, 1990. 1991.
MTTT1-2	Magyarok a természettudomány és technika történetében. 1986. és 1989.
NDL	A Nobel-díjasok kislexikona. 2. jav., bőv. kiad. 1985.
NL	Néprajzi lexikon. 1977–1982.
OL	Orvosi lexikon. 1967–1973.
p	Pótlásban, az adott lexikon utolsó kötetében.
PL	Pedagógiai lexikon. 1976–1979.
RMIL	Romániai magyar irodalmi lexikon. 1981–1991.
RVL	Römpp vegyészeti lexikon. 1981–1984.
SL	Sportlexikon. 1985–1986.
SZKL	Színházi kislexikon. 1969.
TMKK1-2	Természettudományos és műszaki ki kicsoda? 1986. és 1988.
TTL	Természettudományi lexikon. 1964–1968.
TTL7	Természettudományi lexikon. 7., kiegészítő köt. 1976.
ÚFL	Új filmlexikon. 1971–1973.
ÚML	Új magyar lexikon. 1959–1962.
ÚML7	Új magyar lexikon. 7., kiegészítő köt. 1972.
ÚML8	Új magyar lexikon. Kiegészítő kötet, 1962–1980. 1981.
ÚML KF	Új magyar lexikon. Kiegészítő füzet. 1983.
ÚL	Úrhajózási lexikon. 1981.
VKE	Világirodalmi kisenciklopédia. 3. bőv. kiad. 1984.
VL	Világirodalmi lexikon. 1970–1989.
VOL	Várnai Péter: Opera lexikon. 1975.
ZL	Zenei lexikon. 1965.

KIEGÉSZÍTÉSEK

Abbasz, Ferhat † 1985. 12. 24. FOL, KK3-4, ÚML
 Abdul Rahman, Putra † 1990. 12. 6. KK3-4
 Abendrotti, Wolfgang † 1985. 9. ? KK3-4
 Abramov, Fjodor Alekszandrovič † 1983. 5. 17. KK3-4, VL
 Abusch, Alexander † 1982. 1. 17. KK3-4, ÚML, VL
 Adams, John Bertram † 1984. 3. 3. KK4
 Adams, John Michael Geoffrey † 1985. 3. 11. KK4
 Aflak, Michel † 1989. 6. 24. FOL, KK3-4, ÚML8
 Agejev, Nyikolaj Vlagyimirovič † 1983. 9. 10. MNKK-92
 Agustsson, Einar † 1986. 4. 12. KK3-4
 Ahidjo (Ahidzso), Ahmadou † 1989. 11. 30. FOL, KK3-4, ÚML8
 Aiken, Frank † 1983. 5. 18. KK3-4
 Akszenyenyok, Georgij Alekszandrovič † 1989. ?? MNKK-92
 Akulov, Nyikolaj Szergejevič † 1976. ?? KK3-4, TTL
 Áldásy Pál † 1980. 8. 3. DKA, KK4
 Alekszandrov, Pavel Szergejevič † 1982. 11. 16. KK3-4, KL, MINL, TTL
 Alimarin, Ivan Pavlovic † 1989. 12. 17. KK3-4
 Alpatov, Mihail Vlagyimirovič † 1986. 5. 9. KK3-4, MKL, ML, ÚML
 Althusser, Louis † 1990. 10. 22. KK3-4, ÚML8
 Altunjin, Alekszandr Tyerentyevics † 1989. 7. 5. KK4
 Amaldí, Edoardo † 1989. 12. 5. KK3-4
 Ambró Iлона † 1983. ?? DKA, KK4
 Amirhanov, Habibulla Ibragimovics † 1986. ?? KK3-4
 Amlinszkij, Vlagyimir Iljics † 1989. 12. 5. KK4
 Ancel, Marc † 1990. 9. 4. KK3-4, MTAA
 Andersen, Knud Brge † 1984. 3. 23. KK3-4

Andrade, Mario Pirro de † 1990. 8. 25. FOL, KK3-4, VKE, VL
 Andrezza, Mario David † 1988. 4. 19. KK3-4
 Andrikó István † 1981. ?? DKA, KK4
 Andronyikasvili, Elevter Luarszabovics † 1989. 9. 11. KK3-4
 Ansart, Gustave † 1990. 9. 20. KK4
 Antonov, Szergej Fjodorovics † 1987. 12. 28. KK3-4
 Apithy, Souru Migan † 1989. 12. 3. FOL, KK3-4
 Appiah, Joe (Joseph) † 1990. 7. 8. KK3-4
 Arévalo, Juan José † 1990. 10. 6. FOL, KK3-4, ÚML8
 Arguedas, José Maria † Lola Molina, 1969. 12. 2. KK4, VL
 Arias Navarro, Carlos † 1989. 11. 27. KK3-4, ÚML8
 Arlott, Leslie Thomas John † 1991. 12. 14. MNKK-92
 Arnot, Robin Page † 1986. 5. 18. KK3-4, MML
 Arosemena Gómez, Otto † 1984. 4. 20. KK3-4, ÚML8
 Aszukata Icsio † 1990. 10. 11. KK4
 Athanaszadiász-Novasz, Georgiosz † 1987. 8. 10. KK3-4
 Aubin, Tony. † 1981. ?? KK3-4, ZL
 Averbah, Ilja Alekszandrovics † 1986. 1. ? KK4
 Averoff-Toszitszasz, Evangelosz. † 1990. 1. 2. KK3-4
 Awolowo, Obafemi † 1987. 5. 8. FOL, KK3-4, ÚML8
 Ayer, Sir Alfred Jules † 1989. 6. 27. FKL, KK3-4, ÚML8
 Bacchelli, Riccardo † 1985. 10. 8. HKI, KK3-4, ÚML, VKE, VL
 Badings, Henk † 1987. ?? BRZL, KK3-4, ÚML7, ZL
 Bafia, Jerzy † 1991. 6. 4. KK4
 Baffi, Paolo † 1989. 8. 4. KK4
 Baird, Tadeusz † 1981. 9. 4. KK3-4, ÚML8, ZL
 Bakr, Ahmed Hasszán † 1982. 10. 4. FOL, KK3-4, ÚML8
 Balázs Péter † 1991. 10. 23. MKK, MNKK-92, MTAA
 Balla János † 1981. ?? DKA, KÁA, KK4
 Baráth Antal † 1987. 5. ? DKA, KK4
 Barcák, Andrej † 1984. 7. 23. KK3-4
 Barlow, Harold Everard Monteagle † 1989. 4. 20. KK4
 Barraclough, Geoffrey † 1984. 12. 26. KK4, ÚML8
 Bartel, Horst † 1984. ?? KK4
 Barthe, Obdulio † 1982. 1. ? KK4
 Basaldella, Afro † 1976. ?? MNKK-92
 Batyickij, Pavel Fjodorovics † 1984. 2. 17. KK3-4, ÚML8
 Baumont, Maurice Edmond Marie † 1981. 6. 12. KK4
 Baunsgaard, Hilmar Tormod Ingolf † 1989. 6. 30. KK3-4
 Baxter, Sir John Philip † 1989. ?? KK3-4
 Bayer, Herbert † 1985. 10. 1. KK4
 Bazsan, Mikola (Nyikolaj Platonics) † 1983. 11. 23. HKI, KK3-4, ÚML, VL
 Beadle, Georges Wells † 1989. 6. 9. BL, KK3-4, NDL, OL, RVL, TTL7, ÚML
 Béavogui, Louis Lausana † 1984. 8. ? FOL, KK3-4
 Bednár, Alfonz † 1989. 11. 9. KK4, ÚML8, VKE, VL
 Beer, (Georges) Henrik Teodor Waldemar † 1987. 5. 23. KK3-4
 Belcher, Ronald † 1982. 6. 29. KK4
 Bell, Marie † 1985. 8. 14. KK3-4, SZKL
 Bellonci Villavecchia, Maria † 1986. 5. ? KK3-4, VL
 Benac, Alojz † 198?? MNKK-92
 Ben-Haim (Ben-Hajim), Paul † 1984. 1. 14. BRZL, KK3-4, ZL
 Bergamín, José † 1983. 8. 28. KK3-4, ÚML, VL
 Bertalanffy, Ludwig von † 1972. ?? KK4, TTL7
 Bhattácsárja, Bhabani † 1988. 10. ? KK3-4, VL
 Bialoszewski, Miron † 1983. 6. 17. KK4, ÚML8, VKE, VL
 Biciosz, Dimitriosz † 1984. 1. 9. KK3-4
 Bidstrup, Herluf † 1988. ?? KK3-4, MKL, ML, ÚML
 Biermann, Ludwig Franz Benedikt † 1986. 1. ? KK4, TTL
 Bilen, Ismail † 1983. 11. 14. KK4

Bilkenroth, Georg †1982. 4. 20. KK3-4
 Birlá, Ghansjandász †1983. 6. 11. FOL, KK3-4
 Bíró Sándor †1988. 10. 7. KK4, SL
 Birta Alajos †Kazincbarcika, 1985. 6. 11. DKA, KK4
 Bischoff, Bernhard †1991.?? MNKK-92
 Bittel, Kurt †Heidenheim/Brenz 1991. 1. 30. MNKK-92, ÚML7-8
 Blagojevic, Borislav †1985. 12. 29. KK3-4
 Blalock, Hubert Morse, Jr. †1991. 2. ? MNKK-92
 Blankertz, Herwig †1983. ?? MNKK-92
 Blantyer, Matej Iszaakovics †1990. 9. ? KK3-4, ZL
 Blaskovits János †1987. 11. ? DKA, KK4
 Bochner, Salomon †1984. 9. 18. KK4, TTL
 Bódi Imre †1985. 11. 10. DKA, KK4
 Bojanic, Mitenko †1987. 3. 22. KK3-4
 Bok, Bart Jan †1983. 8. 5. KK4
 Bókay János László György †1991. 8. 29. MNKK-92
 Bonta József †1982. 3. 4. DKA, KK4
 Bonvin, Roger †1982. 4. 8. KK3-4
 Boran, Belice †1987. 10. ? KK4
 Borbély György †1983. 8. 24. DKA, KK4
 Boros Gyula †1986. 2. ? DKA, KÁA, KK4
 Bors János †1985. ?? DKA, KK4
 Borsuk, Karol †1982. 1. 24. KK3-4, TTL
 Botyán Imre †1990. 5. 30. MKK
 Bozsi Mihály †1984. 5. 5. KK4
 Brachet, Jean Louis Auguste †1988. 8. 11. BL, KK3-4
 Brassens, Georges †Saint-Gély-du-Fesc, 1981. 10. 30. BRZL, KK3-4, VI.
 Bratonov, Kiril †1986. ?? KK3-4
 Bratteli, Trygve Martin †1984. 11. 20. KK3-4, MML
 Braudel, Fernard †Cluses, 1985. 11. 28. KK3-4, ÚML8
 Braunstein, Alekszandr Jevszejevics †1986. 7. 1. BL, KK3-4, MTAA, OL, ÚML8
 Breznesyev, Dimitrij Danyilovics †1982. 4. 4. KK3-4, TTL, ÚML8
 Brodal, Alf †1988. 2. 29. BLKF, KK3-4
 Bronlej, Julian Vlagyimirovics †1990. 6. 4. KK4
 Brzozowski, Tadeusz †1987. ?? KK3-4
 Bunshaft, Gordon †1990. 8. 6. KK4
 Burakiewicz, Janusz †1989. 11. 28. KK3-4
 Burke, Sir Aubrey Francis †1989. 9. 8. KK3-4
 Burnet, Sir Frank MacFarlane †1985. 8. 31. KK3-4, KL, MINL, NDL, OL, TTL7
 Busignies, Henri Gaston †1981. 6. 19. KK4
 Bustamante Y Rivero, José Luis †1989. 1. 11. KK3-4
 Buzzati-Traverso, Adriano Antonio †1983. 4. 22. BL, KK4
 Büning, Erwin †1992. ?? BL, KK3-4, MNKK-92, TTL
 Cacosz, Konsztantinosz †1987. 10. 8. KK4
 Cadbury, Laurence John †1982. 11. 15. KK3-4
 Cakobau, Sir George †1989. 11. 25. KK4
 Calvani, Aristides †1986. 1. 15. KK3-4
 Cameron, Sir Neil †1985. 1. 29. KK4
 Capka, Miroslav †1983. 1. 27. KK4
 Carafoli, Elie †1983. 10. 24. KK3-4
 Cardoso, Onelio Jorge †1986. 8. ? HKI, KK3-4, VKE, VI.
 Carjov, Mihail Ivanovics †1987. 11. ? KK4, SZKL
 Carr, Edward Hallett †1982. 11. 3. KK3-4, ÚML8
 Carvalho, José Candido de Melo †1989. ?? KK4
 Cary, William Lucius †1983. 2. 7. KK4
 Caskey, John Langdon †1981. 12. 4. KK4
 Cassola, Carlo †1987. 1. 29. HKI, KK3-4, VKE, VI.
 Celikov, Alekszandr Ivanovics †1984. 8. 28. KK3-4
 Chambers, Sir (Stanley) Paul †1981. 12. 23. KK3-4

Chanison, André †Páris, 1983. 11. 9. HKI, KK3-4, ÚML, VKE, VI.
 Chastel, André †1990. 7. 18. KK3-4, MKL, MLE, ML
 Church, Frank Forrester †1984. 4. 7. KK4
 Cikker, Jan †1989. 12. 21. BRZL, KK3-4, ÚML7-8, ZL
 Cincadze, Szulhan Fjodorovics †1991. 11. ? MNKK-92, ZL
 Clark, Colin Grant †1989. 9. 4. KK3-4, KKL
 Claus Ahajos †1988. 2. 20. DKA, KÁA, KK4
 Cobbold, Lord Cameron Fromanteel †1987. 11. 1. KK3-4
 Collins, Samuel Cornette †1984. 6. 18. KK4
 Colpin, Jean †1985. 1. 17. KK4
 Conant, Kenneth John †1984. 3. 3. KK4
 Coon, Carleton Stevens †1981. 6. 3. KK3-4
 Corena, Fernando †1984. 11. 26. KK4, VOL, ZLp
 Courmand, André Frédéric †Great Barrington(MA), 1988. 2. 19. AKL, BL, KK3-4, KL, MINL, NDL, OL, TTL7, ÚML
 Couto e Silva, Golbery do †1987. 10. 23. KK3-4
 Cowley, Malcolm †1989. 3. 28. KK4, VKE, VI.
 Csanda Sándor †1989. 7. 10. KK3-4, KMÍK, MIL
 Csaudhuri, Abu Szajed †1987. 7. 31. KK3-4
 Csavan, Dzsesvantrao Balvantrao †1984. 11. 27. KK3-4
 Csen Jung-kuj †1986. 3. 26. KK4
 Cser Gusztáv †1986. 1. 31. DKA, KK4
 Cserenkov, Pavel Alekszejevics †1990. 1. 6. KK3-4, KI, MKL, NDL, RVL, TTL, ÚML6p
 Csernyigovszkij, Vlagyimir, Nyikolajevics †1981. 6. 2. KK3-4
 Csi Teng-kuj †1988. 7. 13. KK4
 Csirkov, Borisz Petrovics †1982. 5. 30. KK3-4, ÚFL, ÚMI.
 Csou Jang †1989. 7. 31. KK3-4, VL
 Csukarin, Viktor Ivanovics †1984. 8. 26. KK4, MINL
 Cubriloic, Varo †1990. 6. ? KK3-4
 Curzon, Sir Clifford Michael †1982. 9. 1. BRZL, KK4, ZL
 Cusack, Dymphna Ellen †1981. ?? HKI, KK3-4, ÚML7-8, VKE, VL
 Czifranics Mihály †1984. ?? DKA, KÁA, KK4
 Dalmen, Karl Fred †1981. ?? MNKK-92
 Dajka Ferenc †1990. 11. ? KK3-4
 Dalcev, Atana, z. Hrisztov †1978. ?? HKI, KK3-4, VKE, VI.
 Danckwerts, Peter Victor †1984. 10. 25. KK4
 Danyusz, Marian †1983. 2. 9. KK3-4, TTL, ÚML7
 Darvas Gábor †1985. 2. 20. BRZL, DKA, KK4, KKZÉ1, ÚML8, ZL
 Davico, Oscar †1989. 10. 1. HKI, KK3-4, ÚML, VKE, VL
 Davies, David Arthur †1990. 11. 13. KK3-4
 Davies, (William) Robertson †1985. ?? MNKK-92, VL
 Deák Gyula †1990. 12. ? MNKK-92, TMKK-1
 De Finetti, Bruno †1985. 7. 20. KK3-4
 De Lullo, Giorgio †1981. 8. 28. KK3-4, SZKL
 Demján Éva †1988. 2. ? DKA, KK4, SZKL
 Demus, Otto †1990. 11. 17. KK3-4
 Den Uyl, Joop (Johannes) Marten †1987. 12. 24. KK3-4
 Dermota, Anton †1989. 6. 22. BRZL, KK3-4, ÚML8, VOL, ZL
 Desch, Kurt †1984. 11. ? KK3-4
 Dias, Giocondo †1987. 9. 7. KK4
 Dichter Ernest †1991. 11. 21. MNKK-92
 Diop, Birage Ismael †1989. 11. 25. HKI, KK3-4, VKE, VL
 Diori, Hamani †1989. 4. 23. FOL, KK3-4, MLE
 Dobrowolski, Stanislaw Ryszard †1985. 11. ? KK3-4, VL
 Dobrzanski, Bohdan †1987. 9. 16. KK4, MTAA, ÚML8
 Dodd, Martha †1990. 8. 10. HKI, KK3-4, VKE, VL
 Doisy, Edward Adalbert †Saint Louis, 1986. 10. 23. BL, KK3-4, KL, MINL, NDL, OL, RVL, TTL, ÚML
 Dolin, Anton †1983. 11. 25. KBL, KK3-4, ÚML8
 Domokos János †1987. 7. 24. KK4

Domonkos István †1982. ?? DKA, KK4
 Donovan, Hedley Williams †1990. 8. 13. KK3-4
 Douglas, David Charles †1982. 9. 12. KK4
 Dörner Henrik †1985. 11. 29. DKA, KK4
 Drulovic, Miloško †1989. 1. 3. KK3-4
 Drummond, Roscoe †1983. 9. 30. KK3-4
 Dubinyin, Mihail Mihajlovics †1989. ?? AKL, KK3-4, KL, MNKK-92, RVL, TTL, ÚML
 Dubos, René Jules †1982. 2. 20. BL, KK3-4, OL
 Dubuffet, Jean †1985. 5. 12. KK3-4, MFL, MKL, ML, MLE, ÚML7-8
 Dugonjic, Rato †1987. 6. 28. KK3-4
 Duwez, Pol Edgard †1984. 12. 31. KK4
 Eckstein, Otto †1984. 3. 12. KK4
 Egami Fudzsio †1982. 7. 17. KK4
 Eichlerówna, Irena †1990. 9. 12. KK3-4, SZKL
 Eika, Hallvard †1989. 5. 17. KK3-4
 Eisele, Donn Fulton †1987. 12. 2. KK3-4, ÚML8, ŰL
 Eisenreich, Herbert †1986. 6. 6. KK3-4, VL
 Elahi (Csaudri), Fazal †1982. 6. 1. KK3-4
 Eldjarn, Kristján †1982. 9. 14. KK3-4
 Emminger, Otmár †1986. 8. 2. KK4
 Engellau, Gunnar Ludwig †1988. 1. 5. KK3-4
 Ephrikian, (Efrikian) Angelo †1982. 10. 31. KK3-4, ZL
 Erdélyi Gyula †1980. ?? DKA, KK4
 Erdélyi János (1913) †1985. 2. 2. DKA, KK4
 Erdmann, Karl Dietrich †1990. 6. ? KK4
 Estreicher, Karol †1984. 4. 29. KK3-4
 Eyring, Henry †1981. 12. 26. KK3-4, RVL
 Fabricant, Solomon †1989. 9. 13. KK3-4
 Facsinay László †1985. ?? DKA, KK4
 Fagerholm, Karl-August †1984. 5. 22. KK3-4, MML, ÚML
 Fairfax, Warwick Oswald †1987. 1. 14. KK3-4
 Faiz Faiz Ahmed †1984. 11. 20. KK3-4, VL
 Favzi, Mahmúd †1981. 6. 12. FOL, KK3-4
 Fedoszejev, Pjotr Nyikolajevics †1990. 10. ? KK3-4, MTA, ÚML
 Fellner, William John †1983. 9. 13. KK3-4
 Figueres Ferrer, José †1990. 6. 8. FOL, KK3-4
 File Miklós †1986. 4. 11. DKA, KK4
 Flory, Paul John †1985. 11. 9. KK3-4, NDL, TTL7, ÚML8
 Ford, Edmund Brisco †1988. 1. 22. KK4
 Fortas, Abe †1982. 4. 5. KK3-4
 Foucault, Michel Paul †1984. 6. 25. KK4
 Frank, Ilja Mihajlovics †1990. 6. 22. KK3-4, NDL, RVL, TTL, ÚML6p
 Freitas, Frederico de †1980. ?? KK4, ZL
 Frey-Wissling, Albert †1988. 8. 30. KK4, TTL, ÚML7-8
 Friedman, Herbert †1987. 5. 14. KK4
 Frisch, Karl von †1982. 6. 12. KK3-4, TTL, ÚML
 Fritsche, Wolfgang †1987. 9. ? KK4
 Frondizi, Risieri †1982. 2. 23. KK3-4
 Fukazava Hicsiro †1987. 8. 18. HKI, KK3-4, ÚML8, VKE, VL
 Fuller, Richard Buckminster †1983. 7. 1. KK4, MÉL, MKL, ÚML8
 Fülöp János †1983. 8. 2. DKA, KK4, MIL
 Fűzy Sári †1991. ?? MNKK-92
 Gál István †1981. 12. 18. DKA, KK4, SZKL
 Galich, Manuel †1984. 8. 31. KK3-4, VL
 Galili, Jiszraél †1986. 2. 8. KK3-4
 Gáspár Albert †1988. 7. 15. DKA, KÁA, KK4
 Gazdag Ferenc †1981. 8. 26. DKA, KK4
 Gencsi Pál †1984. 7. ? DKA, KÁA, KK3-4
 Gentilucci, Armando †1989. ?? MNKK-92

Georgiev, Vladimir Ivanov †1986. ?? AKL, MNKK-92, ÚML
 Geraszimov, Innokentyj Petrovics †1985. 3. 30. KK3-4, TTL, ÚML
 Gerlach, Walther †1979. 8. 10. KK3-4, TTL
 Giauque, William Francis †Oakland (CA), 1982. 3. 29. KK3-4, RVL, TTL, ÚML
 Giljarov, Merkurij Szergejevics †1985. 3. 2. KK4, ÚML8
 Ginastera, Alberto †1983. 6. 25. KK4, ZL
 Giosan, Nicolae †1990. 7. 30. KK3-4
 Glasbergen, Willem †Amersfoort, 1979. 4. 4. MNKK-92
 Glusko, Valentyin Petrovics †1989. 1. 10. KK4, ÚML, ÚL
 Gnägi, Rudolf †1985. 4. 20. KK3-4
 Godwin, Sir Harry †1985. 8. 12. KK4
 Gombó Pál †1990. 5. 7. KK4, MIL
 Goossens, Leon Jean †1988. 2. 12. KK4, ZL
 Gopallava, William †1980. 1. 30. KK3-4
 Górski, Janusz †1986. 12. 26. KK4
 Graber, Pierre †1986. 1. ? KK3-4
 Granit, Ragner Arthur †1991. 3. 12. AKL, BL, BLKF, KK3-4, MNKK-92, NDL, OL, TTL7, ÚML7.8
 Graur, Alexandru †1988. 7. 9. KK3-4, ÚML
 Greenwood, Lord †1982. 4. 12. KK3-4
 Grigorov, Mitko †1987. 9. 6. KK3-4
 Griskjavicsusz, Pjatrasz Pjatrovics †1987. 11. 14. KK4
 Grlickov, Aleksandar †1989. 7. 26. KK3-4
 Groszkowski, Janusz †1984. 8. 3. KK3-4, MTAA, ÚML8
 Grumiaux, Arthur †1986. 10. 16. BRZL, KK3-4, ZL
 Grzimek, Bernhard †1987. 3. 13. KK3-4
 Grzimek, Waldemar †1984. 5. 26. KK3-4, ÚML7
 Guga, Romulus †1983. 10. 30. KK4, VI
 Guilford, John Paul †1987. 11. 26. KK3-4
 Guillén, Jorge †1984. 2. 7. HKI, KK3-4, ÚML7-8, VKE, VL
 Gumedé, Josiah †1989. 3. 28. KK4
 Günes, Turan †1982. 4. 10. KK3-4
 Gyóri Imre †1987. 4. 9. KK3-4, MML, ÚML8
 Haas, Monique †1987. 6. 11. BRZL, KK4, ZL
 Hacker, Louis Morton †1987. 3. 22. KK3-4, ÚML8
 Hacsaturov, Tigran Szergejevics †1989. 9. 14. KK3-4, MTAA, ÚML
 Hadzisz, Dimitriosz †Athén, 1981. 7. 18. KK3-4, VL
 Hafstein Jóhann †1981. 5. 15. KK3-4
 Hamengkubuwono, IX. †1988. 10. 2. KK4
 Hamilton, Denis †1988. 4. 7. KK4
 Hammer Jakab †1982. ?? DKA, KK4
 Hammett, Louis Plack †1987. 2. 23. KK3-4, RVL
 Hamouz, Frantisek †1985. 6. 23. KK3-4
 Hamson, Charles John †1987. 11. 14. KK4
 Hancock, William Keith †1988. 8. 13. KK4
 Handler, Philip †1981. 12. 19. KK3-4
 Harlech, Lord †1985. 1. 26. KK3-4
 Harlow, Harry Frederick †1981. 12. 6. KK4
 Harrison, Wallace Kirkman †1981. 12. 2. KK4, MÉL
 Hartline, Haldan Keffer †1983. 3. 18. BL, KK3-4, OL, TTL7, ÚML7-8
 Hartner, Willy R. †1981. 5. 19. KK4
 Hastings, Albert Baird †1987. 9. 24. KK3-4
 Hazbiu, Kadri †1983. ősz KK4
 Heady, Earl Orel †1988. ?? KK3-4, MTAA, ÚML8
 Hebb, Donald Olding †1985. 8. 20. KK3-4
 Heim, Roger Jean †1979. 9. 17. BL, KK4, TTL, ÚML8
 Heitler, Walter Heinrich †1981. 11. 15. KK3-4
 Hencken, Hugh O'Neill †1981. 8. 31. KK4
 Henics Zoltán István †1990. 10. 10. MNKK-92
 Herzfelde, Wieland †1988. 11. 23. KK3-4, VL

Herzog, Kurt † Wiesbaden, 1975. 10. 30. MNKK-92
 Hille, (Carl) Einar † 1980. 2. 12. KK4, TTL
 Hindi Sándor † 1982. 2. ? DKA, KK4, SZKL
 Hofgárd Károly † 1984. ?? DKA, KK4
 Holuj, Tadeusz † 1985. 10. 23. KK3-4, VL
 Hornok László † 1991. 12. 26. MNKK-92
 Horváth János † 1977. ?? DKA, KK4
 Horváth László (1921) † 1990. 10. 30. DKA, KÁA, KK3-4, MKK, MTAA
 Houin, Roger † 1986. 6. 30. KK4
 Hrapcsenko, Mihail Boriszovics † 1986. 4. 15. KK4, MTAA, ÚML8, VL
 Hsziao Szan (Emi Siao) † 1983. 2. 1. KK3-4, VL
 Hszü Hsziang-csien † 1990. 9. 21. KK3-4
 Hszü Si-ju † 1985. 10. 22. KK3-4
 Hu Feng (Csang Kuang-zsen) † 1985. 6. 3. KK3-4, VL
 Hu Jü-cse † 1986. 1. 16. KK3-4
 Hua Lo-keng † 1985. 6. 12. KK3-4, TTL
 Huang Csen † 1989. 12. 10. KK4
 Huang Jung-seng † 1983. ?? KK3-4
 Hubbert, Marion King † 1989. 10. 11. KK4
 Huchel, Peter † 1981. ?? KK3-4, ÚML8, VL
 Hula, Václav † 1983. 4. 1. KK3-4
 Huppert, Hugo † 1982. 3. 15. KK3-4, VL
 Huszár Imre † 1985. 4. 3. DKA, KK3-4, MÉ, MKL, ML
 Huthcinson, Sir Joseph Burt † 1988. 1. 16. KK4
 Huynh Tan Phat † 1989. 9. 30. KK3-4
 Iliu, Iliász † 1985. 1. 25. KK3-4
 Iljicsov, Leonyid Fjodorovics † 1990. 8. 17. KK3-4, ÚML7-8
 Illia, Arturo Umberto † 1983. 1. 18. KK3-4, ÚML8
 Inaiama, Josihiro † 1987. 10. 9. KK4
 Indra, Alois † 1990. 8. 2. KK3-4
 Ingersoll, Ralph McAllister † 1985. 3. 8. KK3-4
 Ionita, Ion † 1987. 7. 27. KK3-4
 Iordan, Iorgu † 1986. 9. 20. KK3-4
 Iszmail, Abdul Fattah † 1986. 1. 13. KK4, ÚML8
 Italiaander, Rolf † 1991. 9. 3. MNKK-92, VL
 Ivanov, Alekszej Petrovics † 1982. ?? KK3-4, VOL, ZL
 Jadin, Jigael † 1984. 6. 28. KK4
 Jahja, Taher † 1986. 5. ? KK3-4
 Jakobson, Roman † 1982. 7. 18. KK3-4, ÚML7-8, VL
 Jamis, Fayad † 1988. 11. ? KK3-4, VKE, VL
 Jancu-Dada, Marcel † 1984. 4. 21. KK3-4
 Jang Hszü-feng † 1983. 11. 10. KK3-4
 Janigro, Antonio † 1989. 5. 2. BRZL, KK3-4, ZL
 Jankovich Nándor † 1985. 12. 20. DKA, KÁA, KK4
 Játékos Pál † 1989. 5. 26. KK4
 Javits, Jacob Koppel † 1986. 3. 7. KK3-4
 Jefimov, Anatolij Nyikolajevics † 1987. 7. 18. KK3-4
 Jessup, Philip C. † 1986. 1. 31. KK3-4
 Jiroudek, Frantiek † 1991. 6. ? MNKK-92
 Johnson, Axel Axson † 1988. 2. 19. KK3-4
 Johnson, Pamela Hansford † 1981. 6. 19. IIKI, KK3-4, VKE, VL
 Johnson, Uwe † 1984. 3. 12. KK3-4, ÚML8, VKE, VL
 Jónsson, Emil † 1986. 11. 30. KK3-4, MMI
 Jónsson, Magnus † 1984. 1. 13. KK3-4
 Jun Bo Szun † 1990. 7. 18. KK3-4
 Jutkevics, Szergej Joszifovics † 1985. 4. 23. KK3-4, ÚFL, ÚML
 Kac, Mark † 1984. 10. 26. KK4, TTL
 Kadocsnyikov, Pavel Petrovics † 1988. 5. ? KK3-4, ÚFL, ÚML
 Kajsziáni, Abdel Moneim † 1987. 10. 21. KK3-4

Kamanyin, Nyikolaj Petrovics †1982. 3. 14. KK3-4, ŰL
 Kamara-Taylor, Christian Alusine †1985. 3. 28. KK4
 Kang Rjang Uk †1983. 1. ? KK3-4
 Kapek, Antonin †1990. 5. 23. KK3-4
 Kaplan, Joseph †1991. 10. 3. MNKK-92
 Kapur, Radzs (Radzs Kapur) †1988. 6. 2. KK3-4, ŰFL
 Kateb, Yacine †1989. 10. 28. HKI, KK3-4, VKE, VL
 Kaukonen, Väinö †Helsinki, 1990. 10. 4. MNKK-92, VL
 Kaverin, Venyjamin Alekszandrovics †1989. 5. ? HKI, KK3-4, ŰML7, VKE, VL
 Kazakov, Jurij Pavlovics †1982. ?? HKI, KK3-4, ŰML8, VKE, VL
 Kelemen, Milko †1979. ?? BRZL, KK4, ŰML7-8, ZL
 Kemula, Wiktor †1985. 10. 17. KK3-4
 Kersten, Otto †1982. 11. 17. KK4
 Kertész Sándor †1990. 6. 14. MKK
 Kesten, Hermann †1985. 1. 2. HKI, KK3-4, VL
 Keyserling, Leon †1987. 8. 9. KK3-4
 Khlorosz, Alexandrosz Georgiosz †1982. 11. 15. KK4
 Kibalyikov, Alekszandr Pavlovics †1987. 9. ? KK3-4, ML, ŰML
 Kielholz, Paul †1990. 5. 25. előtt MNKK-92
 Kikoin, Iszaak Konsztantyinovics †1984. 12. 28. KK3-4
 Kim Ir †1984. 3. 9. KK3-4, ŰML8
 Kipnis, Alexander †1978. ?? KK4, ŰML8, VOL, ZL
 Kipphardt, Heinar †1982. 11. 18. KK3-4, ŰML7, VKE, VL
 Kisi (Kishi) Noboszuke †1987. 8. 7. KK3-4, ŰML8
 Kiss Károly †1983. 12. 5. KK3-4, MML, ŰML
 Klein, Herbert George †1982. 10. 24. KK3-4
 Klemm, Wilhelm Karl †1985. 10. 24. KK4, RVL
 Kliszko, Zenon †1989. 9. 4. KK3-4
 Koinange, Peter Mbiyu †1981. 9. 2. KK3-4
 Koivala, Biszveszvar Praszad †1982. 7. 21. FOL, KK3-4
 Kolbe Mihály †Mohács, 1990. 9. 3. MÉ, MFGA, ML
 Kolláth László †1983. ?? DKA, KK4
 Koren, Stephan †1988. 1. 25. KK3-4
 Korhonen, Mikko †1991. ?? AKL, MNKK-92
 Korsak, Vaszilij Vlagyimirovics †1988. 7. 14. MNKK-92, TTL
 Korutürk (Korotürk), Fahri †1987. 11. 12. KK3-4, ŰML8
 Korzsinszkij, Dmitrij Szergejevics †1985. 12. 16. KK3-4
 Kotar Bruski, Tadeusz †1981. 10. 3. KK3-4, ŰML
 Kountché, Seyni †1987. 11. 10. KK3-4, ŰML8
 Kovács Lajos (1913) †1981. ?? DKA, KK4
 Kovács László (1923) †1984. ?? DKA, KK4
 Kovács Zoltán (1913) †1985. ?? DKA, KK4
 Kómvies Imre †1987. 3. 2. KK4
 Kővári György †1983. ?? DKA, KK4, MÉL, MKL, ML
 Krebs, Hans Adolf †1981. 11. 22. BL, KK3-4, OL, RVL, TTL, ŰML
 Krempels Tibor †1985. 7. 20. DKA, KK4
 Kristensen, Thorkil †1989. 6. 4. KK3-4
 Kuffler, Stepeh, William †1980. 10. 10. KK3-4
 Kulcsár Zsuzsanna (1912) †1990. 7. 1. MKK, MTAA
 Kulisiewicz, Tadeusz †1988. 8. 18. KK3-4, ML
 Kun Attila †1983. 2. 28. DKA, KK4, MÉL
 Kurkotkin, Szemjon Konsztantyinovics †1990. 9. 16. KK3-4
 Kurucz István †1986. 8. ? KK4
 Kutasy Lajos †1990. 1. 7. DKA, KÁA, KK3-4
 Kuznets, Simon †1985. 7. 8. KK3-4, NDL, ŰML8
 Kuznyecov, Vaszilij Vasziljevics †1990. 1. 5. KK3-4, ŰML8
 La Guma, Alex †1985. 10. 11. KK4, ŰML8, VKE, VL
 Lam, Wifredo †1982. 9. 11. KK4, MKL
 Langsam, Walter Consuelo †1985. 8. 14. KK3-4

Larsen, Jens Peter † 1988. 8. 22. BRZL, KK3–4, MTAA, ÚML8, ZL
 László Károly † 1983. 6. 4. DKA, KK4
 Laurent, Paul † 1990. 7. 8. KK4
 Lavrenko, Jevgenij Mihajlovics † 1987. 7. 18. BL, KK3–4, TTL, ÚML8
 Lawson, Frederick Henry † 1983. 5. 15. KK3–4
 Le Thanh Nghi † 1989. 8. 17. KK3–4
 Ledda, Romano † 1987. 4. ? KK3–4
 Lederer, Edgar † 1988. 10. 23. KK4
 Leese, John Arthur † 1991. 9. 23. MNKK-92
 Lehr Ferenc † 1983. 2. 11. KK4
 Leloir, Louis Federico † 1987. 12. 4. BL, KK3–4, NDL, RVL, TTL7, ÚML8
 Leon Torras, Raúl E. † 1985. 10. 24. KK4
 Lera, Angel Maria de † 1984. 7. ? KK4, ÚML8, VKE, VL
 Leroi-Gourhan, André † 1986. 2. 19. KK3–4
 Lesnodorski, Boguslaw † 1985. 7. 1. KK3–4
 Létai Dezső † 1989. 9. ? DKA, KK4
 Levi, Doro † 1991. 7. 3. KK4, MNKK-92
 Li Vej-lan (Lo Maj) † 1984. 8. 11. KK3–4
 Liao Cseng-cse † 1983. 6. 9. KK3–4
 Liberman, Jevszej Grigorjevics † 1983. 3. 12. KK3–4, ÚML7–8
 Liebrucks, Bruno † 1986. 1. ? KK4
 Lifsic, Jevgenij Mihajlovics † 1985. 10. 29. KK3–4, ÚML7–8
 Lifsic, Mihail Alekszandrovcics † 1983. 9. ? KK3–4, ÚML7–8, VL
 Lindsay, Jack † 1990. 3. 8. HKI, KK3–4, ÚML, VKE, VL
 Linnik, Vlagyimir Pavlovics † 1984. 7. 9. KK3–4, TTL, ÚML
 Liotard-Vogt, Pierre Alberto † 1987. 11. 15. KK4
 Lipinski, Edward † 1986. 7. 13. KK3–4
 Lipmann, Fritz Albert † 1986. 7. 24. BL, KK3–4, NDL, OL, RVL, TTL, ÚML
 Lissa, Zofia † Varsó, 1980. 3. 26. KK3–4, ÚML8, ZL
 List, Eugene † 1985. 3. ? KK4, ZL
 Litvin József † 1983. ?? DKA, KK4
 Liu Po-cseng † 1986. 10. 4. KK3–4, MML, ÚML
 Ljulka, Arhip Mihajlovics † 1984. 6. 1. KK3–4
 Lleras Camargo, Alberto † 1990. 1. 4. FOL, KK3–4, ÚML8
 Logan, Joshua † 1988. 8. 12. KK3–4, ÚFL
 Lo-Johansson, Karl Ivar † 1990. 4. 11. HKI, KK3–4, VKE, VL
 Lombardi, Riccardo † 1984. 9. 18. KK3–4, MML
 London, George † 1985. 3., 24. BRZL, KK4, VOL, ZLp
 Losey, Joseph † 1984. 3. 22. KK3–4, ÚFL
 Lovinescu, Horia † 1983. 9. 16. HKI, KK3–4, VL
 Lubac, Henri Sonier de † 1991. 9. 4. MNKK-92
 Lukovits István † 1982. ?? DKA, KK4
 Lunc, Lazar Adolfovics † 1979. ?? KK3–4, ÚML
 Lütgendorf, Karl † 1981. 10. 10. KK3–4
 Lynch, Philip Reginald † 1984. 1. 17. KK3–4
 Mabhida, Moses † 1986. 3. 9. KK4
 MacLeish, Archibald † 1982. 4. 20. HKI, KK3–4, VKE, VL
 Macsári Károly † 1985. 6. ? DKA, KK4
 Maekava (Mayekawa), Kunio † Tokio, 1986. 6. 27. AKL, KK3–4, MÉL, MKL, ML, ÚML8
 Maktum bin Rasid al † 1990. 10. 7. FOL, KK3–4
 Maluczynski, Karol † 1984. 6. 3. KK4
 Manek Gyula † 1986. 1. 1. DKA, KK4
 Mángó Andor † 1987. 12. 11. KK4
 Mann, Frederick † 1991. 9. 17. MNKK-92
 Marchand, Jean † 1988. 8. 28. KK3–4
 Marczewski, Jan † 1990. 6. 8. KK4
 Marjolin, Robert Ernest † 1986. 4. 15. KK3–4
 Márkus Gyula † 1989. 4. ? DKA, KK4
 Marshall, John † 1988. 8. 30. KK3–4

Marten, Neil †1985. 12. 22. KK4
 Mason, James †1984. 7. 27. KK3-4, ÚFL
 Massey, Harrie Stewart Wilson †1983. 11. 27. KK3-4
 Mazur, Stanislaw †1981. 11. 6. KK3-4, TTL, ÚML.8
 Mažurov, Kirill Trofimovics †1989. 12. 19. KK3-4, MML
 McCord, James †1990. ?? KK4
 McShane, Edward James †1989. 6. 1. KK4
 Medawar, Sir Peter Brian †1987. 10. 2. BL, KK3-4, NDL, OL, RVL, TTL, ÚML
 Méhes János †1981. 9. 4. DKA, KK4
 Méndez, Aparicio †1988. 6. 27. KK4
 Menčík Lajos †1985. ?? MFGA
 Menner, Vlagyimir Vasziljevics †1989. 1. 6. KK4, MNKK-92
 Menon, Kumar Padma Sziveszankara †1982. 10. 21. KK3-4
 Mester Sándor †1985. 6. 21. DKA, KK4
 Michel, Henri †1986. 6. 5. KK3-4
 Micombero, Michel †1983. 7. 16. FOL, KK3-4
 Micunovic, Veljko †1982. 8. 2. KK3-4
 Middleton, Drew †1990. 1. 10. KK3-4
 Mihajlov, Alekszandr Alekszandrovics †1983. ?? KK3-4, TTL
 Miškulin, Alekszandr Alekszandrovics †1985. 5. 13. KK3-4
 Milián Castro, Arnaldo †1983. 7. 1. KK4
 Misev, Miso †1984. ?? KK3-4
 Misiaszek, Stefan †1988. 7. ? KK3-4
 Mityin, Mark Boriszovics †1987. 1. ? KK3-4, ÚML7-8
 Molnár István †1983. 7. 5. KK4
 Momigliano, Arnaldo Dante †1987. 9. 1. KK4, ÚML.8
 Montagu, Ivor †1984. 11. 5. KK3-4, MML, ÚML
 Morais, Marcus Vinicius Cruz de †1980. 7. 9. HKI, KK3-4
 Morton, Arthur Leslie †1987. 10. 23. KK3-4
 Moszkalenko, Kirill Szenjionovics †1985. 6. 17. KK3-4, ÚML
 Mothes, Kurt †1983. 2. 12. BL, KK3-4, RVL, TTL, ÚML7-8
 Muller, Hilgard †1985. 7. 10. KK3-4
 Murányi István †1990. 2. 19. DKA, KK4
 Murphy, William Parry †1987. 10. 9. BL, KK3-4, NDL, OL, RVL, TTL, ÚML
 Myrvoll, Ole †1990. 9. ? MNKK-92
 Nachmansohn, David †1983. 11. 2. KK3-4
 Nadj, Kosta †1986. 11. 13. KK3-4
 Nagano Sigeo †1984. 5. 4. KK3-4
 Nagy Ferenc †1982. 9. 15. DKA, KK4
 Nagy Jenőné †1981. 10. 15. KK4
 Nalivkin, Dmitrij Vasziljevics †1982. 3. 2. KK3-4, ÚML
 Narocsnyickij, Alekszej Lerontejevics †1989. 6. 14. KK4, ÚML.8
 Natali, Lorenzo †1989. 8. 28. KK4
 Navarra, André †1988. 7. 31. KK4, ZL
 Neff, Vladimír †Prága, 1983. 7. 2. KK3-4, ÚML.7-8, VKE
 Német János †1984. 4. 14. KK4
 Németh Sándor †1985. ?? DKA, KK4
 Nevanlinna, Rolf Herman †1980. 5. 28. KK3-4, TTL
 Newell, Homer Edward †1983. 7. 18. KK3-4
 Newerly, Igor †1987. 10. 19. HKI, KK3-4, ÚML, VKE, VL
 Newmark, Nathan Mortimer †1981. 2. 1. KK4
 Neyman, Jerzy †1981. 8. 5. KK3-4, TTL
 Nguyen Cong Hoan †1977. 7. ? HKI, KK3-4
 Nielson, Niels †1981. 1. 16. KK4
 Nisszim, Jichak †1981. 8. 9. KK3-4
 Noll, Rudolf †1991. ?? MNKK-92
 Norden, Albert †1982. 5. 30. KK3-4, MML
 Nrlund, Ib †1989. 6. 14. KK3-4, MML
 Northrop, John Howard †1987. 5. 27. BL, KK3-4, NDL, OL, RVL, TTL, ÚML

Nosavan, Phoumi †1985. 11. 3. FOL, KK4
 Novák Lajos †1989. 1. 9. DKA, KK4, MÉ, MFGA, MKL, ML
 Novikov, Anatolij Grigorjevics †1984. 9. 25. KK3-4, ÚML
 Nuñez Tellez, Carlos †1990. 10. 3. KK4
 O Bek Rjong †1984. 4. ? KK4
 Ochab, Edward †1989. 5. 1. KK4, ÚML8
 Oczlaczky Szilárd †Bp., 1986. 6. 5. KK4 – sajtóhiba! Helyesen Oszlaczky
 Okladnyikov, Alekszej Pavlovics †1981. 11. 18. KK4, ÚML8
 Onn, Husszein †1990. 5. 28. KK4
 Orłowski, Tadeusz †1987. 3. ? BLKF, KK4, MTAA, ÚML8
 Ormazabel Tife, Ramón †1982. 7. 5. KK4
 Oroszi János †1983. ?? DKA, KK4
 Oszlaczky Szilárd †Bp., 1986. 6. 5. KÁA
 Ouko, Robert John †1990. 2. 23. KK4
 Pajetta, Giuliano †1988. 8. 15. KK3-4
 Paley, William S. †1990. 10. 26. KK4
 Papp Gábor †1982. 6. 1. DKA, KK3-4, MKL, ML
 Papp István †1986. 6. 29. KK4
 Parise, Goffredo †1986. 8. 31. HKI, KK3-4, ÚML8, VKE, VL
 Parr, Albert †1991. 7. 17. MNKK-92
 Parry, Clive †1982. 9. 10. KK3-4
 Pastinszky István †Bp., 1991. 9. 10. MKK, MNKK, MTAA, ÚML8
 Pataridze, Zurab Alekszandrovics †1982. 6. 5. KK4
 Patilinet, Vasile †1986. 10. 9. KK3-4
 Patolicsev, Nyikolaj Szemjonovics †1989. 12. 4. KK3-4
 Pavolini, Luca †1986. 8. 6. KK3-4
 Peart, Frederick †1988. 8. 26. KK3-4
 Peckinpah, Sam (David Samuel) †1984. 12. 28. KK4, ÚFL
 Pearce, Jan †1984. 12. 15. KK4, VOL, ZL
 Peja Győző †1983. ?? DKA, KK4, MTAA, PL
 Penn Nouth †1985. 5. 18. FOL, KK3-4
 Perez-Guerrero, Manuel †1985. 10. 24. FOL., KK3-4
 Perroux, François †1987. 6. 2. KK3-4
 Petri, Elio †1982. 11. 10. KK3-4, ÚFL, VL
 Petrov, Georgij Ivanovics †1987. 5. 13. KK3-4, TTI, ÚML
 Pevsner, Nikolaus †Hampstead, 1983. 8. 18. KK3-4, MÉL, MKL, ML, ÚML8
 Pignedoli, Sergio †1980. 6. 15. KK4
 Pinheiro de Azevedo, José Baptista †1983. 8. 10. KK4
 Pita Rodriguez, Félix †1990. 10. 19. KK3-4, VL
 Pjotrovskij, Borisz Boriszovics †1990. 10. ? KK4
 Platon, Nikolaosz †1991. ?? KK4, MNKK-92
 Plaza Lasso, Galo †1987. 1. 28. KK3-4, ÚML8
 Plesakov, Pjotr Sztjepanovics †1987. 9. 13. KK3-4
 Plettner, Bernhard †1988. 4. ? KK4
 Pontrjagin, Lev Szemjonovics †1988. 5. 3. KK3-4, MTAA, TTL, ÚML
 Porter, Rodney Robert †1985. 9. 6. KK3-4, OL, RVL, TTL7, ÚML8
 Postan, Michael †1981. 12. 12. KK4, ÚML8
 Poszohin, Mihail Vasziljevics †1989. ?? KK3-4, MNKK-92, ÚML7
 Poveda Burrano, Alfredo †1990. 6. 7. KK4
 Prader, Georg †1985. 3. 7. KK3-4
 Prebisch, Raúl †1986. 4. 29. FOL, KK3-4, ÚML7-8
 Prestes, Luis Carlos †1990. 3. 7. FOL, KK3-4, MMI, ÚML
 Prevelakis, Pandelis †Athén, 1986. 3. 15. KK3-4
 Previtali, Fernando †1985. 8. 1. BRZL, KK3-4, ÚML8, ZL
 Pritchard, John Michael, Sir †1989. 12. 4. MNKK-92
 Puech, Henri-Charles †1986. 1. 11. KK4
 Pusztai László †1987. 7. 6. KK4, SL
 Queen, Ellery †New York (NY), 1982. 9. 5. KK4
 Radzsai, Mohammed Ali †1981. 8. 29. KK4

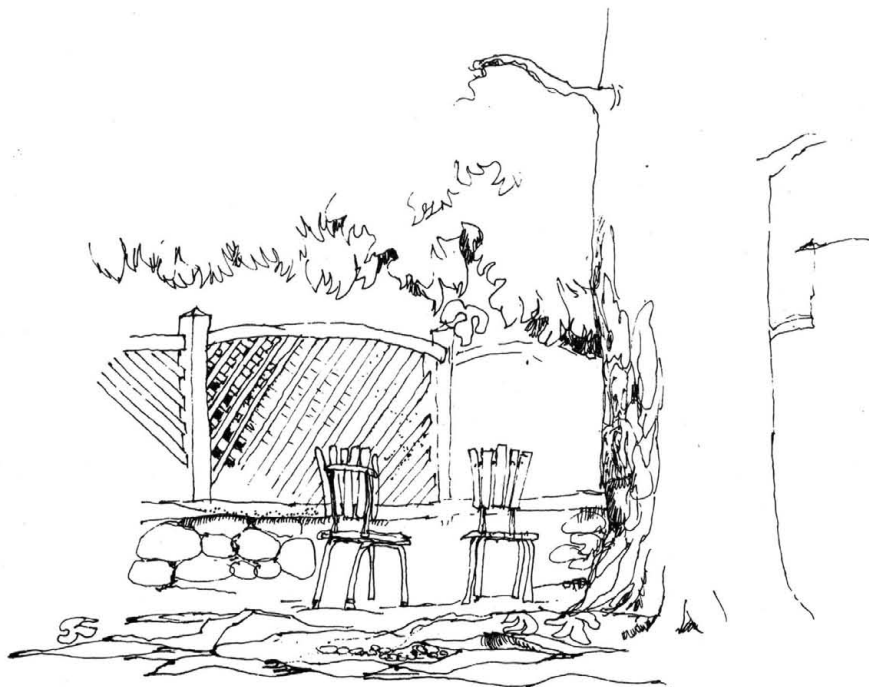
Rainwater, (Leo) James †1986. 5. 31. KK4, NDL, ÚML8
 Rajcsányi Károly †1982. 8. 10. DKA, KK3-4, MIL
 Rajkai Pál †1987. 9. ? DKA, KÁA, KK4
 Rám, Dzsagdzsivan †1986. 7. 6. FOL, KK3-4
 Ramgoolam, Secwoosagur †1985. 12. 15. FOL, KK3-4
 Rapai Gyula †1990. 12. ? KK3-4, ÚML
 Raszulov, Dzsabar †1982. 4. 4. KK3-4
 Reischauer, Edwin Oldfather †1990. 9. 1. KK4
 Rey, Jean Max Georges †1983. 5. 19. KK3-4
 Rhorer Emil †1989. 12. 18. DKA, KÁA, KK3-4
 Riad, Mahmúd †1981. 9. 27. FOL, KK3-4
 Rickover, Hyman George †1986. 7. 8. KK3-4
 Rieperger László †1986. 3. 3. DKA, KK4
 Rifai, Abdul Moneim †1985. 10. 17. KK3-4
 Rim Csun Csu †1988. 4. 27. KK4
 Rinsen, Bjambin †Úlánbátor, 1977 ?? HKI, KK3-4
 Ritola, Vilho (Ville) †1982. 4. 27. KK4
 Rive, Richard Moore †1989. 6. 4. KK3-4, VKE, VI.
 Roberts, Walter Orr †1990. 3. 12. KK4
 Robinson, Joan Violet †1983. 8. 5. KK3-4, ÚML
 Robles, Marco Aurelio †1990. 4. 14. KK3-4
 Rogers, Carl Ransome †1987. 2. 4. KK4
 Romulo, Carlos †1989. 12. 15. FOL, KK3-4
 Rosseffini, Renzo †1982. 5. 14. KK3-4, ZL
 Rossi, Remo †1983. 1. 3. KK3-4, MKL, ML
 Rossi-Landi, Ferruccio †1985. 5. ? KK4
 Roszak, Theodore †1981. 9. 3. KK3-4, MKL, ML
 Rougemont, Denis de †Genf, 1985. 12. 6. KK3-4
 Rowicki, Witold †1989. 10. 1. BRZL, KK3-4, ZL
 Roy, Maurice (1899) †1985. ?? KK3-4, ÚL
 Roy, Maurice (1905) †1985. 10. 14. KK3-4
 Rózsavölgyi Imre †1986. 10. ? DKA, KK4
 Röder Béla †1984. ?? DKA, KK4
 Röder Iván †1988. 6. ? DKA, KK4, TMKK1
 Rubin, Wladyslaw †1990. 11. 28. KK4
 Rudnicki, Adolf †1990. 11. 14. HKI, KK3-4, ÚML, VKE, VI.
 Ruebenbauer, Tadeusz Adam †1991. 5. 2. MNKK-92
 Ruff Imre †1990. 2. ? MKK, MTAA, TMKK2, TTL7
 Ruzsai József †1990. 6. 17. KK4
 Saginyan, Marietta Szergejevna †Moszkva, 1982. 3. 20-22? HKI, KK3-4, ÚML
 Salacrou, Armand †1989. 11. 23. KK3-4, ÚML, VKE
 Salas, Rafael Montinola †1987. 3. 4. KK4
 Sariat Madari, Kazem †1986. 4. 3. KK4
 Sarkadi Károly †1985. ?? DKA, KK3-4, TMKK2, ÚML7-8
 Sauguet, Henry †1989. 6. 22. BRZL, KK3-4, ZL
 Sauti, Nikolasz †1983. 2. 17. KK3-4
 Savy, Alfred †1990. 10. 30. KK3-4
 Savary, Alain †1988. 2. 17. KK3-4
 Schaick, Walter †Marzell, 1973. 8. 6. MNKK-92
 Scheffer, Fritz †1979. ?? KK3-4, TTL7, ÚML8
 Schieder, Theodor †1984. 10. 8. KK3-4, ÚML8
 Schnurre, Wolfdietrich †Kiel, 1989. 6. 9. HKI, KK3-4, VKE
 Schöber Róbert †1989. ?? DKA, KK4
 Schröder, Gerhard †1989. 12. 31. KK3-4
 Seefried, Irmgard †1988. 11. 24. BRZL, KK3-4, ÚML, VOL, ZL
 Seghers, Pierre †Párizs, 1987. 11. 4. KK3-4
 Selimović, Mesa †Belgrád, 1982. 7. 11. KK3-4, ÚML8, VKE
 Seton-Watson, George Hugh Nicholas †1984. 12. 19. KK3-4, ÚML8
 Shackleton, Robert †1986. 9. 9. KK4, MTAA, ÚML8

Siemens, Ernst Albrecht von †1990. 12. 31. KK3-4
 Siemens, Peter von †1986. 5. 23. KK4
 Sklovskij, Joszif Szamuilovics †1985. 3. 3. KK4, TTL
 Smetáček, Václav †1986. 2. 18. KK3-4, ZL
 Smith, William French †1990. 10. 29. KK4
 Snedden, Billy Mackie †1987. 6. 27. KK3-4
 Soboul, Albert Marius †1982. 9. 13. KK3-4, ÚML7-8
 Soglo, Christophe †1983. 10. ? FOL, KK3-4
 Sokoine, Edward Moringe †1984. 4. 12. KK4
 Somogyi László †1988. 6. ? BRZL, DKA, KÁA, KK4, ZL
 Sorm, Frantiek †1980. 11. 18. KK3-4, TTL
 Sosnowski, Leonard †1986. 11. 9. KK4
 Sørensen, Max †1981. 10. 11. KK3-4
 Spiegelman, Sol †1983. 1. 21. KK3-4
 Starzycki, Stanislaw †1991. 12. 13. MNKK-92
 Stazewski, Henryk †1984. 6. 10. KK4, MKL
 Steenbeck, Max †1981. 12. 15. KK3-4
 Stern, Leo †1982. 1. 2. KK3-4, ÚML8
 Stevens, Siaka Probyn †1988. 5. 29. FOL, KK3-4, ÚML8
 Stokes, Colin †1984. 12. 14. KK4
 Stone, Marshall Harvey †1989. 1. 9. KK3-4, TTL
 Strömgren, Bengt Georg Daniel †1987. 7. 4. KK4
 Suic, Dervis †1990. 8. 31. KK3-4
 Sutherland, Gordon Brims Black †1980. 6. 27. KK3-4
 Swings, Pol †1983. 10. 23. KK4
 Sykes, Sir Charles †1982. 1. 29. KK3-4
 Szabó Árpád †Budapest, 1991. 12. 1. DKA, KK4, MÉL, MKK, ML, MNKK-92
 Szálem, Mamdúh †1988. 2. 23. KK3-4
 Szalóky József †1987. 8. ? DKA, KK4
 Szangad, Csalorju †1980. 11. ? KK4
 Szántó György †1982. 9. 15. DKA, KK4, OL, ÚML8
 Székács János †1981. 8. 3. DKA, KK3-4, KKZÉ1
 Székely Sándor †1983. ?? DKA, KK4
 Széki Pálma †1984. 8. ? DKA, KÁA (Tasnádi Andrásné-ként), KK3-4, TTL
 Szemán István †1981. ?? DKA, KK4
 Szénási Ernő †1982. 4. 14. DKA, KK4, KKMf, SZKL
 Szevernij, Andrej Boriszovics †1987. 4. 4. KK3-4, TTL
 Szigeti Károly †1986. 5. 21. DKA, KK4
 Szkobelcin, Dmitrij Vlagyimirovics †1990. 11. 16. KK3-4, TTL, ÚML
 Szluckij, Borisz Abramovics †1986. 2. ? KK3-4, VKE
 Szmirnov, Vlagyimir Ivanovics †1988. 6. 16. KK4
 Szoboljev, Szergej Lvovics †1989. 1. 3. KK3-4, TTL
 Szofronov, Anatolij Vlagyimirovics †1990. 9. KK3-4
 Szolh, Takieddin †1988. 11. 27. KK4, ÚML8
 Szopa, Jerzy †1990. 11. 19. KK3-4
 Szóczey Sándor †1988. 4. ? DKA, KÁA, KK4
 Szpicin, Viktor Ivanovics †1988. 1. 30. KK3-4, TTL, ÚML
 Sztefanopulosz, Sztefanosz †1982. 10. 4. KK3-4
 Sztratosz, Hrisztoforosz †1982. 4. 15. KK4
 Szun Je-fang †1983. 2. 22. KK4
 Takács Antal †1979. ?? DKA, KK4
 Tan Csen-lin †1983. 9. 30. KK3-4
 Tan Szju Szin †1983. 3. ? KK3-4
 Taner, Haldun †1986. 5. ? HKI, KK3-4
 Tarján László (1920) †1981. 9. ? DKA, KK4
 Tarski, Alfred †1983. 10. 25. KK3-4
 Tatarka, Dominik †1989. 5. 10. HKI, KK3-4, ÚML8, VKE
 Tchicaya U Tam'si, Gérald Félix †1988. 4. 21. HKI, KK3-4, ÚML8, VKE
 Tengely István †1983. ?? DKA, KK4

Terman, Frederick Enmons †1982. 12. 19. KK4
 Terracini, Umberto †1983. 12. 6. KK3-4, MML, ÚML
 Terzákisz, Angelosz †1979. ?? KK3-4
 Tháli Sándor †1982. ?? DKA, KK4
 Theorell, Axel Hugo Theodor †1982. 8. 15. KK3-4, OL, RVL, TTL, ÚML
 Thiessen, Peter Adolf †1990. 3. 5. KK3-4
 Thomas, Orlando Pendleton †1985. 2. 8. KK4
 Thomson, George Derwent †1987. 2. 3. KK3-4, ÚML
 Tierno Galvan, Enrique †1986. 1. 19. KK4
 Tolkunov, Lev Nyikolajevics †1989. 7. 13. KK3-4
 Tolnai János †1981. 8. 27. DKA, KK4
 Tolubko, Vlagyimir Fjodorovics †1989. 6. 17. KK4
 Tomal, Zdzislaw †1984. 8. 19. KK3-4
 Toman, Frantisek †1981. 9. 20. KK4
 Tomasini, René †1983. 2. 11. KK3-4
 Tomszkij, Nyikolaj Vasziljevics †1984. 11. 17. KK3-4, MKL, ML
 Torrijos Herrera, Omar †1981. 7. 31. FOL, KK3-4
 Tóthi András †1984. ?? DKA, KK4
 Tóth László (1915) †1983. ?? DKA, KK4
 Török Péter †1987. 9. 20. KK4
 Török Vidor †1981. nyár DKA, KK4, ÚFL
 Tramin, Peter von †1981. 7. 14. KK3-4
 Trapeznyikov, Szergej Pavlovics †1984. 3. 12. KK3-4, ÚML8
 Trávnické, Bohumil †1987. 5. 15. KK3-4
 Trefán László †1990. ?? DKA, KK4, MKK
 Trofin, Virgil †1984. 7. ? KK3-4
 Trzebiatowski, Włodzimierz †1982. 11. 10. KK3-4
 Judor, Antony †1987. 4. 19. KBL, KK3-4
 Turok, Vlagyimir Mihajlovics †1981. 9. 24. KK3-4
 Ubac, Rodolphe Raoul †1985. 3. 22. KK3-4, MKL, ML
 Ulanfu †1988. 12. 8. KK3-4
 Uzunov, Dimitar Todorov †1985. 12. 11. KK3-4, VOL
 Vahlquist, Bo †1980. ?? KK3-4, TTL7
 Valló Sándor †1985. 2. 15. DKA, KK4
 Valori, Dario †1984. 3. 20. KK3-4
 Varela, Alfredo †1984. 2. 25. KK3-4, ÚML
 Varga Imre (1919) †Bp., 1989. 9. 7. előtt MKK, MNKK-92
 Varga Imre (1931) †Bp., 1982. 1. 20. DKA, KK4
 Varga János (1925) †1984. ?? DKA, KK4
 Varga József (1934) †1982. 11. 30. KK4
 Varga Sándor †1984. 11. 6. DKA, KK4
 Vasvári Anna †1990. 10. 7. DKA, KK4, MFGA, ML
 Vatsenko, Alekszej Fedoszejevics †1984. 11. 22. KK4
 Vej Kuo-csing †1989. 6. 14. KK4
 Vernon, Philip Ewart †1987. 7. 28. KK3-4
 Vernov, Szergej Nyikolajevics †1982. 11. 26. KK3-4, ÚML
 Vetter, Heinz-Oskar †1990. 10. 28. KK3-4
 Vikremszinghe, Szugisvara Abedzsverdéna †1981. 8. 28. KK3-4
 Vizelyi György †1988. 3. 17. DKA, KK4, TMKK1
 Vladigerov, Pancso †1978. ?? KK3-4, ÚML, ZL
 Voitec, Stefan †1984. 12. 4. KK3-4, MML
 Vukov Konstantin †1991. 10. ? MNKK-92, MTAA, TMKK2
 Vul, Bencion Mojszejevics †1985. 4. 9. KK3-4
 Wahlen, Friedrich Traugott †1985. 11. 7. KK3-4
 Walcha, Helmut †1991. 8. 11. BRZL, KK4, MNKK-92, ZL
 Wangensteen, Owen Harding †1981. 1. 14. KK3-4
 Ward, Sir Deighton †1984. 1. 9. KK4
 Warren, Robert Penn †1989. 9. 15. HKI, KK3-4, ÚML7-8, VKE
 Weiss, Gerhard †1986. 1. 7. KK3-4

Weiss, Paul Alfred †1989. 9. 8. BL, KK3-4
 Whitney, John Hay †1982. 2. 8. KK3-4
 Wiens, Paul †1982. 4. 6. KK3-4
 Wilder, Raymond Louis †1982. 7. 6. KK4
 Wilhelm Béla †1984. ?? DKA, KK4
 Wilson, Carroll Louis †1983. 1. 12. KK3-4
 Wilson, Dennis †1983. 12. 28. KK4
 Winkler Oszkár †1984. 12. 19. DKA, KK4, MÉL, MKL, ÚML8
 Winnacker, Karl †1989. 7. 15. KK3-4, RVL
 Winter, Eduard †1982. 3. ? KK3-4, ÚML8
 Wolf, Konrad †1982. 3. 7. KK3-4, ÚFL
 Wolff, Hans Julius †1983. 8. 23. KK4
 Wyler, William †1981. 7. 28. KK3-4, ÚFL
 Xuan, Thuy †1985. 6. 18. KK3-4
 Zabinski, Andrzej †1988. 3. ? KK4
 Zaccagnini, Benigno †1989. 11. 5. KK4
 Zaleski, Jan †1984. 12. 2. KK4
 Zariski, Oscar †1986. 7. 4. KK3-4, TTL
 Zeldovics, Jakov Boriszovics †1987. 12. 2. KK3-4, MTA, ÚML
 Zobel, Claude Ephraem †1989. 3. 14. BL, KK3-4
 Zolotuhin, Grigorij Szergejevics †1988. 9. 20. KK3-4
 Zsagvaral, Njamin †1987. 9. 19. KK4
 Zsavoronkov, Nyikolaj Mihajlovics †1990. 8. 5. KK3-4, MTA, RVL, TTL7, ÚML7-8 (Zsavoronkov-ként)
 Zsédely József †1981. ?? DKA, KK4
 Zsiganov, Nazib Gajazovics †1988. 6. ? KK3-4, ZL
 Zsigmond András †1985. ?? DKA, KK4
 Zwitter, Fran †1988. 4. ? KK3-4

Összeállította Gyuris György és Landenberger Istvánné.

Hírlevél a Magyar Könyvtárosok Egyesülete tagjaihoz

Budapest, 1995. június 15.

47. szám

Az elnökség ülése – 1995. június 15-én ülést tartott az MKE elnöksége, amelyen először áttekintette az MKE országos rendezvényeinek előkészületeit (vándorgyűlés, törvénykezési konferencia, hálózati tanfolyam és konferencia, ke-rekasztal a hiánykönyvekről, szerzői jogi szeminárium). Nagy Attila beszámolt a június 8-i Könyvtárosképzés és munkaerőszükséglet c. konferenciáról (ld. alább). Papp István ismertette a Nemzeti Kulturális Alap idei pályázatának tanulságait. Az elnökség áttekintette a kitüntetési javaslatokat, és a tanács tagjai által levél-ben beküldött szavazatok alapján döntött az MKE emlékérem öt idei kitün-te-tettjéről. Végül Vajda Erik előterjesztette a KIK-kel való együttműködés meg-újításának terveit.

Vándorgyűlés – A résztvevők száma eléri a hatszázat. Kialakult az előkon-ferencia programja. A külföldi résztvevők is jelentkeztek előadásokkal, amelyek a vándorgyűlés fő témájához kapcsolódnak.

Magyar-brit csereprogram – A Magyar Ösztöndíj Bizottság és a British Council közreadta az 1996–1999-es időszakra szóló pályázati felhívást, amelyet a titkárság megküldött a szervezeteknek. A Közgyűjtemények és tájékoztatás fe-jezetben egyrészt a Nemzeti gyűjtemények gondozása, másrészt a Könyvtár-igazgatás és szervezés téma szerepel a kiírásban. A Felsőoktatás fejezetben a Fel-sőoktatási könyvtárak irányítását adták meg elsőbbséget élvező szakterületként. A részletes pályázati adatlapot a Művelődési és Közoktatási Minisztérium ügy-félszolgálati irodáján lehet beszerezni. A benyújtás határideje: 1995. június 30. 16 óra.

Nemzeti Kulturális Alap – Az NKA Könyvtári Szakmai Kollégiuma pályá-zatot hirdetett az 1995. évre a közoktatási könyvtárak állományfejlesztésére. A kiírás szerint adatlapot küldtek az érdekelteknek, reméljük, minden érdekelthez eljutott!

KIK – A Könyvtári és Informatikai Kamara május 25-én tartotta közgyűlé-sét az OSZK-ban. Ekkor került sor a vezetőségválasztásra is. A KIK elnökének ismét Zalai Kovács Évát, főtítkárnak Skaliczki Juditot választották meg. Az MKE-hez hasonlóan a KIK-nek is van főállású titkára ez év januárjától: Fülöp Ágnes, őt az 1054 Budapest, Hold u. 6. címen, a 131-13-98-as telefonon lehet elérni.

Könyvtárosképzés és munkaerőszükséglet – Ezzel a címmel rendezett 1995. június 8-án az MKE elnöksége konferenciát az OSZK VI. emeleti előadó-termében. A vitaindító referátumot Vidra Szabó Ferenc, a KMK Olvasáskutatási Osztályának munkatársa tartotta, az MKM Könyvtári Osztályának megbízása

alapján végzett vizsgálat eredményeiről. A fentiekhez kapcsolódva korreferátumok hangzottak még el: Kiss Gábor (Zalaegerszeg), Varga Róbert (Kaposvár), Mader Béla (Szeged), Tóth Gyula (Szombathely), Voit Krisztina (Budapest) és Csapó Edit (Budapest). Az előadások és a vita során elhangzott tények, megfontolások, összefüggések rövidesen olvashatók lesznek a szaksajtóban.

Szerzői jogi szeminárium – A British Council támogatásával az MKE szeminárium megszervezésére készül a könyvtárakat érintő szerzői jogi kérdésekről (könyvtári szolgáltatások és szerzői jog; elektronikus publikációk/elektronikus változatok/hálózati források és szerzői jog; a könyvtár sajátos szerzői jogai: a könyvtári adatházisok tulajdonjoga és e tulajdon védelme). A tervek szerint egy angol szakértő, Hugh Jones vezeti majd le a szemináriumot, november végén. A részletekről később hírt adunk.

Törvénykezési szeminárium – A szervező bizottság június 30-ig várja a meghívott magyar résztvevők hozzászólásait. A szemináriumra külföldi kollégák is meghívást kaptak, két-két fő a szomszéd országokból, valamint Lengyelországból és a Cseh Köztársaságból.

Számítógépes hálózati tanfolyam és konferencia – A tervek szerint szeptemberben 3-4 alkalommal, hetente egyszer, négyórás, részben önköltséges bevezető szintű tanfolyamot szervez az MKE hálózati kérdésekről (Internet – források, szolgáltatások, eszközök). November végén pedig konferenciára kerül sor, amelyre előadásokkal lehet majd jelentkezni. A két rendezvény részleteiről hamarosan részletes tájékoztatás jelenik meg a szaksajtóban.

Szabványosítás – Az új nemzeti szabványosítási törvény értelmében megszűnt a Magyar Szabványügyi Hivatal és létrejött a Magyar Szabványügyi Testület (MSZT), amely műszaki bizottságokon keresztül látja el feladatait. Az MKE belép a MSZT-be, megbízottja Vajda Erik, távollétében Ottovay László lesz. A nemzeti szabványok kidolgozását az MSZT díjazás ellenében végzi, a díjszabás még nem ismert. A várható ár azonban olyan magas, hogy a könyvtári szabványosítás mintegy évi 5 és 10 millió forint közötti összeget venne igénybe. Felmerült ezért, hogy az MKE, a KIK és az OSZK szabályzatok kidolgozásával helyettesítse a korábbi szabványokat. Közös levélben fordulnak a Művelődési és Közoktatási Minisztériumhoz, amelyben arról érdeklődnek, hogy az MKM mennyiben tud részt vállalni a könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási szabványosítás költségeiből.

Illyés Alapítvány – A kuratórium 150 ezer forintot ítelt meg az MKE-nek arra a célra, hogy romániai magyar könyvtáraknak a 3K-t, a Könyvtári Figyelőt és a TMT-t megküldhesse. A szerkesztőségek a romániai kollégákkal egyezteték, hogy a keret terhére mely könyvtárak kapják meg ebben az évben ezeket a szaklapokat.

Civil Iroda – Az Országház épületében (a XI. kapunál) 1995. tavaszán Civil Iroda nyílt. Heti két alkalommal, kedden 9-től 19 óráig, csütörtökön 9-től 16 óráig áll nyitva az érdeklődő társadalmi szervezetek számára, a törvénytervezetek, a módosító javaslatok, az önálló képviselői indítványok, valamint az azokhoz kapcsolódó vélemények stb., továbbá a jogszabályok, parlamenti jegyzőkönyvek stb. tanulmányozására. Az MKE mint a Magyar Kulturális Szövetség tagja szintén lehetőséget kapott arra, hogy bekapcsolódjon a törvényelőkészítő munkába.

Helyismereti könyvtárosok 2. országos tanácskozása – Július 26–28-án Sopronban lesz ez a rendezvény. Az 1995. évi tanácskozás fő gondolata: a múzeumok, levéltárak és könyvtárak együttműködésének kérdései. A tanácskozáson részt vesz és a közgyűjteményi együttműködés kérdéseiről előadást tart Ian Maxted, a HKSZ létrehozásában nagy szerepet játszó angol testvérszervezet küldötte is. A hazai helyzetről Zombori István (Móra Ferenc Múzeum, Szeged) és Kiss Gábor (Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg) számol be. A második napon a helyismereti gyűjtemények gyűjtőköri kérdései kerülnek napirendre. Az előadók: Győri Erzsébet (KMK), Tuba László (Megyei Könyvtár, Győr), Gecsényi Lajos (Győr-Sopron Megyei Levéltár), Turbuly Éva (Soproni Levéltár). Ezt a napot szakmai kirándulás zárja. A tanácskozás harmadik napján két szekcióban folyik majd a munka. Korompai Gáborné (KLTE Könyvtára, Debrecen), Miklós Jolanta (Somogyi Könyvtár, Szeged) és Tapolcainé Sáray-Szabó Éva (Megyei Könyvtár, Tatabánya) a kéziratgyűjtemények kérdéseiről, Grüll Tibor (Tanárképző Főiskola, Szombathely), Horváth József (Megyei Könyvtár, Győr), Dóka Klára (Új Magyar Levéltár) a régi könyvek sorsáról, könyvtörténeti kutatásokról, a térképeknek a helytörténeti gyűjteményekben betöltött szerepéről tart előadást.

Könyvtárosok zsebkönyve – A napokban jelent meg az OSZK KMK Könyvtártudományi Szakkönyvtárának kiadásában egy könyvtárosoknak szánt adattár, amelyben egyebek mellett az MKE elnökségének, titkárságának és szervezeteinek címe és telefonszáma is szerepel. A kiadvány megrendelhető a kiadónál, az 1827 Budapest címen, faxon: 202-0804 vagy e-postán: H2244kon@el-la.hu.

Borsod Megyei Szervezet – Június 8-án a BMSZ tagjai kirándulást tettek (ahogy a meghívón szerepelt: „vizen, – friss – levegőben és szárazföldön”) a Miskolc-Tokaj-Sárospatak-Miskolc útvonalon. Sárospatakon a következő volt a program: „szomszédolás a Zempléni Szervezet könyvtárosaival”. – Június 29–30-án 25 könyvtáros utazik Jászóra (Szlovákia), viszontlátogatásra az 1994. évi tornanádaskai szakmai napok folytatásaként, szlovák kollégák meghívására. A program: egéssznapos tréning könyvtárosok részére pszichológus vezetésével, ötletbörzék, szakmai elmélkedés a helyismereti dokumentumok feltárásáról és szolgáltatásáról a két ország gyakorlatában. Lazításként: tábori elhelyezés, barlangtúra, kolostori könyvtár meglátogatása.

Gyermekkönyvtáros Szekció – A GYSZ vezetőségében változás történt, a titkár Fogarassy Miklós lett, az OSZK KMK gyermekkönyvtári szakreferense.

Mezőgazdasági Szekció – Az MSZ a Műszaki Szekció orvosi csoportjával és a GATE Központi Könyvtárával közösen szervezte meg a 3. holland-magyar szimpóziumot. Május 29-én előadások hangzottak el. A magyar résztvevők közül Csaba Gabriella, Skaliczki Judit, Herdon Miklós, Kincses Gyula és Koltay Tibor tartott előadást. Másnap a résztvevők meglátogatták a GATE gyöngyösi főiskolai kari könyvtárát, majd hangulatos, borkóstolóval egybekötött kirándulást tettek Mátraházára és Parádra.

Olvasószolgálati Szekció – Az OSZ tavaszi továbbképzését a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban, a Közhasznú Információk Tárában (KIT) tartotta 1995. május 26-án a referenzkérdések változásairól és a KIT-ről. Az előadók Nagy Attila, Havas Katalin, Katsányi Sándor és Sándor Ottóné voltak. Az előadások

után a résztvevők betekintést nyertek a KIT működésébe és meglátogatták az átalakított központi olvasószolgálatot. Kocsis István egyesületi elnökségi taggá választása miatt a szekció új elnököt választott Nemes Erzsébet személyében. A titkári teendők ellátásával Vayné Pádár Évát bízták meg.

Társadalomtudományi Szekció – A TSZ június 2-ára látogatást szervezett az Alkotmánybíróság épületébe. Tájékoztató hangzott el az Alkotmánybíróság tevékenységéről, majd a résztvevők megtekintették az intézmény jeles termeit és – nem utolsósorban – a szakkönyvtárat.

Zenei Szekció – Május 10-én a ZSZ a Magyar Zenei Tanács vendége volt. Először Csébfalvi Éva, a Tanács főtákará beszélt működésükről, majd Vida Eszter adott tájékoztatást a Zenei Információs Központ (MIC) tevékenységéről. A MIC működési a Tanács mintegy 50 éve fennálló zenei könyvtárát, tájékoztatást nyújt külföldi információs központoknak a magyar zenei életéről, a mai magyar zeneszerzőkről és munkásságukról. Jelentős új kezdeményezés a „kóruskottabank” létrehozása és anyagának állandó gyarapítása.

Gombocz-ösztöndíj – A június 15-i határidőig nyolc pályázat érkezett be. Az elnökség szeretne személyesen megismerkedni a pályázók elképzeléseivel, ezért június 27-én délutánra beszélgetésre hívta be őket.

Cseh meghívás – Mint már hírt adtunk róla, Murányi Lajos képviselte az MKE-t a Cseh Könyvtárosok és Információs Szakemberek Szövetségének (SKIP) 2. kongresszusán. Útibeszámolója és a kiadványok, amelyeket a cseh könyvtárakban kapott, a titkárságon az érdeklődők rendelkezésére állnak.

Német meghívás – A német társegyletek meghívására Vajda Erik vett részt Göttingenben a 65. Deutscher Bibliothekartag rendezvényein. Útjelentését és a rendezvényhez kapcsolódó dokumentumokat a titkárságon olvashatják el az érdeklődő kollégák.

Libraries in Europe's post-communist countries; their international context – A krakkói Jagelló Egyetem Könyvtár- és Tájékoztatástudományi Tanszéke a kaliforniai Stanford Egyetem Könyvtárának Szláv és Kelet-Európai Gyűjteményével közösen konferenciát szervez Krakkóban 1995. augusztus 3-tól 5-ig, amelyet az IREX (International Exchanges and Research Board) nevű szervezet szponzorál. A konferencia alcíme: Status of libraries and library education in Eastern, Central and Southeastern Europe. A résztvevőktől a könyvtárügyben és a könyvtárosképzésben történt minőségi és mennyiségi változások ábrázolását kérik posztereken és előadások formájában, megadott szempontok alapján. Az értesítésben nem szerepelt, hogy meddig kell jelentkezni és Magyarországról hány szakembert tudnak fogadni, erről a titkárság bővebb értesítést kért.

MAK – A MAK (új nevén a Magyar Adatbázisforgalmazók Szövetsége) az Internettel való kompatibilitás érdekében és az Internet-kultúra terjesztése érdekében CD-ROM összeállítást tervez. Az érdeklődők, akik szakértőként szívesen közreműködnének, íj. Félégyházi Andrásnál jelentkezzenek a MAK titkárságán, tel.: 202-2998, fax: 202-2894.

Hírlevél – A múltkori, 46. számot kísérletképpen megküldtük a KATALIST levelezőcsoport tagjainak, és ezt a gyakorlatot folytatjuk is. Aki feliratkozik ebbe a levelezőcsoportba, az elkészülte után közvetlenül olvashatja az MKE hírlevelet. A feliratkozáshoz szükséges tudnivalók szerepelnek Bakonyi-Drótos-Kokas Navigáció a hálózaton c. könyvében (116. oldal).

Előzetes rendezvénytájtár:

- 1995. július 26–28. Helyismereti könyvtárosok 2. országos tanácskozása, Sopron
- 1995. augusztus 3–5. Libraries in Europe's post-communist countries; their international context, Krakó, Jagelló Egyetem
- 1995. augusztus 9–12. az MKE 27. vándorgyűlése, Eger
- 1995. szeptember: Hálózati tanfolyam (még nincs pontos időpontja)
- 1995. szeptember 5–6. LIBTECH '95, Hatfield, Anglia
- 1995. szeptember 28–31. Törvénykezési szeminárium (az MKE országos rendezvénye), Budapest, OSZK
- 1995. október 3. Petrik Géza-émlékülés (Bibliográfiai Szekció), OSZK
- 1995. november 6–9. DAT '95 konferencia és kiállítás (Magyar Adatbázis-forgalmazók Szövetsége), Budapest, Thermal Hotel Helia
- 1995. november vége: Hálózati konferencia (még nincs pontos időpontja)
- 1995. november vége: Szerzői jogi szeminárium (még nincs pontos időpontja)

Állást keres – Tisza Piroska (Tel: 1550-378), könyvtáros-asszisztensi végzettséggel, passzív angol nyelvtudással. – Főiskolai könyvtárosi végzettséggel és katolikus hittanári végzettséggel heti 20 órában állást keres fiatal nő. „Szeptembertől” jelígre (a jelíges hirdetésekről további tájékoztatást ad a titkárság). – Kisebb könyvtár vezetését, osztályozási munkát, külkapcsolatok intézését vállalná felsőfokú könyvtári végzettséggel, angol felsőfokú nyelvvizsgával rendelkező kollégánál. „Középkorú” jelígre. – Bibliográfusi, gyarapítási, olvasószolgálati munkakörben elhelyezkedne okleveles könyvtáros, német és orosz nyelvismerettel. „Sürgős” jelígre. – Jogi egyetemi végzettséggel, passzív francia nyelvtudással bármilyen könyvtári munkát szívesen végezne Dr. Balla Péter, lakástelefonja: 1862-441. – Magyar-könyvtár szakos főiskolai végzettséggel, könyvtörténet-sz-könyvmuzeológus posztgraduális diplomával, latin-német-angol nyelvismerettel hatóság állást vállalna Szabó Ágnes, lakástelefonja: 1380-333. – Történelem-könyvtár szakos egyetemi végzettséggel, alapfokú angol nyelvtudással olvasószolgálati munkakörben vagy iskolai könyvtárban elhelyezkedne könyvtárosnál „Állást keres” jelígre. – Főiskolai könyvtár szakos végzettséggel, passzív német és francia nyelvtudással állást keres iskolai könyvtárban, bibliográfusi vagy olvasószolgálati munkakörben Dr. Simonné Hajdú Hajnalka, 251-7333/364, 17 óra után: 163-6971.

Állást kfnál – Iskolai könyvtár vezetésére főfoglalkozású, diplomás könyvtárost keres a budaörsi 3. sz. általános iskola. Német nyelvismerettel rendelkezők előnyben. Jelentkezni lehet Dr. Albertini Béla igazgatónál, tel: 173-3979.

